

Master Scriptie

“Inwonersparticipatie in Wijk West: beweegredenen om deel te nemen”

Universiteit Utrecht

Utrecht-West

Abstract

In dit onderzoek zijn verschillen in voorkeuren voor initiatieven bij inwonersparticipatie van Wijk West in Utrecht onderzocht. Hierbij is gekeken naar de voorkeuren van respondenten voor de benaderingswijze, motivatie en karakter van een denkbeeldig initiatief. Er is geprobeerd deze voorkeuren te herleiden naar de persoonskenmerken van respondenten. Dit is gedaan door een combinatie van het gebruik van een vignetstudie waarbij de respondenten verschillende stukken tekst (vignettes) kregen voorgelegd en een enquête waarin vragen omtrent achtergrondkenmerken werden gesteld. Verwacht werd dat de voorkeuren van de respondenten voor de vignettes in dit onderzoek inzicht zouden geven in de voorkeuren voor initiatieven van inwoners. Uit de resultaten blijkt dat inwoners een voorkeur hebben voor initiatieven met een toegepast karakter. Daarnaast blijkt dat er sprake is van een voorkeur van inwoners voor een uitnodiging van initiatieven vanuit vrienden, familie en bekenden boven een uitnodiging door de gemeente. Er zijn echter geen significante verschillen gevonden tussen de onderzochte motieven waarom inwoners konden meedoen. Ook blijkt uit de resultaten dat er geen eenduidig verband aanwezig is tussen voorkeuren voor een initiatief en de gevraagde achtergrondkenmerken van inwoners.

Naam student: Marloes Hendriks
Opleiding: Master Contemporary Social Problems
Studentnummer: 6227082
E-mailadres: M.hendriks2@students.uu.nl

Begeleider: prof. dr. ir. Vincent Buskens
Tweede lezer: dr. Rense Corten

Voorwoord

Voor u ligt de scriptie “Inwonersparticipatie in wijk west: beweegredenen om deel te nemen”. Deze scriptie is geschreven in het kader van het afstuderen van de master sociologie: ‘Contemporary Social Problems’. In dit onderzoek stond het achterhalen van voorkeuren voor inwonersparticipatie centraal, waarbij er gekeken is naar verschillen in voorkeuren van inwoners voor initiatieven in Wijk West van Utrecht. Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de periode van medio februari tot medio september 2018, en is tot stand gekomen in samenwerking met de Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht en het Wijkbureau West van de gemeente Utrecht.

Voorafgaand wil ik graag mijn begeleider Vincent Buskens bedanken. De weg naar dit eindproduct was niet gemakkelijk en kende vele omwegen en obstakels. Echter durf ik door de begeleiding van de afgelopen maanden en de rust en het vertrouwen tijdens onze gesprekken te zeggen dat ik niet alleen de finish gehaald heb, maar ook zeer tevreden met het eindproduct ben. Graag wil ik ook mijn begeleiders van de Hogeschool Utrecht, Christine Bleijenberg en Thijs Waardenburg, bedanken. Ik ben dankbaar voor de kans die ik gekregen heb om dit onderzoek te doen en de stage die ik gelopen heb.

In dit dankwoord kan uiteraard ook mijn scriptie-maatje, mijn medestrijder, en partner in crime Myrte van Hilten niet ontbreken. De vele uurtjes in de kelder van de universiteitsbibliotheek van afgelopen zomer zouden ondragelijk zijn geweest zonder haar enthousiasme en doorzettingsvermogen. Ook wil ik graag mijn vriend Bas bedanken, ik kan hem niet vaak genoeg bedanken voor de oneindige support die ik de afgelopen maanden heb ontvangen. Ook ben ik dankbaar voor zijn voorliefde voor grammatica en het feit dat hij mij altijd graag verbeterd, eh verbetert. Tot slot wil ik nog graag mijn familie bedanken voor hun oneindige vertrouwen in mijn kunnen.

Ik wens u veel leesplezier toe,

Marloes Hendriks

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Achtergrond	5
1.2 Vraagstelling	7
1.3. Maatschappelijke relevantie	8
1.4 Wetenschappelijke relevantie	9
2. Theoretisch kader	12
2.1 Invitatie	12
2.1.1 Vrienden, familie en bekenden	13
2.1.2 Gemeente	13
2.1.3 Differentiatie	14
2.2 Motivatie	16
2.2.1 Altruïsme	16
2.2.2 Eigen belang	17
2.2.3 Bridging en bonding	18
2.2.4 Differentiatie	19
2.3 Karakter	21
2.3.1 Deliberatief	22
2.3.2 Toegepast	22
2.3.3 Differentiatie	22
2.3.4 Korte samenvatting en overzicht hypothesen	23
3. Methode	25
3.1 Setting Vignetten	25
3.1.1 Context	25
3.2.2 Theoretische aspecten	26
3.2 Vorming van vignetvariabelen	27
3.2.1 Benaderingswijzen	27
3.2.2 Motivatie	28
3.2.3 Karakter	29
3.2.4 Descriptieve waarden	30
3.3 Set up vignetexperiment	31
3.3.1 Vorming vignetten	31
3.3.2 Procedure vignetbeoordeling	33
3.4 Overige variabelen	34
3.4.1 Achtergrondvariabelen	34
3.4.2 Controlevariabelen	35
3.5 Datacollectie	38
3.5.1 Verspreiding	38
3.5.2 Respons	38
3.6 Methode van analyse	39
3.6.1 Kwantitatieve data-analyse	39
3.6.2 Kwalitatieve data-analyse	41
4. Resultaten	43
4.1. Resultaten hoofdeffecten	43

4.1.1 Benaderingswijze	44
4.1.2 Motivatie	44
4.1.3 Karakter	44
4.2. Interactie-effecten achtergrondkenmerken	47
4.2.1 Leeftijd	47
4.2.2 Opleidingsniveau	47
4.2.3 Vertrouwen gemeente	47
4.3. Interactie-effecten controlevariabelen	48
4.3.1 Geslacht	48
4.3.2 Religie	48
4.3.3 Algemeen vertrouwen	49
4.3.4 Ervaren invloed	49
4.4 Resultaten analyse controlevragen	49
4.5. Resultaten kwalitatieve analyse	51
4.5.1 Benaderingswijze	51
4.5.2 Motivatie	53
4.5.3 Karakter	55
5. Conclusie	57
5.1 Benaderingswijze	57
5.2 Motivatie	58
5.3 Karakter	69
5.4 Beantwoording hoofdvragen	60
6. Discussie	62
6.1 Interpretatie resultaten	62
6.2 Sterke punten onderzoek	64
6.3 Beperkingen onderzoek	65
7. Beleidsaanbevelingen	67
7.1 Personificatie uitnodiging	67
7.2 Meedoen om nieuwe mensen te leren kennen	69
7.2 Handen uit de mouwen en koppie d'r bij	70
8. Referentielijst	72
9. Appendix A: Volledige enquête	76
10. Appendix B: Syntax	92

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Burgerparticipatie is een belangrijk thema. Zo ook tijdens de aanloop naar de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018. Veel partijen maakten er hun speerpunt van om burgerparticipatie te bevorderen. Dit is begrijpelijk aangezien er binnen gemeenten de afgelopen jaren veel aandacht voor dit onderwerp was. Een voorbeeld hiervan is de gemeente Utrecht. Een google zoektocht naar “Inwonersparticipatie in Utrecht” en men stuit op een hele reeks aan websites, moties en rapporten. Participedia.nl biedt zelfs een zoekmachine die inwoners en professionals van de stad gemakkelijk inzicht dient te geven in alle beschikbare informatie rondom het onderwerp. Dit is niet alleen in Utrecht zo. Op de website van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten vindt men een databank vol met praktijkvoorbeelden van burgerparticipatie uit het hele land. Men zou denken dat er met deze overvloed aan informatie een duidelijk beeld is van de huidige stand van zaken rondom dit onderwerp in Nederland. Dit is echter niet het geval.

Anno 2018 is er sprake van een tegenstrijdig beeld als het gaat om burgerparticipatie. Enerzijds zijn er gemeenten die ondervinden dat inwoners steeds minder (actief) betrokken zijn bij de vorming van lokaal beleid (Gilsing et al., 2015). Dit zou onder andere tot uiting komen in de lage opkomst tijdens lokale verkiezingen en het lage aantal inwoners dat gebruik maakt van formele participatie-instrumenten (Domingo, 2016). Dit beeld wordt bevestigd in een jaarrapport van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Hieruit blijkt dat 70 procent van de wethouders en gemeenteraadsleden denkt dat inwoners graag participeren in lokale besluitvorming, terwijl in werkelijkheid dat maar 33 procent van hen dit ook daadwerkelijk wil. Uit hetzelfde onderzoek blijkt daarnaast dat maar liefst 81 procent van de inwoners aangaf nog nooit deelgenomen te hebben aan een inwonersinitiatief (Vereniging Nederlandse Gemeenten, 2016). Daarnaast hebben gemeenten ook vaak te maken met een probleem rondom zogenaamde *usual suspects*. Hiermee wordt verwezen naar de situatie dat tijdens burgerbijeenkomsten zoals inspraakavonden, vaak dezelfde inwoners aanwezig zijn. Dit zijn veelal de wat oudere, mondige, hoogopgeleide, autochtone Nederlanders. Minder mondige inwoners en moeilijk te bereiken inwoners laten hun stem minder goed horen en worden niet tot nauwelijks door gemeenten bereikt (Gilsing et al., 2015).

Anderzijds is er echter ook een ontwikkeling van betrokkenheid die zich uit op een andere manier, namelijk door middel van digitale media. Een steeds grotere groep inwoners uit zich via deze manier kritisch over de vorming van bestaand lokaal beleid (Van Os, 2017). Velen van hen willen iets veranderen aan bestaande situaties en zijn bereid om mee te praten en/of te denken. Echter willen zij dit wel doen op hun eigen verkozen manier via de geprefereerde media- en communicatiekanalen (Domingo, 2016). Deze tegenstelling, dat inwoners enerzijds steeds minder betrokken lijken bij lokale problematiek en anderzijds kritischer worden en meer zeggenschap vereisen, kan gezien worden als een weergave van een communicatieve kloof tussen gemeenten en gemeenschap (Gilsing et al., 2015). In veel gemeenten rust dan ook de vraag hoe er aangesloten kan worden op de leefwereld van hun inwoners en hoe, door middel van (de juiste) benaderingswijze, de inwonersparticipatie op een succesvolle manier vergroot kan worden.

Dit geldt tevens voor de gemeente Utrecht waar in 2017 de motie 155 ‘Vernieuw de wijkparticipatie’ is aangenomen. Deze motie is opgesteld ten behoeve van de bevordering van de participatie van inwoners binnen de verschillende wijken van Utrecht, met als belangrijk onderdeel hierbij de aandacht voor flexibele vormen van participatie. In het verleden is gebleken dat wanneer het om burgerparticipatie gaat, een *one-size-fits-all* aanpak niet werkt. Verschillende inwoners willen op verschillende manieren betrokken worden (Gemeente Utrecht, 2018). In de praktijk blijkt echter dat er nog veel onduidelijkheden zijn over hoe deze verschillende groepen het beste benaderd kunnen worden. Hierdoor blijft er een vraagstuk rondom inwonersparticipatie: op welke manieren kunnen de meeste inwoners participeren op een manier die bij hen past?

Voordat hier een antwoord op gegeven kan worden is het van belang dat er aandacht is voor beweegredenen van inwoners om betrokken te zijn. Pas wanneer men meer inzicht heeft in de motieven van inwoners om deel te nemen, kan er gekeken worden hoe hier goed op ingespeeld kan worden. Dit onderzoek sluit hierop aan door de focus te leggen op het verkrijgen van inzicht in beweegredenen van inwoners van de gemeente Utrecht die (vooralsnog) niet betrokken zijn bij lokale burgerparticipatie, maar dit wel zouden willen. Deze inwoners zullen hier de *unusual suspects* genoemd worden.

Er zal in dit onderzoek specifiek gekeken worden naar de inwoners van Wijk West. Binnen Utrecht wordt deze wijk doorgaans beschouwd als de meest diverse wijk. Er zijn in deze wijk

zowel buurten met gemiddeld hoge inkomens als buurten met lage inkomens en er leven er veel verschillende bevolkingsgroepen naast elkaar. Hierdoor vormt de wijk een goede afspiegeling van de rest van Utrecht. Daarnaast komen de gegevens rondom inwonersparticipatie voor deze wijk sterk overeen met de gemiddelde gegevens van de gemeente Utrecht. Dit maakt de wijk een uitstekende keuze voor een casestudy. In Tabel 1 zijn ter illustratie deze gegevens rondom participatie in Utrecht op wijk- en gemeenteniveau weergegeven.

Tabel 1. Gegevens inwonersparticipatie gemeente Utrecht

	% Inwoners actief vrijwilliger	% Inwoners actief in buurt	% Inwoners dat wel eens een praatje maakt met mensen uit de buurt
Wijk West	42	31	93
Wijk Noordwest	35	26	87
Wijk Overvecht	33	27	86
Wijk Noordoost	46	28	93
Wijk Oost	47	27	88
Wijk Binnenstad	39	25	83
Wijk Zuid	42	30	91
Wijk Zuidwest	34	26	86
Wijk Leidsche Rijn	40	34	92
Wijk Vleuten-De Meern	42	28	95
Gemeente Utrecht	40	28	90

Bron: Onderzoek Utrecht, Inwonersenquête: Participatie Cijfers

1.2 Vraagstelling

In dit onderzoek zijn meerdere onderzoeksvragen opgesteld. Allereerst wordt er gekeken naar de achterliggende assumptie: de aanwezigheid van verschillen in de wijze waarop inwoners in Utrecht West betrokken willen worden bij hun directe leefomgeving. Dit wordt gedaan door middel van een beschrijvende vraag:

“Welke verschillen zijn er in de wijze waarop inwoners van de Wijk West sociaal betrokken zouden willen worden bij hun directe leefomgeving?”

In een volgende stap zal er gekeken worden naar een mogelijke verklaring voor deze verschillen. Dit wordt gedaan door middel van een verdiepende vraag:

“In hoeverre kunnen deze verschillen tussen voorkeuren voor de wijze waarop men betrokken wil worden gekoppeld worden aan achtergrondkenmerken van de inwoners van Wijk West?”

Als laatste stap zal er de vertaling naar beleidsvorming gemaakt worden. Hier wordt gekeken hoe inzichten in de motieven en belemmeringen door de gemeente Utrecht gebruikt kunnen worden voor communicatiestrategieën ter bevordering van burgerparticipatie:

“In hoeverre kunnen verschillen in voorkeuren voor burgerparticipatie door de gemeente Utrecht gebruikt worden voor het opstellen van passende communicatiestrategieën voor verschillende groepen inwoners in Wijk West?”

1.3 Maatschappelijke relevantie

In september dit jaar is het precies vijf jaar geleden dat Nederland kennis maakte met de term ‘participatiesamenleving’. Op 17 september 2013 introduceerde Koning Willem-Alexander voor het eerst deze benaming voor de nieuwe Nederlandse samenleving. In plaats van een verzorgingsstaat zou Nederland veranderen in een participatiesamenleving. Van een verticale, hiërarchische verhouding tussen overheid en samenleving naar een horizontale verhouding, waar inwoners op een actieve manier betrokken zijn in hun directe leefomgeving. Dit zou bewerkstelligd worden door een toename in de verantwoordelijkheid van de burger. "Van iedereen die dat kan, wordt gevraagd verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen leven" (NOS, 2013). Deze grotere verantwoordelijkheid zou er vervolgens aan bij moeten dragen dat inwoners meer betrokken bij elkaar en hun leefomgeving zouden zijn, met als gevolg een sterkere en hechtere maatschappij. Een gedachtegoed dat nauw aansluit op de in Groot-Brittannië ontwikkelde Big Society. Dit fenomeen gaat uit van een cultuurverandering in de samenleving, waarbij inwoners bij problemen in het dagelijks leven zich niet gelijk wenden tot autoriteiten maar zich voldoende vrij en bekwaam voelen om eerst zichzelf en hun eigen gemeenschap te helpen (Kisby, 2010).

Er zijn echter grote vraagtekens te zetten bij de effectiviteit van deze visie. Volgens een onderzoek van Movisie uit 2017 naar het succes van de participatiesamenleving in Nederland is er sprake van een tegenstrijdig beeld. Hoewel er een groei is in het aantal burgerinitiatieven, (in maar liefst 94 procent van alle gemeenten ondernemen inwoners initiatieven die gericht zijn op het versterken van de sociale samenhang en actieve deelname van de samenleving) blijkt echter ook dat deze initiatieven met name opgezet worden door hoogopgeleide, autochtone inwoners (Movisie, 2017). Minder zelfredzame inwoners maken nauwelijks gebruik van de mogelijkheid zich te verenigen. Dit kan als gevolg hebben dat er een tweedeling ontstaat in de samenleving met enerzijds de elite die de weg kent en zich goed weet te redden en anderzijds

een groep inwoners die dit niet kan (Movisie, 2017). Om dit te voorkomen is het van belang dat er binnen gemeenten aandacht is voor het bevorderen van de participatie binnen een breder publiek. Het is mooi dat er burgerinitiatieven ontstaan en dat er een groep inwoners is die de kanalen kent zichzelf hoorbaar maakt en bezig is met lokale problematiek. Het is echter ook van belang dat men niet uit het oog verliest dat dit slechts een selecte groep inwoners is. Er is ook een andere groep inwoners, die wellicht wel betrokken wil zijn maar niet op de juiste manier benaderd wordt.

Dit onderzoek sluit hierop aan doordat het Gemeente Utrecht inzichten kan geven in de belemmeringen en motivaties van deze inwoners om deel te nemen. Hierbij is het van belang te vermelden dat we ons ervan bewust zijn dat het een illusie is dat elke inwoner in de toekomst even actief zal zijn in de samenleving. Sommige inwoners zijn nou eenmaal niet in de mogelijkheid om deel te nemen en zullen dit in de toekomst ook niet zijn. Echter zijn er ook inwoners die wel bereid zijn te participeren, maar dit op dit moment (vooralsnog) niet doen. Dit onderzoek zal specifiek gericht zijn op deze inwoners. Door meer inzichten te verkrijgen in deze groep, kunnen zij hopelijk in de toekomst wel bereikt en gemotiveerd worden. Wanneer dit vervolgens succes heeft zou het onderzoek uitgezet kunnen worden naar andere groepen inwoners, wijken in de stad en wellicht zelfs naar andere gemeenten. Op deze wijze is het onderzoek niet alleen relevant voor de gemeente Utrecht maar is het ook van toegevoegde waarde voor de gehele samenleving.

1.4 Wetenschappelijke relevantie

In de afgelopen jaren is er ook binnen de wetenschap veel aandacht geweest voor burgerparticipatie. Veel wetenschappers, in uiteenlopende vakgebieden zoals sociologie, bestuurskunde en politicologie hebben zich beziggehouden met het onderwerp. Veel van deze studies zijn specifiek gericht op politieke burgerparticipatie. Dit betreft de participatie van inwoners bij politieke besluitvorming (Van Houwelingen et al., 2014; Loyens & Van den Walle, 2006; Michels, 2011). Een bekend voorbeeld hiervan is het Civic Voluntarism Model van Verba, Schlozman en Brady (1995). Dit is een van de meest toonaangevende studies op het gebied van participatie. Het bestaat uit een uitvoerig theoretisch model gericht op het verkrijgen van inzichten in motivaties en belemmeringen bij maatschappelijke betrokkenheid. Aanvankelijk was het model gericht op politieke participatie, maar bleek het model ook bruikbaar voor analyses van andere vormen van participatie (Pattie et al., 2003; McAdam et al., 1996). Het theoretisch model van Verba, Schlozman en Brady (1995) is gebaseerd op de vraag

waarom mensen juist niet participeren. Volgens de onderzoekers heeft dit een drietal redenen. Dit is namelijk omdat ze niet kunnen, niet willen of omdat ze niet gevraagd worden. Gekoppeld aan deze redenen zijn er vanuit de theorie drie belangrijke factoren voor participatie aan te wijzen: capaciteit, motivatie en invitatie. Capaciteit betreft simpelweg de mogelijkheid van inwoners voor participatie, motivatie bevat de wil van inwoners om mee te doen en invitatie de wijze waarop men uitgenodigd wordt.

Een onderzoek dat op het model van Verba, Schlozman en Brady (1995) voortborduurt is de Nederlandse studie van Broekhuizen en Michels (2017). Hierin werd onderzocht hoe inwoners die niet participeren gemotiveerd kunnen worden om deel te nemen aan burgerinitiatieven. In dit onderzoek zijn twee van de drie principes van het Civic Voluntarism Model opgenomen. Het principe van capaciteit is echter achterwege gelaten. Uit eerder onderzoek bleek namelijk dat het moeilijk is om belemmeringen zoals het gebrek aan tijd of geld bij mensen weg te nemen (Broekhuizen & Michels, 2017; Verba et al., 1995). Daarnaast is het model uitgebreid door de invloed van verschillende participatievormen op deelname te onderzoeken. Er is hierbij gekeken naar de schaal en de mate van deliberatie van burgerinitiatieven. Door het gebruik van een vignetstudie is vervolgens geprobeerd inzicht te krijgen in verschillende motieven van inwoners om te participeren.

Een vignetexperiment is een relatief ongebruikelijk vorm van kwantitatieve data-analyse. In deze studies krijgen respondenten naast de traditionele vragenlijst ook verschillende vignetten voorgelegd. Dit zijn korte stukjes tekst waarin hypothetische situaties worden beschreven. In deze teksten worden kenmerken van het desbetreffende onderwerp gelijktijdig op verschillende wijzen gemanipuleerd. Door de respondenten de vignetten te laten beoordelen kunnen voorkeuren over dit onderwerp vervolgens worden achterhaald. Oorspronkelijk werd deze methode vooral toegepast bij onderzoeken naar opinies bij rechtvaardigheid (Rossi et al., 1974). Uit de studie van Broekhuizen en Michels (2017) blijkt echter dat deze methode ook bruikbaar is voor het onderzoeken van inwonersparticipatie. Door dit onderzoek deels aan te laten sluiten op dat van Broekhuizen en Michels (2017) en deels aan te vullen met nieuwe kenmerken, wordt de relevantie van het onderzoek gewaarborgd. Het leidt namelijk tot een validatie van het bestaande onderzoek en tevens tot nieuwe inzichten bij het gebruik van vignetstudies voor sociologische onderzoeken. Ook kan het een bijdrage leveren aan een verdere ontwikkeling van een passende theorie voor inwonersparticipatie.

In dit onderzoek wordt een vignetstudie gebruikt, waarbij deze toegepast zal worden op het achterhalen van motieven bij deelname aan initiatieven in Utrecht West. In aanvulling op eerder onderzoek wordt hier niet gefocust op welke motieven op zich van belang zijn, maar wordt er met name gekeken naar verschillen in motieven tussen verschillende inwoners. Hiertoe worden inwoners uit Wijk West vier verschillende vignetten voorgelegd en wordt er gevraagd welke omschrijving ze het aantrekkelijkst vinden en welke het minst aantrekkelijk. Zo kan onderzocht worden welke inwoners welk soort initiatieven het aantrekkelijkst vinden. In Tabel 2 wordt een voorbeeld van een vignet uit dit onderzoek weergegeven.

Tabel 2: *Voorbeeld vignet*

Uitleg setting

Een aantal bewoners in de wijk heeft voorgesteld om een verwaarloosd stuk groen in de wijk op te knappen. De gemeente vindt het een goed idee en stelt hulp en geld beschikbaar. Het doel is dat het een mooie groene plek wordt waar iedereen met plezier gebruik van kan maken.

Vignet

De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u zelf prettiger wonen.

De verschillende theoretische aspecten die hiervoor gebruikt zijn zullen achtereenvolgens in het volgende hoofdstuk besproken worden. De methodologische opzet van het experiment, de vorming van de vignetten en de analysemethode zullen later in hoofdstuk 3 worden toegelicht. In hoofdstuk 4 zullen de resultaten van het onderzoek besproken worden en in hoofdstuk 5 zullen de conclusies worden weergegeven. Hoofdstuk 6 bevat de discussie van dit onderzoek. In hoofdstuk 7, het laatste hoofdstuk van dit onderzoek, zullen vervolgens beleidsaanbevelingen gegeven worden.

2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk wordt het theoretische kader van dit onderzoek besproken. Zoals gezegd is er in het verleden al veel geschreven over participatie in de brede zin, zoals in de onderzoeken van Verba, Schlozman & Brady (1995) en Broekhuizen & Michels (2017). Er is echter nog niet eerder uitgebreid systematisch onderzoek gedaan naar het relatieve belang van motieven en kenmerken bij (inwoners)participatie en de verschillen hierbij tussen verscheidene groepen inwoners. In dit onderzoek zal expliciet gefocust worden op deze differentiaties. De hypothesen die in dit hoofdstuk worden opgesteld zullen daarom zogeheten differentiatiehypothesen betreffen. Ze geven verwachtingen weer over verschillen in voorkeuren voor participatie naar achtergrondkenmerken. Doordat er nog niet eerder onderzoek is gedaan naar dit specifieke onderwerp vindt men in de literatuur slechts incidenteel verwachtingen hierover. Deze verwachtingen zullen in dit onderzoek zoveel mogelijk aangehaald worden. Dit houdt echter ook in dat andere relaties meer exploratief benaderd worden. De lezer wordt uitvoerig meegenomen in dit denkproces, waarbij veel aandacht geschonken zal worden aan de tussenliggende stappen bij de theorievorming van dit onderzoek.

De volgorde binnen dit hoofdstuk is al volgt: allereerst zal in sectie 2.1 het aspect ‘invitatie’ behandeld worden. Vervolgens zal in sectie 2.2 het aspect ‘motivatie’ uitgelicht worden. Als laatste zal in sectie 2.3 het karakter van initiatieven besproken worden. De volgorde binnen elke sectie is gelijk. Er zal begonnen worden met een uitleg van het aspect gevolgd door het belang hiervan binnen dit onderzoek. Aan het einde van elke sectie zal de differentiatie naar achtergrondkenmerken voor dit aspect worden weergegeven.

2.1 Invitatie

De factor invitatie gaat uit van het principe dat het bij participatie van belang is dat mensen expliciet gevraagd worden om deel te nemen. Worden mensen niet uitgenodigd om deel te nemen, zullen zij zich niet bewust zijn van het belang van hun deelname en zullen zij dit niet of minder snel doen (Verba et al., 1995, Edelenbos & Klijn, 2005; Hurenkamp et al., 2006; Lowndes, Pratchett & Stoker, 2006; Pattie et al., 2003, Tonkens, 2009; WRR, 2012). Het gaat hierbij niet alleen om het expliciet vragen om hulp maar ook om meer impliciete manieren waarbij mensen het gevoel wordt gegeven dat eventuele hulp gewaardeerd zal worden (Verba et al., 1995). Daarnaast kan het inviteren op verschillende manieren gebeuren. Zo kunnen onder

andere vrienden, familie, bekenden uitnodigen tot deelname, maar ook instanties zoals gemeenten kunnen een belangrijke rol spelen (Verba et al., 1995).

In dit onderzoek zullen er verschillende vormen van invitatie opgenomen worden. Allereerst zullen de achterliggende mechanismen tussen deze verschillende invitaties verder onderzocht worden. Daarna zal er onderzocht worden of er mogelijk sprake is van een differentiatie tussen voorkeuren van inwoners voor deze verschillende benaderingswijzen.

2.1.1 Vrienden, familie en bekenden

In het onderzoek van Broekhuizen en Michels (2017) is invitatie opgenomen als de situatie waarin inwoners door vrienden, familie en bekenden worden uitgenodigd voor deelname aan een initiatief. Een situatie zoals deze, waarin men via-via benaderd wordt voor deelname, is relevant om op te nemen in dit onderzoek. Uit eerdere onderzoeken naar uiteenlopende vormen van inwonersparticipatie is namelijk gebleken dat gevraagd worden door bekenden een belangrijke voorspeller is voor uiteindelijke deelname tot initiatieven (Verhoeven & Tonkens, 2011; Ham & van der Meer, 2015).

Het achterliggende mechanisme dat hierbij een rol speelt is onderdeel van de *persuasion theory* van Cialdini (1984). Deze theorie veronderstelt dat wanneer men gevraagd wordt om iets te doen, bijvoorbeeld om deel te nemen aan een activiteit, men zich laat beïnvloeden door een aantal factoren. Bij uitnodiging van vrienden, familie en bekenden zal allereerst de factor *liking* een rol spelen. Dit principe veronderstelt dat men eerder 'ja' zegt op vragen van mensen die men aardig vindt. Dus wanneer een vriend of familielid vraagt om mee te doen, doen we dit sneller omdat we die ander mogen. Daarnaast is er ook nog het aspect van wederkerigheid. Dit houdt in dat men eerder 'ja' zal zeggen wanneer er verwacht wordt in de toekomst iets voor terug te krijgen (Cialdini, 1984). Help ik jou nu, dan help jij mij de volgende keer. Dit principe werkt voornamelijk bij vrienden en familie, aangezien een bekende gemakkelijker te herinneren is aan die ene keer dat er hulp geboden is dan een onbekende of instantie.

2.1.2 Gemeente

Om te kunnen kijken naar een mogelijke differentiatie tussen voorkeuren voor invitatie is het van belang dat er meerdere benaderingswijzen worden toegevoegd aan dit onderzoek. Een situatie waarin men naast door vrienden en familie ook door instanties wordt benaderd voor

deelname is in het onderzoek van Broekhuizen & Michels niet onderzocht (2017). Er zijn echter een aantal redenen die aangeven waarom het relevant is dat dit wel gebeurt.

Allereerst is het zo dat ondanks de opkomst van het aantal burgerinitiatieven er alsnog veel initiatieven door de gemeente zelf worden georganiseerd. In deze gevallen is het de gemeente die haar inwoners wil betrekken en dus ook uitnodigt voor deelname. Een voorbeeld hiervan zijn de zogeheten thema-inspraakavonden over bepaalde problematiek in de wijk die vaak door gemeenten worden georganiseerd. Dit gebeurt ook in de gemeente Utrecht. Recente voorbeelden hiervan zijn de inspraakavond rondom de nieuwe regeling voor erfpachters in september 2017 (AD, 2017) en de inspraakavond met betrekking tot de problematiek rondom de tippelzone in De Meern (AD, 2017). Daarnaast is het zo dat het ook vanuit een theoretisch oogpunt relevant is om meerdere benaderingswijzen toe te voegen aan het onderzoek. Zo zou men kunnen veronderstellen dat de verscheidene benaderingswijzen op verschillende wijzen invloed hebben op eventuele deelname aan initiatieven. Als men door vrienden of familie gevraagd wordt spelen er waarschijnlijk andere factoren mee bij het besluit tot eventuele deelname, dan wanneer men door de gemeente uitgenodigd wordt.

Dit zou eveneens verklaard kunnen worden aan de hand van de theorie van Cialdini (1984). Een ander aspect voor overtuiging is binnen deze theorie 'autoriteit'. Dit houdt in dat men eerder in gaat op een uitnodiging wanneer de vrager beschikt over autoriteit. Dit kan bijvoorbeeld bestaan uit relevante kennis en expertise op een bepaald (vak)gebied (Cialdini, 1984). Instituten, zoals gemeenten, zijn organisaties die gespecialiseerd zijn in een bepaald maatschappelijk, politiek, cultureel of economisch vakgebied, wat tot gevolg heeft dat zij beschikken over een bepaalde mate van autoriteit. Wanneer men dus uitgenodigd wordt door de gemeente voor deelname aan een initiatief zal men geneigd zijn om deel te nemen, omdat er in dit geval een beroep wordt gedaan op de autoritaire rol van deze instantie.

2.1.3 Differentiatie

Verwacht wordt dat er verschillen zijn in voorkeuren van inwoners tussen deze twee benaderingswijzen. Het kan zo zijn dat de ene inwoner liever benaderd wordt voor deelname aan een initiatief door vrienden, familie en bekenden, terwijl een ander een uitnodiging vanuit gemeenten hier meer gepast vindt. Het doel van deze studie is onderzoeken in hoeverre deze verschillen aanwezig zijn en in hoeverre dit teruggeleid kan worden naar bepaalde achtergrondkenmerken van inwoners. In bestaande onderzoeken naar participatie zijn er echter

geen expliciete verwachtingen over deze differentiatie weergeven. Wel is er een groot scala aan sociale theorieën waarbinnen een aantal mechanismen beschreven worden die mogelijk een antwoord op deze vraag kunnen bieden. In de volgende secties zullen deze theorieën besproken worden.

Autoriteit en vertrouwen

De mate van vertrouwen in autoriteiten kan bepalen hoe positief inwoners zijn tegenover uitnodigingen voor initiatieven vanuit instanties zoals de gemeente. Wanneer men vertrouwen heeft in een instantie, zal het effect van *authority* zoals beschreven door Cialdini aanwezig zijn. Wanneer men echter geen vertrouwen heeft, zal men geen autoriteit aan de instantie toekennen en is de kans klein dat men in zal gaan op een uitnodiging vanuit deze benaderingswijze (Jung & Kellaris, 2006).

Een variatie tussen vertrouwen van inwoners in instanties is te verklaren aan de hand van een aantal factoren. Uit onderzoeken naar legitimiteit van autoriteit komt naar voren dat een belangrijke component van vertrouwen in instanties de mate is waarop men van mening is dat een organisatie eerlijk handelt. Heeft men het idee dat een organisatie niet beschikt over eerlijke procedures, is het vertrouwen in de instantie laag, en wordt er geen autoriteit toegekend (Tyler & Lind, 1992). Binnen deze studie zal er echter niet verder worden ingegaan op deze achterliggende oorzaken voor de mate van vertrouwen in instanties van inwoners. De interesse ligt in hoeverre een mate van vertrouwen in instanties van inwoners van invloed is op een voorkeur voor invitatie. De volgende hypothese is hierbij opgesteld:

H1: Inwoners met meer vertrouwen in de gemeente zullen eerder ingaan op een uitnodiging van de gemeente dan inwoners met minder vertrouwen.

Autoriteit en leeftijd

In dit onderzoek wordt ook gekeken naar de interactie van leeftijd op invitatie. Uit onderzoek blijkt dat jongeren in tegenstelling tot ouderen minder snel ingaan op een invitatie van een instantie. Jongeren zouden namelijk minder autoriteit toekennen aan instanties en daardoor minder gevoelig zijn voor het *authority* principe. Hiervoor worden een aantal verklaringen gegeven. Allereerst zouden jongeren in verhouding tot ouderen vaker de legitimiteit van autoriteiten in vraag stellen, doordat zij vaker over een kritischere wereldopvatting beschikken. Dit zou mogelijk veroorzaakt worden door het gemiddeld hogere opleidingsniveau van deze

groep. Daarnaast zijn jongeren veelal opzoek naar autonomie waardoor autoriteiten vaak slechts als obstakels gezien worden in de weg naar onafhankelijkheid. Dit heeft als gevolg dat zij in tegenstelling tot ouderen vaker een algehele negatieve opvatting tegenover autoriteiten hebben (Jung & Kellaris, 2006, Jung et al., 2009). De verwachting is hierdoor dat jongeren ook negatiever zullen reageren op een invitatie voor een initiatief vanuit een instantie met autoriteit zoals een gemeente. De hypothese die hierbij wordt opgesteld is als volgt:

H2: Jonge inwoners zullen minder snel ingaan op een uitnodiging van de gemeente dan oudere inwoners.

2.2 Motivatie

Een tweede belangrijk aspect van participatie in het model van Verba, Schlozman en Brady (1995) is motivatie. Bij motivatie gaat het om de wil van mensen om te participeren. Dit zou worden beïnvloed door verschillende burgerlijke, sociale en materiële verbeteringen die inwoners verwachten te bereiken door te participeren. Deze verbeteringen kunnen gericht zijn op eigen voordelen van het initiatief, zoals het verbeteren van vaardigheden of het opdoen van sociale contacten. Ook kunnen deze gericht zijn op het collectieve belang, zoals bijvoorbeeld het vervullen van een gevoel van burgerplicht. In dit onderzoek zullen de motieven ‘eigen belang’, ‘altruïsme’, ‘bonding’ en ‘bridging’ voor inwonersparticipatie onderzocht worden. In de volgende secties zullen deze een voor een besproken worden.

2.2.1 Altruïsme

Uit onderzoek komt vaak naar voren dat altruïsme een belangrijke rol speelt als motief voor deelname aan allerlei vormen van participatie. Zo blijkt het een belangrijke motivator te zijn voor vrijwilligerswerk (Leijenaar & Niemöller, 1999; Unger, 1991), en ook bij onderzoeken naar politieke participatie en deelname aan burgerinitiatieven wordt vaak verwezen naar het belang van altruïstische motieven (Van Eijk & Steen, 2013). Hoffman (1978) beschrijft dat altruïsme gezien kan worden als gedrag dat gericht is op het verbeteren van welzijn van anderen zonder dat hiermee bewust het eigen belang wordt gediend (Haski-Leventhal, 2009; Hoffman, 1978). Met dit gedrag kunnen vervolgens onderliggende individuele en collectieve belangen worden nagestreefd, zoals het vervullen van een persoonlijk plichtsbesef of de wens voor het versterken van de democratie of samenleving (Broekhuizen & Michels, 2017).

In eerdere onderzoeken naar participatie is het altruïstische motief op allerlei uiteenlopende wijzen opgevat en uitgewerkt. In de studie van Verhoeven en Tonkens (2011) naar bewonersinitiatieven in Amsterdam, is altruïsme opgenomen als de motivatie van inwoners voor het vervullen van goed burgerschap. Dit bestaat volgens de onderzoekers uit twee componenten; een verantwoordelijkheidsgevoel voor de publieke zaak en de behoefte voor het bijdragen aan een verbetering van de gemeenschap. Uit het onderzoek komt echter naar voren dat dit altruïstische motief niet relevant bleek te zijn voor deelname aan het bewonersinitiatief. Wel werd er een ander motief gevonden dat kan wijzen op het belang van altruïsme. Een veel gehoord motief in het onderzoek was namelijk “ik doe graag iets voor anderen”. Volgens de onderzoekers valt dit onder de noemer van een sociaal motief, maar er zijn ook redenen om aan te nemen dat dit meer een altruïstisch motief betreft. In de studie van Broekhuizen en Michels (2017) wordt altruïsme beschouwd als een motief dat gericht is op het helpen van anderen in de algemene zin. Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat de respondenten een consequente hoge waardering geven aan altruïstische motieven voor deelname aan burgerinitiatieven (Broekhuizen & Michels, 2017). Dit wijst er volgens de onderzoekers op dat mensen sterk gemotiveerd voor deelname zijn om anderen te helpen. In dit onderzoek zal deze beschrijving van het altruïstische motief meegenomen worden. Verwacht wordt dus dat het helpen van anderen een belangrijke motivatie voor deelname aan een initiatief voor inwoners is.

2.2.2 Eigen belang

In het model van Verba, Schlozman en Brady (1995) wordt eigen belang genoemd als belangrijke motivator voor participatie. Eigen belang wordt hierbij beschreven als het zelf beter worden van deelname aan activiteiten door financieel gewin, het leren van nieuwe dingen of het bereiken van andere persoonlijke voordelen (Verba et al., 1995). Ook in vele andere onderzoeken naar burgerparticipatie komt naar voren dat een belangrijke reden voor deelname het ontwikkelen van persoonlijke vaardigheden is. Zo wordt er in onderzoeken naar politieke participatie vaak de motivatie voor het vergroten van de politieke kennis genoemd (Brady et al., 1995). Ook blijkt uit verschillende onderzoeken naar vrijwilligerswerk dat een groot gedeelte van de vrijwilligers participeren omdat zij destijds werkloos waren en op deze manier hun werkervaring bij wilden houden (Unger, 1991; Van Bochove et al., 2014).

Deze vormen van het bereiken van een eigen belang zijn echter met name relevant bij vrijwilligerswerk en politieke participatie. Hoewel deze vormen van burgerparticipatie vele overeenkomsten hebben met wijkparticipatie zijn ze ook erg verschillend. Wat deelnemers bij

wijkparticipatie met elkaar gemeen hebben, anders dan bij andere vormen van participatie, is dat ze in dezelfde wijk wonen. Een ander eigen belang dat men voor deelname aan een initiatief wellicht heeft is het vergroten van het eigen woonplezier. Zo kan men zich bijvoorbeeld ergeren aan een stukje braakliggend terrein en kan dit de motivatie zijn om deel te nemen aan een initiatief. Een goed voorbeeld hiervan is het burgerinitiatief rondom het Schimmelplein in Wijk West. Inwoners stoorden zich hier aan dit pleintje. Het was verwaarloosd, onveilig en er was sprake van vandalisme. Een aantal buurtbewoners namen daarop het initiatief om van het verwaarloosde plein op te knappen en zo het woonplezier in de wijk te vergroten (Nederland Schoon, z.d.). In dit onderzoek zal de motivatie voor het verbeteren van het eigen woongenot als vorm van eigen belang opgenomen worden.

2.2.3 Bridging en bonding

Een andere belangrijke motivatie voor participatie bij initiatieven is het sociale contact dat men ondervindt tijdens deelname. Uit onderzoek van Verhoeven en Tonkens (2011), blijkt dat iets samendoen met anderen een belangrijke motivatie is voor deelname aan bewonersinitiatieven. Daarnaast wordt er in veel onderzoeken naar motivatie voor vrijwilligerswerk een ander relevant sociaal motief genoemd, namelijk het opdoen van nieuwe sociale contacten (Leijenaar & Niemöller, 1999; Deth & Leijenaar, 1994; Lammerts & Huygen, 2005). Beide motieven zijn hierbij gericht op het versterken van het sociale kapitaal van het individu. Ze hebben echter ieder een ander doel. Dit verschil kan verduidelijkt worden aan de hand van de sociaal kapitaaltheorie en de principes van *bridging* en *bonding*.

De sociaal kapitaaltheorie heeft zich in de afgelopen dertig jaar ontwikkeld tot een van de meest leidende theorieën binnen de sociologie. De theorie veronderstelt simpelweg dat eenieder in meer of mindere mate in het bezit is van sociaal kapitaal en dat dit kapitaal op verschillende wijzen ingezet kan worden voor het bereiken van bepaalde doelen in het leven. Er zijn verschillende beschrijvingen van sociaal kapitaal. Een veel gebruikte definitie is die van Putnam (1995), deze stelt dat men spreekt van sociaal kapitaal bij aspecten van sociale relaties die maatschappelijke activiteiten van de individuen binnen die relaties vergemakkelijken (Billiet, 1998). Binnen sociaal kapitaal kunnen er verschillende soorten onderscheid gemaakt worden. Allereerst kan men onderscheid maken tussen formeel en informeel sociaal kapitaal. Formeel sociaal kapitaal verwijst veelal naar relaties binnen organisaties, bedrijven en de overheid. Dit zijn veelal de zogeheten *weak-ties*. Bij informeel kapitaal kijkt men voornamelijk

naar sterke sociale verbanden zoals familiale en vriendschappelijke relaties. Dit zijn dan de *strong-ties* (Granovetter, 1973).

Een ander relevant onderscheid binnen sociaal kapitaal kan gemaakt worden op basis van de functie van het sociale contact binnen een netwerk. Hierbij maakt men onderscheid tussen *bonding* en *bridging* netwerken. Binnen een bonding netwerk staat het bevorderen van de onderlinge relaties centraal. Deze netwerken zijn vooral goed voor het bevorderen van wederkerigheid en het mobiliseren van solidariteit (Granovetter, 1973). Bonding komt veelal voor binnen netwerken waarbij leden zich nauw verbonden voelen met elkaar. Een reden hiervoor is een sterke identificatie tussen de leden onderling door een gedeelde sociale identiteit. Dit heeft als echter als gevolg dat deze netwerken veelal relatief gesloten zijn (Granovetter, 1973). Bridging netwerken verschillen hierin doordat hier juist de nadruk ligt op het leggen van contacten buiten het eigen netwerk. Het maken van een link tussen verschillende netwerken staat hier centraal. Bij bridging is er dan ook sprake van een minder hechte onderlinge relatie en bestaan de netwerken veelal uit weak-ties. Een voordeel van deze netwerken is een verhoogde kans op het onderling uitwisselen van informatie en het bevorderen van contact en coöperatie tussen verschillende sociale groepen. Hiermee wordt dus ook het sociaal kapitaal van het individu vergroot (Granovetter, 1973).

Dit onderscheid tussen bridging en bonding van sociaal kapitaal kan ook gebruikt worden voor een onderscheid tussen sociale motieven bij participatie. Een motivatie om nieuwe mensen te leren kennen sluit aan bij bridging. Er wordt contact gezocht met mensen buiten de eigen sociale kring, bijvoorbeeld omdat men nieuwe mensen wil leren kennen om het sociale netwerk te vergroten. De motivatie om iets samen te doen met bekenden sluit juist goed aan bij het principe bonding. Men wil door deelname aan participatie meer in contact staan met mensen die ze al kennen. Deelname heeft in dit geval dus als doel het bestaande netwerk te versterken. In dit onderzoek zal dit onderscheid tussen bonding en bridging gebruikt worden om een beter inzicht te krijgen in de sociale motieven van inwoners.

2.2.4 Differentiatie

In deze studie wordt onderzocht hoe inwoners op verschillende wijze gemotiveerd worden voor deelname aan initiatieven. Waarbij specifiek gekeken zal worden naar hoe deze verschillen mogelijk samenhangen met de achtergrondkenmerken van inwoners. Er is echter nog niet eerder specifiek onderzoek gedaan naar dit onderwerp. Wel zijn er een aantal sociologische

studies en theorieën die verwachtingen kunnen weergeven over mogelijke verschillen. Deze zullen in de volgende secties besproken worden.

Bonding en bridging

Een theorie die een verwachting voor een verschil in motivaties kan weergeven is de *socio-emotional selectivity theory* (Carstensen, 1995). Volgens deze psychologische theorie verandert tijdens de levensloop van mensen continu de behoefte aan verschillende sociale doelen, en hiermee ook de sociale contacten die men heeft. In de adolescentie is men bijvoorbeeld veel bezig met het ontwikkelen van een eigen persoonlijkheid en verkrijgen van nieuwe inzichten. Hierdoor is men voornamelijk op zoek naar nieuwe sociale contacten en heeft men tijdens deze periode relatief de meeste *weak-ties*. Wanneer men vervolgens echter een latere leeftijd bereikt worden deze doelen minder relevant. Dit heeft volgens de theorie te maken met het feit dat ouderen zich bewust worden van de verstrekende tijd. Er is minder tijd voor het bereiken van doelen die gericht zijn op nieuwe vaardigheden en het vervullen van emotionele voldoening wordt daarnaast belangrijker. Dit heeft als gevolg dat wanneer men ouder wordt men meer behoefte heeft aan sterke sociale banden (*strong-ties*) en zich vooral focust op het versterken van bestaande relaties met vrienden en familie (Carstensen, 1995).

Deze mechanismen voor veranderende sociale contacten kunnen gekoppeld worden aan motieven voor initiatieven. Zo zou er verwacht kunnen worden dat het motief van bridging met name voor jonge inwoners een belangrijke rol speelt. Deelname aan initiatieven kan voor deze inwoners gezien worden als een mogelijkheid voor het op doen van nieuwe sociale contacten in de wijk. Bij oudere inwoners, zal het bonding motief meer relevant zijn. De behoefte voor het ontmoeten van nieuwe mensen verdwijnt naar de achtergrond en men wil meer energie stoppen in het onderhouden van bestaande sociale contacten. Hierdoor wordt verwacht dat ouderen in tegenstelling tot jongeren eerder deelnemen aan sociale initiatieven vanuit een motivatie voor het versterken van bestaande sociale contacten in de wijk. De hypothesen die hierbij zijn opgesteld zijn als volgt:

H3: Ouderen zijn eerder gemotiveerd voor deelname aan initiatieven vanuit het bonding motief dan jongeren.

H4: Jongeren zijn eerder gemotiveerd voor deelname aan initiatieven vanuit het 'bridging' motief dan ouderen.

Altruïsme

Ook bij voorkeuren voor het altruïstisch motief zijn er vanuit de literatuur mogelijke verwachtingen over leeftijdsverschillen te benoemen. In veel studies naar verscheidene vormen van participatie komt namelijk naar voren dat het altruïstische motief vooral bij oudere deelnemers van belang is (Verhoeven & Tonkens, 2011; Omoto & Martino, 2000). In een Amerikaanse studie naar vrijwilligerswerk bij ouderen bleek zelfs dat maar liefst 83 procent van de deelnemers had aangegeven specifiek mee te doen vanuit een motivatie voor het helpen van anderen (ICR Survey Research Group, 1991). Een verklaring die hiervoor gegeven wordt, is dat ouderen in tegenstelling tot jongeren vaker niet hoeven te werken. Het hebben van werk is een belangrijke voorziening voor bepaalde productieve en functionele rollen die men een mate van voldoening in het leven kunnen geven. Doordat ouderen veelal met pensioen zijn en hierdoor deze rollen verliezen, zullen ze op zoek moeten gaan naar andere betekenisvolle activiteiten. Het bieden van hulp aan anderen door deelname aan vrijwilligerswerk kan hierbij een uitkomst zijn (Omoto & Martino, 2000). Wanneer dit gekoppeld wordt aan motieven voor deelname aan initiatieven in de wijk, wordt er eenzelfde mechanisme verwacht. Ouderen zullen vaker dan jongeren deelnemen vanuit een behoefte voor het helpen van anderen. De hypothese die hierbij is opgesteld is als volgt:

H5: Ouderen zijn eerder gemotiveerd voor deelname aan initiatieven vanuit een altruïstisch motief dan jongeren.

2.3 Karakter initiatief

Naast dat er gekeken kan worden naar de invloed van verschillen in motivaties en benaderingswijzen voor deelname is het van belang dat er ook aandacht wordt geschonken aan de eigenschappen van het initiatief en in hoeverre deze aspecten invloed hebben op eventuele deelname aan het initiatief. Net zoals men voorkeuren heeft voor hoe men benaderd zou willen worden, kan ervan uitgegaan worden dat men ook voorkeuren heeft voor een type initiatief.

Er zijn verscheidene karakteristieken waarmee men initiatieven kan differentiëren, bijvoorbeeld op basis van frequentie en grootschaligheid. In dit onderzoek zal er echter gefocust worden op het type activiteit dat het initiatief vereist. Dit houdt in dat initiatieven onderscheiden zullen worden op basis van de handeling die deelname verlangt. Uit het onderzoek van Broekhuizen en Michels (2017) is gebleken dat dit onderscheid significant van belang is voor deelnemers in hun keuze om deel te nemen of niet. In het onderzoek werd hierbij een onderscheid gemaakt in

deliberatieve en toegepaste initiatieven. Deze differentiatie van initiatieven zal in dit onderzoek gebruikt worden en nader uitgelegd worden in de volgende secties.

2.3.1 Deliberatief

Deliberatief betreft een eigenschap van het initiatief waarbij er een focus is op het vergaderen en uitwisselen van ideeën. Deze term deliberatief werd voornamelijk in de jaren negentig bekend doordat het in een onderzoek van Habermas (1994) gebruikt werd. In dit onderzoek werd een nieuwe samenleving beschreven waarbij in plaats van een top-down relatie tussen overheid en burger, een horizontale relatie werd aangenomen. Dit zou tot stand komen door vergaderingen tussen overheid en inwoners. De term deliberatief is in de jaren erna vervolgens synoniem geworden voor een politieke benadering waar bij vergadering centraal staat.

2.3.2 Toegepast

Tegenover deliberatief staat het toegepaste karakter van een initiatief. Dit zouden initiatieven zijn waarbij meer specifieke acties worden vereist. Als voorbeeld van een toegepast initiatief wordt het in het onderzoek van Broekhuizen en Michels (2017) het verlenen van basiszorg aan twee oudere straatbewoners gegeven. Dit vereist van de deelnemers praktische handelingen in plaats van vergaderingen, waardoor het een meer toegepaste aard heeft.

2.3.3 Differentiatie

In dit onderzoek is het van belang in hoeverre voorkeuren voor initiatieven voor inwoners verschillend zijn en hoe deze verschillen samenhangen met de achtergrondkenmerken van inwoners. Wat betreft het karakter van het initiatief (deliberatief of toegepast) wordt verwacht dat opleidingsniveau met name van belang is. De verschillende soorten initiatieven vereisen namelijk verschillende vaardigheden. Bij het deliberatieve karakter worden cognitieve vaardigheden zoals vergaderen, organiseren en plannen vereist. Bij het toegepaste initiatief worden meer praktische vaardigheden zoals het omgaan met gereedschap en het verlenen van zorg verlangd. In het Nederlands onderwijssysteem verschillen niveaus van elkaar in de mate waarop er theoretische en praktische vaardigheden worden aangeleerd. Binnen lager onderwijs (zoals mbo) leert men praktische vaardigheden terwijl men op hoger onderwijs (zoals universiteit) theoretisch geschoold wordt. De cognitieve vaardigheden die bij het deliberatieve initiatief vereist worden zullen hierdoor dus eerder passen bij de vaardigheden die men op het hoger onderwijs verwerft. De praktische vaardigheden daarentegen, zullen eerder aansluiten bij het lager onderwijs. De verwachting is hierom dat hoogopgeleiden eerder een voorkeur hebben

voor een deliberatief initiatief dan laagopgeleiden. De hypothese die hierbij is opgesteld is als volgt:

H6: Hoogopgeleiden zullen eerder aangetrokken zijn tot een deliberatief initiatief dan laagopgeleiden.

2.4 Korte samenvatting theorie en overzicht hypothesen

Aan de hand van het Civic Voluntarism Model van Verba, Schluzman en Brady (1995), zijn er in dit onderzoek een aantal theoretische aspecten opgesteld. Allereerst zal er in dit onderzoek gekeken worden naar het aspect van invitatie op deelname. Dit houdt in dat de invloed van de benaderingswijze van een initiatief op deelname wordt onderzocht. Hierbij zal een onderscheid gemaakt worden tussen een benadering vanuit de gemeente en via vrienden, familie en bekenden. Verwacht wordt dat zowel het vertrouwen in de gemeente als de leeftijd van inwoners mogelijk een invloed uitoefenen op voorkeuren voor deze benaderingswijzen.

Een tweede aspect van het Civic Voluntarism Model (Verba et al., 1995) dat in dit onderzoek opgenomen wordt, is het aspect ‘motivatie’. Dit betekent dat er gekeken zal worden naar een invloed van verschillende motivaties op participatie. Er zullen in totaal vier motivaties opgenomen worden, dit zijn ‘eigenbelang’, altruïsme, ‘bridging’ en ‘bonding’. Ook bij het aspect motivatie wordt verwacht dat leeftijd een mogelijke invloed uitoefent. Er wordt verwacht dat er sprake is van verschillen in voorkeuren voor motieven voor deelname wanneer men kijkt naar de leeftijd van inwoners.

Als laatst zal er in dit onderzoek gekeken worden naar een mogelijke invloed van het karakter van het initiatief op deelname. Hiervoor wordt een onderscheid aangehouden dat afgeleid is van het onderzoek van Broekhuizen en Michels (2017). Dit betekent dat er gekeken zal worden naar ‘deliberatieve’ en ‘toegepaste’ initiatieven. Deliberatieve initiatieven behelzen hierbij activiteiten zoals vergaderen en het maken van plannen voor het initiatief. De toegepaste initiatieven vereisen voornamelijk praktische handelingen. Verwacht wordt dat het opleidingsniveau van inwoners tot mogelijke verschillen in voorkeuren voor deze initiatieven kan leiden. Een overzicht van de hypothesen van dit onderzoek is weergegeven in Tabel 3.

Tabel 3: *Overzicht hypothesen*

Aspect	Hypothesen
Benaderingswijze	<i>H1: Inwoners met meer vertrouwen in de gemeente zullen eerder ingaan op een uitnodiging van de gemeente dan inwoners met minder vertrouwen.</i> <i>H2: Jonge inwoners zullen minder snel ingaan op een uitnodiging van de gemeente dan oudere inwoners.</i>
Motivatie	<i>H3: Ouderen zijn eerder gemotiveerd voor deelname aan initiatieven vanuit het bonding motief dan jongeren.</i> <i>H4: Jongeren zijn eerder gemotiveerd voor deelname aan initiatieven vanuit het 'bridging' motief dan ouderen.</i> <i>H5: Ouderen zijn eerder gemotiveerd voor deelname aan initiatieven vanuit een altruïstisch motief dan jongeren.</i>
Karakter	<i>H6: Hoogopgeleiden zullen eerder aangetrokken zijn tot een deliberatief initiatief dan laagopgeleiden.</i>

3. Methode

In dit hoofdstuk wordt de aanpak en methodologische uitwerking voor dit onderzoek besproken. Allereerst zal in sectie 3.1 de totstandkoming van de setting rondom de vignetten behandeld worden. In sectie 3.2 zal de vorming van de vignetvariabelen besproken worden. In sectie 3.3 van dit hoofdstuk zal de setup rondom het vignet experiment worden uitgelegd. In sectie 3.4 wordt vervolgens de operationalisatie van de achtergrondvariabelen die meegenomen zijn in dit onderzoek weergegeven. In sectie 3.5, wordt de datacollectie en respons behandeld. Tenslotte wordt in sectie, 3.6, de laatste sectie van dit hoofdstuk, de analysemethode van dit onderzoek besproken.

3.1 Setting vignetten

De eerste en tevens belangrijkste keuze die gemaakt moet worden bij het opstellen van vignetten is het creëren van de juiste setting. Om een vignet zo realistisch mogelijk te maken is een passende context van de hypothetische situatie namelijk van groot belang. In dit onderzoek ging het hier om het ontwikkelen van een geloofwaardig denkbeeldig initiatief. In dit onderzoek is ervoor gekozen om een initiatief te creëren dat zich richt op het opknappen van een verwaarloosd stuk groen in de wijk. Dit initiatief kreeg de noemer ‘Groen Doen’.

Uitleg ‘Groen Doen’

Een aantal bewoners in de wijk heeft voorgesteld om een verwaarloosd stuk groen in de wijk op te knappen. De gemeente vindt het een goed idee en stelt hulp en geld beschikbaar. Het doel is dat het een mooie groene plek wordt waar iedereen met plezier gebruik van kan maken.

Er waren echter een aantal vereisten waarmee rekening gehouden diende te worden bij het vormen van deze setting. Allereerst was het van belang dat de setting paste bij de context waarbinnen het onderzoek plaatsvond. Daarnaast was het belangrijk dat de setting zo opgesteld werd, dat alle theoretische aspecten op een juiste manier opgenomen konden worden in het vignet. De afwegingen en keuzes die bij de vorming van de setting zijn gemaakt worden in de volgende twee alinea’s besproken.

3.1.1 Context

De eerste voorwaarde bij de vorming van de setting was dat het initiatief in de Wijk West plaats moest kunnen vinden. Ondanks dat dit onderzoek bestaat uit een vignetstudie, dat zich juist

kenmerkt door het gebruik van hypothetische, denkbeeldige situaties, is het echter van groot belang dat de setting realistisch blijft. De geloofwaardigheid van het vignet, en wellicht ook het onderzoek, zal immers afnemen wanneer er een situatie wordt geschetst die in de praktijk niet relevant, of zelfs niet mogelijk is. Een vignet waarin bijvoorbeeld een initiatief beschreven wordt voor het opruimen van de duinen bij een plaatselijk strand, kan prima voorgelegd worden aan inwoners van een kustplaats, maar niet bij inwoners van een wijk in een grote stad zoals Utrecht. Het is daarom belangrijk dat er gekozen werd voor een initiatief dat paste bij de omgevingskenmerken van de wijk.

Aangezien Wijk West een druk bewoonde wijk is, beschikken weinig inwoners over een eigen tuin. Er zijn daarentegen veel openbare ruimtes zoals groenperken, speelplekken en parken waar door inwoners veelvuldig gebruik van gemaakt wordt. Deze plekken zijn niet altijd even goed onderhouden. In het verleden is er in de wijk een actie geweest waarbij inwoners de handen ineen hebben geslagen om een van deze speelplekken op te knappen. Dit betrof het initiatief rondom het Schimmelplein dat eerder vermeld is in dit onderzoek. Mede naar aanleiding van dit voorbeeld is er uiteindelijk gekozen voor de vorming van het initiatief ‘Groen Doen’ waarbij eveneens een verwaarloosde, openbare plek in de wijk onder handen genomen wordt.

3.1.2 Theoretische aspecten

Tevens was het van belang dat het een setting betrof waarbinnen alle theoretische aspecten opgenomen konden worden. Dit hield in dat het initiatief zowel een toegepast als een deliberatief karakter moest kunnen hebben, en dat men zowel door de gemeente als via-via benaderd kon worden. Ook dienden de vier motieven van toepassing te kunnen zijn. Een setting waarbinnen dit niet mogelijk was, is bijvoorbeeld een initiatief rondom het verbeteren van de infrastructuur van een gevaarlijk kruispunt in de wijk. Dit initiatief zal namelijk slechts alleen een deliberatief karakter hebben. De kans dat inwoners een praktische bijdrage kunnen leveren is hierbij klein. Voor bijvoorbeeld het plaatsen van stoplichten en zebrapaden, een mogelijke oplossing voor dit probleem, zal naar alle waarschijnlijkheid eerder de hulp van professionals gezocht worden.

Bij een initiatief rondom het opknappen van een verwaarloosd stuk groen in de wijk bleek het toepassen van alle aspecten wel mogelijk. Allereerst kan dit initiatief zowel een deliberatief als toegepast karakter hebben. Er is een mogelijkheid om zowel te vergaderen over een plan als

betrokken te zijn bij de praktische uitvoering ervan. Daarnaast is het bij dit initiatief ook mogelijk dat de invitatie voor deelname zowel via de gemeente als via vrienden, familie en bekenden loopt. Als laatst, zijn ook alle vier de motieven toepasbaar. Zo zou men voor deelname gemotiveerd kunnen zijn vanuit een eigen belang, een behoefte om anderen te helpen alsmede vanuit het verlangen om nieuwe mensen te leren kennen (bridging) of juist iets samen te doen met bekenden in de wijk (bonding). Dit heeft ertoe geleid dat er uiteindelijk gekozen is voor de setting van het initiatief ‘Groen Doen’.

3.2 Vorming vignetvariabelen

De afhankelijke variabele in dit onderzoek is de aantrekkelijkheid van initiatieven voor inwoners. In dit onderzoek wordt aangenomen aan dat een vignet met de aspecten ‘X’ een bepaalde aantrekkelijkheid van een initiatief voor een inwoner weergeeft. Het onderzoek is namelijk zo opgesteld dat respondenten meerdere vignetten voorgelegd krijgen met hierbij de vraag deze te beoordelen aan de hand van aantrekkelijkheid. Aangezien de beschrijving bij deze vignetten geen specifieke informatie weergeeft over de kenmerken van het initiatief, wordt ervan uit gegaan dat de keuze voor een vignet daarmee de voorkeuren van de respondent over de bijbehorende aspecten weergeven. De afhankelijke variabele in dit onderzoek is dus welk vignet er als meest of minst aantrekkelijk beoordeeld is.

De onafhankelijke variabelen in dit onderzoek betreffen de aspecten die naar aanleiding van de theorie relevant zijn gebleken voor de kans op deelname aan een initiatief. Voor een deel bevat dit de variabelen die opgenomen zijn in de vignetten en voor een deel bevat dit de achtergrondkenmerken van respondenten. Verwacht wordt dat de aantrekkelijkheid van een vignet afhangt van de verschillende benaderingswijzen, motivaties en karakter, in combinatie met wie de respondent is; de individuele kenmerken van deze persoon. In de volgende secties zullen allereerst de overwegingen en argumenten voor het vormen van de vignetvariabelen en de bijbehorende beschrijvingen een voor een besproken worden. Verderop in dit hoofdstuk, in sectie 3.4.1 zal de operationalisatie van de variabelen rondom de achtergrondkenmerken aan bod komen.

3.2.1 Benaderingswijzen

Invitatie, ofwel benaderingswijze is in dit onderzoek geoperationaliseerd als de wijze waarop men uitgenodigd is voor deelname aan het initiatief. Vanuit de theorie zijn er twee manieren van invitatie gegeven: vanuit de gemeente of door vrienden, familie en bekenden.

Vrienden, familie en bekenden

Deze waarde van de variabele ‘benaderingswijzen’ is geoperationaliseerd als de situatie waarin inwoners via-via benaderd worden voor deelname aan het initiatief. Dit betekent dat zij door vrienden, familie en bekenden in de wijk gevraagd worden. De volgende zin is hierbij opgesteld: “*Vrienden, familie en bekenden hebben u gevraagd mee te doen.*”

Gemeente

Deze waarde is geoperationaliseerd met als doel het schetsen van een situatie waarin de gemeente een uitnodigende rol bekleedt. Dit betekent dat in dit geval inwoners door de gemeente worden uitgenodigd voor deelname aan het initiatief. Dit is geoperationaliseerd door het opstellen van de volgende zin: “*De gemeente heeft u uitgenodigd voor deelname*”

3.2.2 Motivatie

Motivatie is in dit onderzoek geoperationaliseerd als een beweegreden voor deelname aan een initiatief. Naar aanleiding van de theorie zijn er hierbij vier verschillende motieven onderscheiden. De variabele motivatie heeft dus vier waarden, dit zijn ‘eigen belang’, ‘altruïsme’, ‘bridging’ en ‘bonding’.

Eigen belang

Bij het aspect ‘eigen belang’ gaat het om een motief voor deelname dat gefocust is op het bereiken van een persoonlijk gewin. In de theorie zijn er verschillende vormen van eigen belang vermeld die relevant zouden kunnen zijn. In dit onderzoek is ervoor gekozen om te kijken naar het eigen belang van het woonplezier dat men kan vergroten door participatie. Dit aspect van ‘eigen belang’ kan op verschillende wijzen geoperationaliseerd worden tot een variabele. Er kan bijvoorbeeld de keuze gemaakt worden om in de beschrijving te focussen op een specifiek onderdeel van het woonplezier dat bereikt kan worden door deelname. Zo kan er ingegaan worden op het eigen belang van een groenere omgeving, het verminderen van overlast of het toekomstig gebruik van het stuk groen. Door de variabele echter dermate specifiek te operationaliseren verliest het een deel van zijn verklaringskracht. De kans dat een van deze beschrijvingen op veel respondenten van toepassing zouden zijn, is relatief klein. Er is daarom gekozen om eigenbelang te operationaliseren als het vergroten van het woonplezier, daargelaten welke aspecten hiervan specifiek bereikt kunnen worden. De zin die aan de variabele gekoppeld is, is als volgt: “*Door mee te doen aan het initiatief kunt u zelf prettiger wonen.*”

Altruïsme

Bij altruïsme staat het verlangen om iets (goeds) te doen voor een ander centraal. Naar aanleiding van de theorie is er in dit onderzoek ervoor gekozen dit verlangen op te vatten als een behoefte voor het bieden van hulp aan anderen. Een deelname aan een initiatief wordt in dit geval dus gemotiveerd vanuit het verlangen van het bieden van hulp aan andere inwoners in de wijk. Voor de bijbehorende beschrijving van deze variabele is ervoor gekozen de variabele algemeen te formuleren en niet in te gaan op verschillende specifieke vormen van hulp die eventueel geboden zouden kunnen worden. De volgende zin is voor deze motivatie opgesteld: *“Door mee te doen kunt u mensen in de wijk helpen.”*

Bridging

Bij het aspect ‘bridging’ gaat het om een verlangen naar het vergroten van het sociale netwerk van een individu. Een manier waarop dit gedaan kan worden is door nieuwe sociale contacten op te doen. Het motief ‘bridging’ is daarom geoperationaliseerd als een motief voor deelname aan een initiatief waarbij het ontmoeten van nieuwe mensen in de wijk centraal staat. De waarde bridging is dus als volgt: *“Door mee te doen kunt u nieuwe mensen leren kennen in de wijk.”*

Bonding

Bij het aspect ‘bonding’, gaat het om een verlangen naar het versterken van het sociale netwerk van een individu. Een manier waarop men dit kan doen is door iets samen te doen met de mensen die hij/zij al kent in de wijk. Het is namelijk bekend dat de tijd die men met iemand doorbrengt significant samenhangt met de hechtheid van de sociale band die men hiermee heeft (Granovetter, 1973). Dus, hoe meer tijd men samen doorbrengt, hoe hechter het contact. Het motief ‘bonding’ is daarom opgesteld als een beweegreden voor deelname aan een initiatief waarbij het doorbrengen van tijd met bekenden in de wijk centraal staat. De zin die gekoppeld is aan deze waarde is als volgt: *“Door mee te doen aan kunt u iets samendoen met mensen die u al kent in de wijk.”*

3.2.3 Karakter van het initiatief

Het karakter van het initiatief is in deze studie gekoppeld aan de handelingen die deelname aan het initiatief vereisen. In de vignetten wordt dit beschreven als de bijdrage die de inwoner levert aan het initiatief. Hierbij is er naar aanleiding van de theorie een onderscheid gemaakt tussen een deliberatief en toegepast initiatief met daarbij de behorende werkzaamheden.

Deliberatief

Bij een initiatief met een deliberatief karakter staat vergaderen als actie centraal. Het gaat hierbij om het vormen van een plan: het maken van een opzet voor de invulling van het initiatief. De daadwerkelijke uitvoering hiervan zal in dit geval niet bij de werkzaamheden behoren. Het deliberatieve karakter van het initiatief is geoperationaliseerd als de situatie waarin de bijdrage van de inwoner bestaat uit vergaderen met zowel de gemeente als medebewoners met als doel het maken van een plan voor ‘Groen Doen’. De zin die hierbij is opgesteld is als volgt: *“Uw bijdrage zal bestaan uit het vergaderen met inwoners en de gemeente voor het maken van een plan.”*

Toegepast

Waar bij het deliberatieve karakter het meedenken aan het plan centraal staat, staat bij het toegepaste karakter de uitvoering van het plan centraal. Dit houdt in dat de contributie van de inwoner praktisch van aard zal zijn. Het initiatief ‘Groen Doen’ vereist ook praktische handelingen, bijvoorbeeld het verwijderen van vuil en het aanleggen van nieuw groen. Het toegepaste karakter is daarom geoperationaliseerd als de situatie waarin de bijdrage van de inwoner bestaat uit het opknappen van het verwaarloosde stuk groen. De zin die aan deze waarde gekoppeld is, is als volgt: *“Uw bijdrage zal bestaan uit het opknappen van het verwaarloosde stukje groen.”*

3.2.4 Descriptieve waarden

De variabelen ‘benaderingswijze’ en ‘karakter’ zijn opgenomen in het onderzoek als zogeheten ‘dummy’ variabelen. Dit zijn dichotome variabelen. Dit is gedaan omdat welke benaderingswijze of welk karakter er op het vignet staat telkens slechts de keuze is uit twee waarden, waardoor één dichotome variabele voldoende is om de waarde op het vignet te beschrijven. De variabele ‘motief’ is opgenomen als een categorische variabele met meerdere waarden. Vanuit de theorie werd namelijk verwacht dat meerdere soorten motieven van invloed waren op een mogelijke deelname aan een initiatief. In Tabel 4 zijn de descriptieve waarden van de vignetvariabelen en een overzicht van de exacte formuleringen weergegeven.

Tabel 4. *Descriptieve waarden van de vignetvariabelen*

Variabele	Waarde	Tekst
Benaderingswijze	Via-via	<i>“Vrienden, familie en bekenden hebben u gevraagd mee te doen.”</i>
	Gemeente	<i>“De gemeente heeft u uitgenodigd voor deelname.”</i>
Motief	Eigen Belang	<i>“Door mee te doen aan het initiatief kunt u zelf prettiger wonen.”</i>
	Altruïsme	<i>“Door mee te doen kunt u mensen in de wijk helpen.”</i>
	Bridging	<i>“Door mee te doen kunt u nieuwe mensen leren kennen in de wijk.”</i>
	Bonding	<i>“Door mee te doen aan kunt u iets samendoen met mensen die u al kent in de wijk.”</i>
Karakter	Toegepast	<i>“Uw bijdrage zal bestaan uit het opknappen van het verwaarloosde stukje groen.”</i>
	Deliberatief	<i>“Uw bijdrage zal bestaan uit het vergaderen met inwoners en de gemeente voor het maken van een plan.”</i>

3.3 Setup vignet experiment

3.3.1 Vorming vignetten

Nadat de vignetzinnen zijn opgesteld zijn ze omgevormd tot lopende teksten: de vignetten. Bij de vorming van deze vignetten is er met een aantal dingen rekening gehouden. Allereerst was het van belang dat binnen elk vignet de aspecten ‘benaderingswijze’, ‘motivatie’ en ‘karakter’ werden opgenomen. Dit hield in dat elk vignet dus diende te bestaan uit drie zinnen: één zin over de benaderingsvariabelen, één over de motivatie en één over het karakter. Ten tweede was het belangrijk dat elke mogelijke combinatie tussen de vignetzinnen van de drie aspecten een keer aan bod moesten komen. Dit hield in dat er uiteindelijk 16 verschillende vignetten gemaakt dienden te worden. Dit is namelijk het maximaal aantal combinaties tussen zinnen van de variabele ‘benaderingswijze’, de zinnen van de variabele ‘motivatie’ en de zinnen van de variabele ‘karakter’ (2x4x2).

De vignetten zijn uiteindelijk gevormd door ze telkens in vier groepen van vier te splitsen. Binnen elk van deze set vignetten, kwam vervolgens ieder motief een keer terug. Dit hield in dat de veranderende variabele binnen elk vignet het motief was, en dat deze binnen elke set op dezelfde wijze gewisseld werd. De benaderingswijzevariabelen; ‘gemeente’ en ‘via-via’ en de karaktervariabelen ‘deliberatief’ en ‘toegepast’ wisselden per twee vignetten. Dit leidde ertoe dat uiteindelijk in elk set van vier vignetten elke combinatie tussen benaderingswijze en karakter een keer voorbij is gekomen. Voor het beter laten lopen van de vignetten is er vervolgens voor gekozen om een vaste volgorde van de zinnen aan te houden. Elk vignet begon

met de benaderingswijze gevolgd door de motivatie en eindigde met het karakter van het initiatief. In Tabel 5 is een set van vier vignetten weergegeven. Het totaal aantal van de 16 vignetten is te vinden in appendix A.

Om ervoor te zorgen dat in totaal toch alle 16 vignetten binnen de respons populatie evenveel werden beoordeeld, zijn er vier verschillende versies van de vragenlijst gemaakt met elke keer een andere set van vier vignetten. Elke respondent kreeg op basis van randomisatie een van deze versies toegewezen. Dit is gedaan door middel van een online surveytool die de mogelijkheid bood om het totale aantal respondenten te verdelen in zogeheten *branches*. Elke *branch* bevatte uiteindelijk 25 procent van de totale respons. De vragenlijst voor het onderzoek bestond uit twee delen. Het eerste deel bevatte de vignetbeoordeling, dat verschilde per branch. Het tweede deel van de vragenlijst bestond uit een aantal algemene vragen voor het achterhalen van achtergrondkenmerken van de respondenten. Dit onderdeel was voor elke respondent binnen het onderzoek gelijk. In appendix A is een kopie van alle vier de enquêtes opgenomen.

Tabel 5. Voorbeeld setje vignetten

Uitleg ‘Groen Doen’

Een aantal bewoners in de wijk heeft voorgesteld om een verwaarloosd stuk groen in de wijk op te knappen. De gemeente vindt het een goed idee en stelt hulp en geld beschikbaar. Het doel is dat het een mooie groene plek wordt waar iedereen met plezier gebruik van kan maken.”

Vignet 1.

De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u zelf prettiger wonen.

Vignet 2.

De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u mensen in de wijk helpen.

Vignet 3.

Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u iets samendoen met mensen die u al kent in de wijk.

Vignet 4.

Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u nieuwe mensen leren kennen in de wijk.

3.3.2 Procedure vignetbeoordeling

De procedure voor het beoordelen van de vignetten in dit onderzoek ging als volgt: Allereerst kregen de respondenten instructies voor het beoordelen van de vignetten. Hier werd uitgelegd dat ze vier teksten kregen te zien die te maken hadden met een denkbeeldig initiatief in de wijk. Ook werd hierbij vermeld dat het belangrijk was om de teksten goed door te lezen. Na de uitleg begon de enquête. Elke respondent kreeg achtereenvolgens een set van vier vignetten te zien. Dit werd gevolgd door een overzichtspagina met hierin nogmaals de beschrijving van het initiatief en alle vier de vignetten. Bij deze overzichtspagina werd de respondenten vervolgens gevraagd om te kiezen welk vignet zij het meest en welke zij het minst aantrekkelijk vonden. Hierna werden de respondenten gevraagd of zij hun keuze konden toelichten.

De keuze voor deze methode van vignetbeoordeling, waarbij de vignetten beoordeeld worden op basis van relatieve aantrekkelijkheid, is gebaseerd op een onderzoek van Buskens & Weesie (2000). In veel andere vignetstudies, waaronder het onderzoek van Broekhuizen & Michels (2017), worden respondenten doorgaans gevraagd elk vignet afzonderlijk te beoordelen. Dit houdt veelal in dat respondenten een groot aantal vignetten voorgelegd krijgen waarna vervolgens gevraagd wordt een absolute score aan elk afzonderlijk vignet te geven op basis van aantrekkelijkheid. Er is gekozen om deze procedure van vignetbeoordeling niet toe te passen in dit onderzoek. Dit heeft er mee te maken dat deze methode doorgaans erg tijdrovend is, wat een nadelig effect kan hebben op de respons van het onderzoek. Hoe meer vignetten er aan de respondenten worden voorgelegd, hoe langer immers de enquête en hoe groter de kans dat respondenten vroegtijdig stoppen. Daarnaast is het zo dat wanneer respondenten elk vignet afzonderlijk dienen te beoordelen en er dus geen mogelijkheid is om ze met elkaar te vergelijken, kan het zo zijn dat respondenten moeilijkheden ondervinden met het maken van onderscheid tussen de vignetten. Dit zijn de redenen waarom ervoor gekozen is om de vignetten in dit onderzoek door respondenten relatief te laten beoordelen.

Er is echter ook een nadeel aan deze vorm van vignetbeoordeling. Doordat de vignetten relatief beoordeeld worden, kan er niks gezegd worden over de absolute aantrekkelijkheid van de vignetten en de onderliggende kenmerken. Wanneer een respondent dus extreem negatief of positief tegenover alle vignetten staat kan dit niet meegenomen worden in de analyse. Men vindt een vignet namelijk slechts aantrekkelijk of onaantrekkelijk in relatie tot de andere vignetten. Om er daarom zeker van te zijn dat gekozen vignetten daadwerkelijk een voorkeur van de respondenten weergeven is ervoor gekozen een aantal controlevragen op te nemen. Zo

werd gevraagd wat de belangrijkste motivatie voor respondenten zou zijn om deel te nemen aan een initiatief in de wijk. De antwoordcategorieën waren hierbij gelijk aan de waarden van de vignetzinnen. Deze waren: “Ik wil nieuwe mensen leren kennen in de wijk” (bridging), “Ik vind het leuk om iets te doen met mensen die ik al ken in de wijk” (bonding), “Ik wil meedoen om zelf prettiger te wonen” (eigen belang), “Ik wil meedoen om zelf prettiger te wonen” (altruïsme). Daarnaast is er nog de optie “Anders, namelijk” gegeven. Hierbij konden respondenten zelf een antwoord geven. Hetzelfde is gedaan voor de benaderingswijze, waarbij de vraag was: “Hoe wordt u het liefst benaderd om mee te doen?” en de antwoordcategorieën: “Via de gemeente”, “Via-via” (buren, vrienden of bekenden) en “Anders, namelijk”. Voor het aspect ‘karakter’ is er geen controlevraag opgenomen in het onderzoek. Dit is gedaan om te voorkomen dat de open vragen te veel overeen zouden komen met de vignetten. Dit zou voor herhaling in de vragenlijst zorgen wat mogelijk tot irritatie bij de respondenten zou leiden.

De controlevragen zijn aan het onderzoek toegevoegd om te controleren of de respons op de vignetbeoordeling een representatieve weergave zijn van de daadwerkelijke voorkeuren van de respondenten op deze twee aspecten. Dit wordt gedaan door op beschrijvende wijze te kijken naar wat de respondenten bij deze vragen hebben aangegeven als meest aantrekkelijke motivatie en benaderingswijze. Vervolgens worden deze voorkeuren afgezet tegen de meest frequent gekozen benaderingswijze en motivatie in de vignetanalyse. Wanneer deze resultaten overeenkomen, kan ervan uit gegaan worden dat de respondenten de vignetten hebben beoordeeld op basis van hun daadwerkelijke voorkeuren. Dit is positief voor de validiteit van de vignetbeoordeling in dit onderzoek.

3.4 Overige variabelen

3.4.1 Achtergrondvariabelen

Naar aanleiding van de theorie werd verwacht dat er sprake is van een differentiatie naar individuele kenmerken bij de voorkeur voor vignetten. Om dit te kunnen toetsen zijn er een aantal achtergrondvariabelen opgenomen in het onderzoek. Dit zijn: ‘leeftijd’, ‘opleidingsniveau’, ‘vertrouwen in de gemeente’. De operationalisatie van deze variabelen zal hieronder kort besproken worden. De *descriptieve waarden* van de variabelen zijn te vinden in Tabel 6.

Leeftijd

De variabele ‘leeftijd’ is gemeten door de respondenten te vragen naar het geboortjaar waarin zij geboren zijn. Vervolgens is dit jaar afgetrokken van 2018, het jaar van de afname van het onderzoek. De variabele ‘leeftijd’ is een interval variabele.

Opleidingsniveau

Opleidingsniveau is gemeten door te vragen naar de hoogst voltooide opleiding van de respondent. Hierbij waren de antwoordcategorieën ‘basisonderwijs’, ‘lager onderwijs’ (vmbo, mbo 1), ‘middelbaar beroepsonderwijs’ (havo, vwo, mbo2-4), ‘hoger onderwijs’ (hbo, universitair) en ‘anders’. Er is uiteindelijk voor gekozen om de antwoordcategorieën ‘basis’-, ‘lager’- en ‘midden’ onderwijs samen te voegen tot één categorie: ‘lager onderwijs’. Dit had te maken met het geringe aantal respondenten in deze categorieën. De categorie ‘basis’ opleidingsniveau bevatte slechts 1 respondent en het ‘lager’- en ‘middelbaar’ opleidingsniveau respectievelijk 4 en 21 respondenten. Uiteindelijk bestond de variabele ‘opleidingsniveau’ hierdoor dus uit twee categorieën: ‘laag-’ en ‘hoogopgeleid’.

Vertrouwen in de gemeente

Het vertrouwen van de respondenten in de gemeente is geconstrueerd aan de hand van de vraag: “*Hoeveel vertrouwen heeft u in de gemeente?*” Hierop konden de respondenten antwoorden met een Likertschaal van 1 tot en met 7. Hierbij stond ‘1’ voor erg weinig vertrouwen in de gemeente en ‘7’ voor erg veel vertrouwen. De variabele ‘vertrouwen in de gemeente’ wordt gebruikt als een interval variabele waarbij hoe hoger de score, hoe hoger het vertrouwen in de gemeente.

3.4.2 Controlevariabelen

Als laatst zijn er nog een aantal controlevariabelen opgenomen in het onderzoek. Dit zijn ‘geslacht’, ‘migratieachtergrond’, ‘religie’, ‘algemeen vertrouwen’ en ‘ervaren invloed’ van de respondent. Ondanks dat er vanuit de theorie geen expliciete verwachtingen over de invloed van deze variabelen op de voorkeur voor een initiatief zijn gevonden, is ervoor gekozen om deze variabelen toch op te nemen in de analyse. De motivatie voor deze keuze is dat we in deze studie benieuwd zijn in hoeverre er op basis van deze kenmerken sprake is van een onderscheid tussen mensen in de wijze waarop zij reageren op de vignetkenmerken. Een verdeling naar het geslacht, de migratieachtergrond, religie, het algemene vertrouwen en de ervaren invloed van respondenten kan hierbij wellicht relevant zijn. Daarnaast is het zo dat de variabelen ‘geslacht’

en ‘migratieachtergrond’ behoren tot de zogeheten standaard controle-variabelen. In veel sociologische studies wordt er standaard gecontroleerd voor de invloed van deze variabelen (Buskens & Weesie, 2000). De descriptieve waarden van deze variabelen zijn eveneens te vinden in Tabel 6.

Geslacht

De variabele ‘geslacht’ is gemeten door de respondent te vragen naar het geslacht. Om rekening te houden met het debat rondom genderneutraliteit en de eventuele gevoeligheid van deze vraag is ervoor gekozen om naast de antwoordcategorieën ‘man’ en ‘vrouw’ ook een derde categorie toe te voegen. Deze werd in de vragenlijst opgenomen als de optie ‘anders’. Er was uiteindelijk geen van de respondenten die gebruik gemaakt heeft van deze optie. Er is daarom gekozen om een ‘dummy’ variabele aan te maken voor geslacht met de scores 0 ‘vrouw’ en 1 ‘man’.

Migratieachtergrond

De migratieachtergrond van respondenten is gemeten aan de hand van de vraag: “*Waar is uw moeder geboren? En uw vader?*” De antwoordcategorieën hierbij waren; ‘Nederland’, ‘Marokko’, ‘Turkije’, ‘Suriname, Antillen en Aruba’ en ‘Anders, namelijk’. Er is vervolgens een dichotome variabele aangemaakt met twee categorieën; ‘Nederlandse’ en ‘niet-Nederlandse’ migratieachtergrond. Inwoners waarvan minstens een van de ouders in het buitenland geboren is zijn gecategoriseerd als inwoners met een ‘niet-Nederlandse’ migratieachtergrond.

Religie

De variabele ‘religie’ is geconstrueerd door respondenten te vragen of zij zichzelf als godsdienstig of religieus beschouwen. Hierbij waren de mogelijke antwoord categorieën: ‘ja’ en ‘nee’. Er is een dummyvariabele geconstrueerd met de scores ‘0’ niet gelovig en ‘1’ wel gelovig.

Vertrouwen algemeen

Het algemene vertrouwen dat de respondenten bezitten is gemeten door gebruik te maken van de stelling: ‘*De meeste mensen zijn betrouwbaar*’. (Yamagishi & Yamagishi, 1994). De respondenten konden wederom antwoorden door het gebruik van een Likertschaal van 1 tot en met 7. Hierbij stond ‘1’ voor helemaal oneens en ‘7’ helemaal eens. Uiteindelijk is er een

interval variabele geconstrueerd waarbij hoe hoger de score, hoe groter het algemene vertrouwen van de respondent.

Invloed

De ervaren invloed van de respondent op de gemeente is geconstrueerd aan de hand van de stelling: “Mensen zoals ik hebben geen enkele invloed op wat de gemeente doet.” Hierbij konden de respondenten wederom antwoorden door middel van antwoord categorieën gebaseerd op een Likertschaal van 1 tot en met 7. Hierbij stond ‘1’ voor helemaal niet mee eens, en ‘7’ helemaal mee eens. Uiteindelijk is deze schaal omgecodeerd waardoor er een interval variabele ontstond die inhield dat hoe hoger de score, hoe meer vertrouwen de respondent in de gemeente had.

Tabel 6. *Descriptieve waarden achtergrondkenmerken en controle variabelen*

	Gemiddelde	St. Deviatie	Minimum	Maximum	N
<i>Onafhankelijke variabelen</i>					
Leeftijd	48,40	15,51	18	86	155
Opleidingsniveau					154
<i>Laag (ref)</i>	0,162	0,369	0	1	
<i>Hoog</i>	0,840	0,368	0	1	
Vertrouwen gemeente	4,163	1,384	1	7	150
Invloed	3,580	1,627	1	7	156
<i>Controle variabelen</i>					
Geslacht					155
<i>Vrouw (ref)</i>	0,707	0,457	0	1	
<i>Man</i>	0,293	0,457	0	1	
Migratieachtergrond					156
<i>Nederlands</i>	0,891	0,313	0	1	
<i>Niet-Nederlands (ref)</i>	0,109	0,313	0	1	
Religie					155
<i>Religieus (ref)</i>	0,240	0,429	0	1	
<i>Niet religieus</i>	0,760	0,429	0	1	
Vertrouwen algemeen	4,613	1,384	1	7	154
Invloed	3,580	1,627	1	7	156

3.5 Datacollectie

3.5.1 Verspreiding

De data voor dit onderzoek zijn zowel online als *face-to-face* verzameld. Allereerst is de vragenlijst via een online surveytool uitgezet. De link naar de vragenlijst is verspreid via het Twitteraccount en de online nieuwsbrief van wijkbureau West, de online platforms ‘Nextdoor Oog in Al’ en ‘Wijkconnect West’ en de Facebookpagina ‘Utrecht West’. Een voordeel van online verspreiding is dat er gemakkelijk een groot publiek bereikt wordt. Daarnaast is het gebruik van de online surveytool beperkt foutgevoelig en kunnen de gegevens direct worden geanalyseerd. Een nadeel is echter dat de mogelijkheid bestaat dat respondenten buiten de targetgroep vallen. Er is hiervoor gecontroleerd door respondenten te vragen naar leeftijd en postcode.

Daarnaast is de enquête ook *face-to-face* afgenomen. Dit is gedaan om ervoor te zorgen dat ook de inwoners die niet bij deze onlinekanalen actief zijn, betrokken worden. Dit zijn doorgaans de *unusual suspects* waar dit onderzoek extra aandacht op legt. Op verschillende openbare plekken in de wijk werden respondenten benaderd voor deelname, bij bibliotheek Oog in Al, Apotheek Oog in Al, een speeltuin in Lombok, het Majellapark in Nieuw Engeland en bij een seniorenactiviteit in buurthuis Rosa. De vragenlijst werd vervolgens via een tablet afgenomen. Een voordeel hiervan is dat de respondenten het zelf in kunnen vullen, maar dat er waar nodig ook hulp geboden kan worden. Dit biedt de mogelijkheid dat ook mensen die online minder vaardig zijn, kunnen deelnemen aan het onderzoek.

3.5.2 Respons

In totaal zijn er 156 volledig ingevulde enquêtes afgenomen. De gemiddelde leeftijd van de respondenten was 48,4 (SD= 14,4) en 71,6 procent van de respondenten was vrouw. Er was dus sprake van een sterke oververtegenwoordiging van vrouwen in de steekproef. Ook bij opleidingsniveau en migratieachtergrond was er sprake van een ongelijke verdeling. Van de respondenten was het merendeel hoogopgeleid, namelijk 83,8 procent. Tevens had 89,1 procent van de respondenten een Nederlandse achtergrond. Dit heeft tot gevolg dat de representativiteit van de gegevens relatief laag is. De gegevens van de respondenten vormen geen goede afspiegeling van de populatie in de wijk. Van het totale aantal inwoners in de wijk was in 2018 namelijk 48,9 procent man en 51,1 procent vrouw (BRP, 2018). Daarnaast is ook de migratieachtergrond van het totale aantal inwoners in de wijk meer verdeeld, 65,4 procent van de inwoners heeft een Nederlandse achtergrond en 35,5 een niet-Nederlandse achtergrond

(BRP, 2018). Gegevens over de verdeling naar opleidingsniveau in de wijk zijn helaas niet bekend.

Onderscheid benaderingen

Van de 156 enquêtes zijn er 106 vragenlijsten online ingevuld en zijn er 50 face-to-face afgenomen. Wanneer er gekeken wordt naar de achtergrondkenmerken van deze gegevens is het interessant om te vermelden dat de verdeling naar opleidingsniveau meer spreiding heeft bij de face-to-face afname in tegenstelling tot de resultaten die online zijn verkregen. Zo is het percentage dat laagopgeleid is 4,4 procent bij face-to-face en 1,9 procent bij online. Het percentage middel- en hoogopgeleid is 22,2 en 73,3 procent bij face-to-face en bij online is dit respectievelijk 9,5 en 88,6 procent. De verdeling naar migratieachtergrond is representatiever bij de mondelinge benadering. Het aantal respondenten met een niet-Nederlandse achtergrond is hierbij 22,2 procent in tegenstelling tot 5,7 procent bij de online benadering. Dit houdt in dat hoewel de representativiteit niet optimaal is, de gegevens van de face-to-face benadering dichterbij de werkelijkheid komen.

3.6 Methode van analyse

3.6.1 Kwantitatieve analyse

Het doel van dit onderzoek is het achterhalen van voorkeuren van inwoners voor initiatieven en hoe deze voorkeuren verklaard kunnen worden. Dit wordt gemeten aan de hand van de beoordeling van de vignetten. De afhankelijke variabele in dit onderzoek is daarmee welk vignet het meest aantrekkelijk is en welke het minst. Aangezien elke respondent in dit onderzoek de keuze had uit vier vignetten, is er per persoon dus technisch gezien een observatie bestaande uit vier cases. Hiervan is er één positief, (het gekozen vignet) en drie negatief (de niet-gekozen vignetten). De onafhankelijke variabelen bestaan uit wat er op het vignet stond en door wie het beoordeeld is. Oftewel, de vignetvariabelen en de achtergrondkenmerken van de respondenten. Om deze keuzes te verklaren wordt er in dit onderzoek gebruik gemaakt van een *Conditional Logit* analyse.

Deze methode van data-analyse is een uitbreiding van de standaard logistische regressieanalyse. De methode wordt vooral veel gebruikt bij observationeel onderzoek en met name bij epidemiologie. Simpel gezegd stelt deze methode men als het ware in staat om aan de hand van een reeks data te voorspellen of en waarom een gebeurtenis plaatsvindt. Hier volgt ter illustratie een voorbeeld: Stel een onderzoeker wil weten wat ervoor zorgt dat een epidemie in een bepaald

gebied uitbreekt. Hij heeft een heleboel data over dit gebied, bijvoorbeeld de gemiddelde leeftijd van de inwoners, of de inwoners ingeënt zijn en de toegang tot schoon drinkwater enzovoorts. Deze gegevens zijn hier de onafhankelijke variabelen. De afhankelijke variabele betreft het gegeven of de ziekte uitbreekt of niet. De Conditional Logit analyse stelt de onderzoeker vervolgens in staat deze gegevens met elkaar te vergelijken, te matchen. De resultaten zullen hem uiteindelijk vertellen welke van de variabelen significant een bijdrage leveren bij het uitbreken van de ziekte.

In deze studie wordt als het ware een soortgelijk onderzoek gedaan. We willen in dit geval niet weten of een bepaalde ziekte uitbreekt en waarom, maar of een vignet gekozen wordt en waarom. Allereerst willen we weten welke van de vignetkenmerken de aantrekkelijkheid van een vignet bepalen. De afhankelijke variabele is hier dus nogmaals de observatie met de vier cases. De onafhankelijke variabele is wat er op het vignet stond: de vignetkenmerken. Deze vignetkenmerken veranderen bij elke case binnen de observaties: de vignetten zijn namelijk zo opgesteld dat elk vignet een combinatie met wisselende vignetkenmerken weergaf. De Conditional Logit analyse stelt vervolgens in staat deze gegevens met elkaar te vergelijken (*matchen*) om zo te bepalen welke verandering van vignetkenmerken binnen elke case het succes bepalen. Oftewel, welke van de vignetkenmerken er bepalen welk vignet als meest of minst aantrekkelijk gekozen wordt. Hiermee kan geconcludeerd worden welke van de theoretische aspecten die aan de vignetkenmerken gekoppeld er significant het meest gekozen zijn ten opzichte van de andere kenmerken. Dit zijn de hoofdeffecten binnen dit onderzoek.

De Conditional Logit analyse stelt ons daarnaast ook in staat om te onderzoeken of er sprake is van zogeheten interactie-effecten van achtergrondkenmerken op deze hoofdeffecten. Oftewel, is het effect van een vignetkenmerk bij de ene persoon anders dan bij de ander, gegeven zijn of haar achtergrondkenmerken. Hiermee kunnen de opgestelde hypothesen in dit onderzoek getoetst worden. Als voorbeeld de hypothese rondom het karakter van het initiatief. Binnen deze hypothese wordt verwacht dat hoogopgeleiden eerder aangetrokken zijn door een deliberatief initiatief dan laagopgeleiden. De Conditional Logit analyse zal in dit geval dus vertellen of het vignet met het deliberatieve vignetkenmerk inderdaad door hoogopgeleiden significant vaker gekozen is als meest aantrekkelijke vignet dan door laagopgeleiden.

Het is echter belangrijk om te vermelden dat de resultaten in dit onderzoek altijd relatief geïnterpreteerd dienen te worden. Dit komt doordat zoals eerder vermeld de vignetten in dit

onderzoek relatief beoordeeld worden (het ene vignet ten opzichte van de andere vignetten). Dit heeft als gevolg dat wanneer een resultaat significant is, dit inhoudt dat dit aspect het vignet (minder) aantrekkelijker maakt dan het vignet met de referentiecategorie. In het geval van het bovenstaande voorbeeld betekent dit dat het vignet met het deliberatieve kenmerk dus door hoogopgeleiden significant vaker gekozen zou zijn als favoriet, ten opzichte van het vignet met het toegepaste kenmerk. Er kan in dit onderzoek dus niets gezegd worden over het absolute belang van een kenmerk, of iets dus überhaupt van belang is voor inwoners om deel te nemen. Dit was echter ook niet het doel van dit onderzoek. In eerdere onderzoeken is al naar voren gekomen dat bepaalde kenmerken van belang zijn voor deelname. Er is echter nog niet eerder onderzocht hoe belangrijk deze aspecten zijn ten opzichte van elkaar. Daarnaast kan er in dit onderzoek ook niet naar hoofdeffecten van respondentkenmerken gekeken worden. Dit komt omdat deze niet veranderen voor de respondenten bij het kiezen van het meest en minst aantrekkelijke vignet. Dit zou namelijk betekenen dat de respondenten tijdens de vignet beoordeling bij wijze van spreken van opleidingsniveau veranderen. Dit is uiteraard erg onaannemelijk.

Uiteindelijk worden er in dit onderzoek met het gebruik van de Conditional Logit twee afzonderlijke analyses gedaan. Allereerst een analyse voor het achterhalen van het vignet dat het meest gekozen is als favoriet, daarna een analyse voor het vignet dat juist het meest gekozen is als minst aantrekkelijke vignet. Bij beide analyses worden dezelfde hoofd- en interactie-effecten getoetst. Voor het minst favoriete vignet worden uiteraard tegenovergestelde effecten verwacht. In het volgende hoofdstuk zullen de resultaten van beide analyses uitvoerig besproken worden.

3.6.2 Kwalitatieve analyse

Als aanvulling op de kwantitatieve gegevens is er in dit onderzoek ook een kwalitatieve analyse gedaan van de antwoorden op de open vragen. In de enquête kon een open antwoord gegeven worden bij de toelichting van de beoordeling van de vignetten. Dit is vervolgens geanalyseerd om meer inzicht te krijgen in de redenen die respondenten hebben om voor een bepaald vignet te kiezen. Ook is dit gedaan om te testen of de kwantitatieve data overeenkomt met de argumenten van de respondenten. De toelichtingen bij de vignetbeoordeling zijn gecategoriseerd door het gebruik van een schema op basis van het theoretisch kader. Voor ieder antwoord is bepaald waar respondenten iets over zeggen (welke van de theoretische aspecten) en of het positief of negatief geëvalueerd wordt. Bijvoorbeeld het antwoord “vergaderen is saai”

werd gecategoriseerd onder het theoretische aspect ‘deliberatief’ en als evaluatie ‘negatief’. Deze analyse geeft echter ook inzicht in minder eenduidige antwoorden, zoals “door mee te doen kunnen ik en mijn buurtbewoners prettig wonen”. Dit werd gecategoriseerd als ‘eigenbelang’ en ‘altruïsme’ en als evaluatie ‘positief’.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de analyses weergegeven. Allereerst zal er gekeken worden naar de resultaten van de kwantitatieve analyses. In Tabel 7 zijn de resultaten weergegeven van de eerste analyse. De afhankelijke variabele betreft hier het favoriete vignet. In Tabel 8 vindt men vervolgens de resultaten van de analyse rondom het minst favoriete vignet. De vignet-, achtergrond- en controlekenmerken zijn opgenomen in verschillende modellen. Model 1 bevat de hoofdeffecten van de vignetkenmerken. In de Modellen 2, 3 en 4 zijn de interactie-effecten van de achtergrondkenmerken opgenomen. Dit zijn achtereenvolgens ‘leeftijd’, ‘opleidingsniveau’ en ‘vertrouwen in de gemeente’. De Modellen 5, 6, 7 en 8 bevatten de interactie-effecten van de controlevariabelen. Dit zijn de variabelen ‘geslacht’, ‘religie’, ‘algemeen vertrouwen’ en ‘ervaren invloed’. In Tabel 9 zijn de resultaten van de controle analyses weergegeven. Gegeven het beperkte aantal respondenten, zullen in dit onderzoek ook effecten met $p < 0,1$ (tweezijdige toets) als significant geïnterpreteerd worden. Hierbij wordt er rekening gehouden dat er op deze wijze voorzichtig conclusies getrokken moeten worden.

De bespreking van de resultaten gaat als volgt: Allereerst zal er in sectie 4.1 ingegaan worden op de hoofdeffecten van de analyses. Dit betreffen de effecten van het vignetkenmerk op het gekozen vignet. Vervolgens zullen in sectie 4.2 de interactie-effecten van de achtergrondkenmerken behandeld worden, daarna wordt er in sectie 4.3 aandacht geschonken aan de resultaten van de controlevariabelen. Binnen elk van deze secties zal er steeds een vaste volgorde worden aangehouden, waarbij allereerst gekeken wordt naar de resultaten van de analyse rondom het favoriete vignet, gevolgd door de resultaten van de analyse bij het minst favoriete vignet. In sectie 4.4 word er aansluitend kort ingegaan op de resultaten van de controleanalyses. Deze resultaten geven inzicht in de validiteit van de vignetbeoordeling. Als laatste onderdeel zullen er in dit hoofdstuk, in sectie 4.5, de kwalitatieve resultaten besproken worden.

4.1 Resultaten hoofdeffecten

In Model 1 van Tabel 7 en 8 zijn de hoofdeffecten van de analyses weergegeven. Hiermee kan afgelezen worden welke vignetkenmerken significant bepalend zijn geweest voor de respondenten bij het kiezen van de vignetten. De resultaten in Tabel 7 vertellen welke van de vignetkenmerken er belangrijker zijn dan andere voor het kiezen van het favoriete vignet. De resultaten in Tabel 8 vertellen daarnaast welke vignetkenmerken significant belangrijker zijn

voor de keuze van het minst favoriete vignet. Het is goed om te vermelden dat deze resultaten in beide tabellen altijd een bepaald effect weergeven ten opzichte van de desbetreffende referentie categorie en daardoor relatief geïnterpreteerd dienen te worden. Deze referentiecategorieën zijn in de tabel weergegeven door middel van de afkorting ‘ref’.

4.1.1 Benaderingswijzen

Allereerst vindt men in Model 1 in Tabel 7 een significant negatief effect voor het vignetkenmerk ‘gemeente’ ($\beta=-,459$, $t=156$, $p=0,006$). Respondenten hebben minder vaak vignetten met de benaderingswijze ‘gemeente’ als favoriete vignet gekozen, dan vignetten met de referentiecategorie ‘via-via’ als benaderingswijze.

In Tabel 8 is een significant positief effect ($\beta=,474$, $t=156$, $p=0,005$) voor ‘gemeente’ te vinden. Vignetten met de benaderingswijze ‘gemeente’ werden door de respondenten vaker gekozen als minst favoriete vignet ten opzichte van de referentiecategorie. Dit is in overeenstemming met de resultaten in Tabel 7. Hiermee kan geconcludeerd worden dat respondenten in dit onderzoek een relatieve voorkeur hebben voor vignetten met een ‘via-via’ benaderingswijze, ten opzichte van vignetten met een ‘gemeente’ benaderingswijze.

4.1.2 Motivatie

Ook de hoofdeffecten voor de vignetvariabele ‘motieven’ zijn in Model 1 opgenomen. Uit de resultaten in Tabel 7 en 8 blijkt dat er geen significante hoofdeffecten zijn voor de verschillende motieven op de vignetbeoordeling. Dit laat zien dat de respondenten in dit onderzoek geen specifieke voorkeur hadden voor een van de vier motieven ten opzichte van de anderen.

4.1.3 Karakter

In Tabel 7, Model 1 is te zien dat er sprake is van een significant negatief effect ($\beta=-,274$, $t=156$, $p=,092$) voor het deliberatieve karakter ten opzichte van de referentiecategorie: het toegepaste karakter. Dit houdt in dat de vignetten met het toegepaste karakter door respondenten vaker gekozen zijn als favoriete vignet, ten opzichte van de vignetten met het deliberatieve karakter. De resultaten in Tabel 8 vertellen dat er geen significante effecten gevonden zijn voor het vignetkenmerk karakter bij het minst favoriete vignet. Hiermee kan geconcludeerd worden dat respondenten in dit onderzoek met name een voorkeur hadden voor vignetten met een toegepast karakter, zonder daarbij een specifieke afkeur te hebben voor de vignetten met het deliberatieve karakter.

Tabel 7. Analyse favoriete vignet

	Model 1	Model 2 X = Leeftijd	Model 3 X = Opleiding	Model 4 X = Vertrouwen Gemeente	Model 5 X = Geslacht	Model 6 X = Religie	Model 7 X = Vertrouwen Algemeen	Model 8 X= Invloed
	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt
Constante								
Vignetvariabelen:								
Benaderingswijze								
Gemeente	-,459*	-,455*	-,103	-,476*	-,389~	-,391	-,506*	-,464*
Via-via (ref)	-	-	-	-	-	-	-	-
Motivatie:								
Altruïsme	-,319	-,311	,934	-,283	-,182	-,936~	-,449~	-,366
Bridging	,063	,088	,569	,165	,195	-,350	,056	,072
Bonding	-,215	-,187	,369	-,206	,014	-,608	-,368	-,250
Eigen belang (ref)	-	-	-	-	-	-	-	-
Karakter								
Deliberatief	-,274~	-,300~	-1,037*	-,309~	-,211	,118	-,238	-,264
Toegepast (ref)	-	-	-	-	-	-	-	-
Interactie-effecten								
Achtergrondkenmerken/ Controlevariabelen X (Zie header)								
X*Gemeente		-,005	-,374	,164	-,126	-,047	-,045	-,049
X*Altruïsme		-,014	-1,436*	,132	-,367	,907	,019	-,121
X*Bridging		-,002	-,529	-,151	-,346	,631	-,033	,185
X*Bonding		,011	-,671	-,258	-,726	,591	,406~	,285~
X*Deliberatief		-,005	,849~	-,205~	-,300	-,561	,039	-,021

Noten: *= $p < 0,05$, ~= $p < 0,1$; ref=Referentiecategorie

Tabel 8. Analyse minst favoriete vignet

	Model 1	Model 2 X= Leeftijd	Model 3 X=Opleiding	Model 4 X= Vertrouwen Gemeente	Model 5 X=Geslacht	Model 6 X= Religie	Model 7 X= Vertrouwen Algemeen	Model 8 X= Invloed
	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt
Constante								
Vignet variabelen:								
Benaderingswijze								
Gemeente	,474*	,405*	-,130	,319~	,416~	,630~	,424*	,392*
Via-via (ref)	-	-	-	-	-	-	-	-
Motivatie:								
Altruïsme	-,049	-,175	-,012	-,144	-,077	,044	-,217	-,183
Bridging	-,173	-,160	-,090	-,225	-,072	,036	-,250	-,182
Bonding	-,311	-,502~	,157	-,449~	-,137	-,902	-,521*	-,414
Eigen belang (ref)	-	-	-	-	-	-	-	-
Karakter								
Deliberatief	,215	,123	-,578	,142	,014	-,093	,106	,153
Toegepast (ref)	-	-	-	-	-	-	-	-
Interactie-effecten								
Achtergrondkenmerken/ Controlevariabelen X (Zie header)								
X*Gemeente		,008	,605	-,047	,118	-,337	,088	,092
X*Altruïsme		-,001	-,136	,085	-,268	-,312	,041	-,041
X*Bridging		,012	-,051	,048	-,327	-,272	,391~	,007
X*Bonding		-,017	-,728	,072	-1,298*	,558	,063	,108
X*Deliberatief		-,008	,823~	-,078	,563	,292	,095	,096

Noten: *= $p < 0,05$, ~= $p < 0,1$; ref=Referentiecategorie

4.2 Interactie-effecten achtergrondkenmerken

Vooraf voor belang voor dit onderzoek is de invloed van de achtergrondkenmerken op de vignetbeoordeling. De interactie-effecten van de achtergrondkenmerken vertellen namelijk in hoeverre deze kenmerken van invloed zijn op de keuze voor een vignet en hoe het belang van de vignetkenmerken afhangt van wie de enquête heeft ingevuld. In deze sectie zullen de achtergrondkenmerken ‘leeftijd’, ‘opleidingsniveau’ en ‘vertrouwen in de gemeente’ behandeld worden.

4.2.1 Leeftijd

In Model 2 zijn de interactie-effecten van de achtergrondvariabele ‘leeftijd’ opgenomen. Uit Tabel 7 en 8 blijkt dat leeftijd geen significant interactie-effect heeft op de vignetbeoordeling. Dit houdt in dat er dus geen sprake is van differentiatie tussen voorkeuren wanneer men naar de leeftijd van respondenten kijkt. Hiermee kunnen beide hypothesen over de interactie-effecten van leeftijd op een voorkeur voor initiatieven niet bevestigd worden.

4.2.2 Opleidingsniveau

In Model 3 zijn de interactie-effecten van opleidingsniveau opgenomen. De resultaten uit Tabel 7 geven een significant positief interactie-effect voor leeftijd op het deliberatieve karakter weer ($\beta=,849$; $t=156$, $p=,098$), ten opzichte van de referentiecategorie: ‘via-via’. Tabel 8 geeft daarnaast een significant positief effect weer voor opleidingsniveau op het deliberatieve karakter ten opzichte van de ‘via-via’ benaderingswijze ($\beta=,823$, $t=156$, $p=,086$). De referentiecategorie van ‘opleidingsniveau’ is laagopgeleid. Dit betekent dat wanneer men kijkt naar verschillen in opleidingsniveau bij het vignetkenmerk ‘karakter’, respondenten met een hoog opleidingsniveau zowel vaker een voorkeur hebben voor het deliberatieve als een afkeur voor het deliberatieve karakter dan respondenten met een laag opleidingsniveau. Oftewel, bij dit vignetkenmerk lopen de voorkeuren voor hoogopgeleide respondenten verder uiteen dan de voorkeuren voor laagopgeleide respondenten.

Uit Tabel 7 blijkt daarnaast dat er sprake is van een significant negatief interactie-effect voor opleiding op het altruïstische motief ($\beta=-1,436$, $t=156$, $p=,047$). Dit impliceert dat hoogopgeleiden minder vaak een altruïstisch motief hebben dan laagopgeleiden ten opzichte van het motief ‘eigen belang’. Vanuit de theorie zijn er echter geen hypothesen over dit effect opgesteld.

4.2.3 Vertrouwen gemeente

In Model 4 zijn de interactie-effecten voor vertrouwen in de gemeente opgenomen. Verwacht werd dat er een positieve relatie bestond tussen het vertrouwen in de gemeente en de benaderingswijze ‘gemeente’. De resultaten kunnen deze verwachting echter niet bevestigen. Er zijn geen significante interactie-effecten gevonden voor het vertrouwen in de gemeente en de benaderingswijzen. Hypothese 1, wordt hiermee niet bevestigd.

In Tabel 7 is er wel een significant negatief interactie-effect voor het vertrouwen in de gemeente en het deliberatieve karakter gevonden ($\beta = -.205$, $t = 156$, $p = .093$). Dit vertelt dat wanneer men meer vertrouwen in de gemeente heeft, men minder snel een voorkeur heeft voor het vignet met het deliberatieve karakter. Vanuit de theorie zijn er echter geen hypothesen over dit effect opgesteld.

4.3 Interactie-effecten controle variabelen

Ondanks dat er vanuit de theorie geen verwachtingen waren over de invloed van het geslacht, religie, ervaren invloed en het algemene vertrouwen van de respondenten op de keuze voor vignetten is ervoor gekozen dit toch te onderzoeken. Dit is gedaan door deze variabelen op te nemen als zogeheten controlevariabelen. In Model 5, 6, 7 en 8 vindt men de interactie-effecten voor deze variabelen.

4.3.1 Geslacht

In Model 7 is er gekeken of er sprake is van interactie-effect van geslacht. In Tabel 8 vindt men een significant negatief effect voor ‘man’ op het ‘bonding’ motief ($\beta = -1.298$, $t = 156$, $p = .038$). Dit houdt in dat mannen in vergelijking met vrouwen minder vaak kiezen voor het vignet met het ‘bonding’ motief als het minst aantrekkelijke vignet ten opzichte van het vignet met ‘eigen belang’.

4.3.2 Religie

In Model 6 is de controle variabele ‘religie’ opgenomen. Uit de resultaten blijkt dat er geen significante interactie-effecten voor religie zijn op de voorkeur voor het favoriete en minst favoriete gekozen vignet.

4.3.3 Algemeen vertrouwen

In Model 7 is vervolgens de controlevariabele ‘algemeen vertrouwen’ toegevoegd aan de analyse. In Tabel 7 is te zien dat er een significant positief effect is voor het algemene vertrouwen op het motief ‘bonding’ ($\beta=,406$, $t=156$, $p=,057$). Dit houdt in dat naar mate men meer algemeen vertrouwen heeft, men eerder een vignet met het motief ‘bonding’ kiest ten opzichte van een vignet met de referentiecategorie, ‘eigen belang’. In Tabel 8 is daarnaast te zien dat er een significant positief effect is voor het algemene vertrouwen op het ‘bridging’ motief ($\beta=,391$, $t=156$, $p=,065$). Dit betekent dat wanneer men meer vertrouwen heeft, men minder snel het vignet met het motief ‘bridging’ kiest als minst favoriete vignet in plaats van het vignet met het motief ‘eigen belang’.

4.3.4 Ervaren invloed

De laatste variabele waarvoor er in onderzoek gecontroleerd is, is de variabele ‘invloed’. De resultaten van deze analyses zijn weergegeven in Model 8. Tabel 7 laat een significant positief effect van ‘invloed’ op het motief ‘bonding’ zien ($\beta=,285$, $t=156$, $p=,053$). Dit houdt in dat wanneer respondenten over meer ‘ervaren invloed’ beschikken, zij vaker zullen kiezen voor een vignet met het motief ‘bonding’ dan een vignet met ‘eigen belang’.

4.4 Resultaten analyse controlevragen

Om er zeker van te zijn dat de resultaten van de vignetbeoordeling daadwerkelijk een inzicht geven in de voorkeuren van de respondenten ten opzichte van de theoretische aspecten zijn er in dit onderzoek zogeheten controle-analyses gedaan. Hierbij zijn de resultaten op de controle vragen vergeleken met de voorkeuren op de vignetbeoordeling. Er is hiervoor eveneens gebruik gemaakt van een Conditional Logit analyse. De onafhankelijke variabele betrof in dit geval de antwoorden van de respondenten op de controle vragen en de afhankelijke variabele het gekozen favoriete vignet. Doordat de antwoordcategorieën van de controlevragen overeenkomen met de theoretische aspecten van ‘motivatie’ en ‘benaderingswijzen’ in de vignetten, kan er gecontroleerd worden of respondenten dezelfde voorkeuren hebben voor deze aspecten bij de controlevragen als bij het beoordelen van de vignetten. De resultaten van de analyses vertellen ons vervolgens dus of de respondenten bij de beoordelen van de vignetten zich daadwerkelijk hebben laten leiden door de voorkeuren die ze ook zelf zeggen belangrijk te vinden. Hiermee wordt de validiteit van de vignetbeoordeling getoetst. In Tabel 9 zijn de resultaten van deze analyses weergegeven.

In Model 1 is de controlevraag ‘benaderingswijze’ opgenomen. Uit de resultaten blijkt dat er sprake is van een significante positieve samenhang tussen de voorkeur bij de controlevraag en de voorkeur bij de vignetten ($\beta=1,448$, $t=156$, $p=0,001$). Dit houdt in dat de respondenten die bij de controle vraag hebben aangegeven een voorkeur voor de benaderingswijze ‘gemeente’ te hebben, ook vaker vignetten gekozen hebben met het vignetkenmerk ‘gemeente’ ten opzichte van de vignetten met de benaderingswijze ‘via-via’.

In Model 2 is de controlevraag ‘motivatie’ opgenomen. Uit de resultaten blijkt dat er ook hier sprake is van een positieve samenhang tussen de controlevraag en de vignet voorkeuren. Er is een significant positief effect van de motivatie ‘altruïsme’ van de controlevraag op de motivatie van het vignetkenmerk ($\beta=1,069$, $t=156$, $p=0,045$). Dit betekent dat respondenten die bij de controlevraag aangegeven hebben een voorkeur te hebben voor de motivatie ‘altruïsme’ ook bij de vignetbeoordeling een significante positieve voorkeur hebben voor vignetten met dit kenmerk (ten opzichte van vignetten met de motivatie ‘eigen belang’). Hetzelfde geldt voor de motivatie ‘bridging’. Respondenten die bij de controlevraag een voorkeur hadden voor het motief ‘bridging’, gaven ook bij het beoordelen van de vignetten aan liever te kiezen voor vignetten met dit motief ten opzichte van vignetten met het motief ‘eigen belang’ ($\beta=1,068$, $t=156$, $p=0,02$). Ook het effect van de motivatie ‘bonding’ blijkt positief in de analyse. Hoewel dit verband niet significant is geeft dit vertrouwen in de validiteit van de vignetbeoordeling. Alle verbanden tussen de controlevragen en de vignetkeuze zijn positief en wijzen dus de juiste richting op. Dit betekent dat de voorkeuren bij de controlevragen grotendeels overeenkwamen met de voorkeuren van de respondenten bij de vignetbeoordeling.

Tabel 9. Analyse controlevragen

	Model 1	Model 2
	X= controle Benaderingswijze	X= controle Motivatie
	B-coëfficiënt	B-coëfficiënt
Constante		
Vignet variabelen:		
Benaderingswijze		
Gemeente	-,827*	-, 407*
Via-via (ref)	-	-
Motivatie:		
Altruïsme	-,325	-,780*
Bridging	,255	-,090
Bonding	-,187	-,456
Eigen belang (ref)		-
Karakter		
Deliberatief	-,407*	-,372~
Toegepast (ref)	-	-
Interactie-effecten		
Controle vragen: X		
(Zie header)		
X*Gemeente	1,448*	
X*Altruïsme		1,069*
X*Bridging		1,068*
X*Bonding		,834
X*Eigen belang (ref)		-

Noten: *= $p < 0,05$, ~= $p < 0,1$; ref=Referentiecategorie

4.5 Kwalitatieve analyse

Ter ondersteuning van de kwantitatieve resultaten is er in dit onderzoek ook een kwalitatieve analyse gedaan. Dit hield in dat de open antwoorden uit de vragenlijst zijn geanalyseerd. Vervolgens zijn deze antwoorden gecategoriseerd aan de hand van de theoretische constructen. In deze sectie zullen een aantal van de resultaten besproken worden. Er zal hierbij allereerst gekeken worden naar de benaderingswijze, gevolgd door de verschillende motieven en als laatst zal het karakter van het initiatief aan bod komen.

4.5.1 Benaderingswijze

Het merendeel van de open antwoorden beschrijft een negatieve houding van de respondenten ten opzichte van de benaderingswijze gemeente, terwijl de benaderingswijze via-via in veel open antwoorden juist als positief wordt bestempeld. Hiermee komen de resultaten uit de kwalitatieve analyse overeen met die uit de kwantitatieve analyse. De respondenten in dit onderzoek hebben een relatieve voorkeur voor een via-via benaderingswijze ten opzichte van

een benaderingswijze vanuit de gemeente. Hieronder worden de meest gevonden positieve en negatieve argumenten voor voorkeuren bij de benaderingswijzen besproken.

Een veel gehoord argument voor de negatieve houding van respondenten ten opzichte van de benaderingswijze gemeente is dat men deze benadering onpersoonlijk en afstandelijk vindt. Er zijn in totaal elf respondenten die dit argument gegeven hebben. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- *“De gemeente is een anonieme groep”*
- *“Spreekt minder aan omdat "de Gemeente" een beetje vaag klinkt.”*

Een ander argument dat door respondenten gegeven wordt, is dat ze het idee hebben dat wanneer ze door de gemeente worden uitgenodigd, de gemeente meer belang heeft bij het initiatief dan de inwoners zelf. Enkele voorbeelden van deze argumenten zijn:

- *“Dit klinkt echt alsof de gemeente iets bedacht heeft, maar geen geld heeft om het uit te voeren... Laten we onder het mom van bewonersparticipatie de buurtbewoners maar voor ons laten werken...”*
- *“De gemeente lijkt altijd belang te hebben bij dit soort dingen. Fijner als het initiatief uit de bewoners zelf komt.”*

Er zijn uiteraard ook een aantal respondenten die een positief argument hebben gegeven voor een benadering vanuit de gemeente. Deze argumenten lopen erg uiteen in motivatie. Zo geeft een aantal respondenten aan het fijn te vinden om vanuit de gemeente gevraagd te worden omdat er op deze manier een meer diverse groep betrokken is. Andere respondenten geven aan dat een verzoek vanuit de gemeente simpelweg meer gepast zou zijn, zonder hierbij verder uit te weiden waarom dit zo zou zijn. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- *“Als de gemeente het vraagt is de kans groter dat er verschillende mensen op af komen i.p.v. steeds hetzelfde netwerk.”*
- *“Betreft verzoek vanuit gemeente dat vind ik hier toch wel meest passend”.*
- *“Logisch dat vraag van gemeente komt en niet van particulieren.”*

De meest voorkomende argumentatie voor een voorkeur voor een via-via benadering is dat men deze benadering persoonlijker vindt dan een benadering vanuit de gemeente. Een aantal respondenten gebruikt in hun antwoorden zelfs een tegenstelling tussen de twee benaderingswijzen om dit argument te verduidelijken.

- *“(Het is) Minder anoniem om door bekenden gevraagd te worden”*
- *“Daarnaast vind ik 'de Gemeente' nogal abstract en ver weg klinken. Als vrienden, familie en/of bekenden mij vragen, dan heb ik er echt een gezicht bij.”*

Een ander veel gebruikt argument is dat men een via-via benaderingswijze praktischer vindt dan een benadering vanuit gemeente. Zo geeft een respondent specifiek aan dat er bij een via-via benadering dingen makkelijker met elkaar afgestemd kunnen worden. Er zijn in totaal 5 respondenten die deze argumentatie gebruikt hebben. Voorbeelden hiervan zijn:

- *“Meehelpen op verzoek van vrienden/buren i.p.v. gemeente is praktischer.”*
- *“(Ik) Zal eerder meewerken omdat vrienden/kennissen het vragen dan dat de gemeente er om vraagt, hierdoor kun je ook zelf beter afstemmen met elkaar.”*

4.5.2 Motivatie

De resultaten van de kwantitatieve analyse geven een diffuus beeld weer wanneer men kijkt naar de invloed van motieven op de vignetbeoordeling. Uit de analyses kwam naar voren dat er geen significante verschillen aanwezig zijn voor de invloed van de verschillende motieven op de keuze van de vignetten. De analyse van de open antwoorden bevestigt dit beeld. De genoemde beweegredenen van de respondenten bij de keuzes voor de vignetten lopen ver uit elkaar. Hieronder zullen de motieven een voor een behandeld worden, waarbij er steeds gekeken zal worden naar de meest gehoorde positieve en negatieve argumenten.

Bridging

Van de vier motieven is het motief ‘bridging’ het meest vaak in de open antwoorden als argumentatie voor de keuze bij de vignetten genoemd. Maar liefst 26 respondenten hebben aangegeven mee te willen doen aan een initiatief vanuit de motivatie voor het leren kennen van nieuwe mensen.

- *“Ik vind het leuk om nieuwe mensen uit de buurt te leren kennen op een ongedwongen manier. Door naast elkaar en samen te werken.”*
- *“Nieuwe mensen ontmoeten, spreekt mij erg aan.”*

Naast dat veel respondenten aangaven gemotiveerd te zijn door het leren kennen van nieuwe mensen, was er ook een grote groep respondenten die aangaf dit juist niet aantrekkelijk te vinden. Een reden was hiervoor veelal dat men al genoeg mensen (in de wijk) kent.

- *“De mensen in de wijk en de burens ken je al dus daar heb je al contact mee”*

- *“Ik ken al veel mensen uit de wijk, dus hoeft niet echt nieuwe mensen te leren kennen.”*

Eigen belang

Ook de motivatie ‘eigen belang’ is door respondenten vaak gebruikt als onderbouwing voor hun keuze bij de vignetten. Er zijn 12 respondenten die aangeven hebben deze motivatie belangrijk te vinden. De argumenten voor deze keuze liepen erg uiteen. Een deel van de respondenten gaf aan dat ze het in het algemeen belangrijk vonden om prettig te wonen en zij zich hiervoor graag wilden inzetten. Een ander deel gaf expliciet aan het belang van zelf prettiger wonen te verkiezen boven dat van dan anderen.

- *“Ik vind het prettig om een groenere buurt te krijgen.”*
- *“Ik vind het aansprekender om het voor mezelf of een mooie groene buurt te doen dan voor een ander.”*

Ook de negatieve argumenten bij het motief ‘eigen belang’ liepen erg uit elkaar. Een aantal respondenten gaf aan dat het onlogisch zou zijn om mee te doen vanuit een eigen belang doordat meerderen mensen profijt zouden hebben aan het initiatief. Anderen gaven aan dat het eigen belang eerder op een andere manier gediend kon worden. Enkele voorbeelden van deze argumenten zijn:

- *“De wijk groener maken is voor iedereen van belang.”*
- *“Kunt u zelf prettiger wonen lijkt me nogal subjectief... bepaalt de gemeente dat?”*
- *“Prettiger wonen vind ik niet afhangen van groene stukjes in de wijk.”*

Altruïsme

De motivatie ‘altruïsme’ werd in totaal door 11 respondenten in de open antwoorden genoemd. In tegenstelling tot de motivatie ‘eigen belang’, was de argumentatie voor ‘altruïsme’ erg eensgezind. Alle respondenten gaven als argument aan het belangrijk te vinden om anderen te helpen. Het was daarbij opvallend dat een aantal respondenten in hun antwoord expliciet aangaven het helpen van mensen belangrijker te vinden dan het ontmoeten van nieuwe mensen. Bij geen van de andere motivaties werd een dergelijke tegenstelling tussen motivaties zo vaak gebruikt.

- *“Als ik iets doe wil ik wel iets doen wat betekenis heeft, dus mensen in de wijk helpen”*
- *“Ik heb een groot sociaal netwerk, en zie veel mensen in de wijk die het minder hebben, daar zou ik graag iets voor betekenen”*

- *“Hoef niet zo nodig andere mensen te leren kennen, maar helpen wel. Ik heb het goed.”*

Van de motivaties werd ‘altruïsme’ het minst vaak genoemd als minst aantrekkelijke motief. Er waren slechts vier respondenten die in hun open antwoord aangegeven hadden dit motief niet aantrekkelijk te vinden. De argumenten hiervoor waren erg uiteenlopend.

- *“Ik zie niet in hoe je op deze manier andere mensen helpt.”*
- *“Helpen doe ik zeker maar in een inner-circle. Dat hoeft niet van buiten gestuurd te worden.”*

Bonding

De motivatie ‘bonding’ is in de open antwoorden het minst vaak genoemd als motivatie voor de keuze van het favoriete vignet. Er waren in totaal slechts 8 respondenten die aangaven deel te nemen aan een initiatief met als motivatie iets samendoen met bekenden in de wijk.

- *“Leuk om met anderen iets samen te doen waar wijk beter van wordt.”*
- *“Samen met bekenden maakt het nog leuker.”*

Er was daarentegen een opvallend groot aantal respondenten die expliciet aangaven geen voorkeur voor deze motivatie te hebben. Een veel gehoorde argumentatie was hiervoor dat men liever andere activiteiten ondernam met bekenden in de wijk.

- *“Omdat het leuk is om dit te doen met buurtbewoners die ik al ken is voor mij niet een argument waar ik mijzelf in herken. Ik ga dan liever wat anders doen met mijn buurtgenoten;)”*
- *“Een stukje groen bijmaken zie ik niet als activiteit 'om eens iets leuks te doen' met mensen die ik al ken. De andere redenen zijn voor mij belangrijker.”*

4.5.3 Karakter

Uit de resultaten uit de kwantitatieve analyse kwam naar voren dat de respondenten in dit onderzoek een relatieve voorkeur hebben voor initiatieven met een toegepast karakter. De resultaten uit de kwalitatieve analyse lijken deze bevinding te bevestigen. In de open antwoorden zijn door de respondenten een aantal argumenten gegeven die deze voorkeur kunnen onderbouwen. Allereerst is een veel gehoord argument van respondenten dat zij liever praktisch bezig zijn in plaats van vergaderen. Een aantal respondenten gaf in hun antwoord aan dat dit komt doordat dit beter bij hun vaardigheden past.

- *“Ik ben meer een doener dan iemand die vergadert.”*
- *“Ik ben meer van concrete actie dan van vergaderen.”*

Uit de analyse kwam ook nog een ander argument voor deze negatieve houding tegenover vergaderen naar voren. Veel respondenten gaven namelijk aan in hun dagelijkse leven al veel te vergaderen, waardoor zij dit in hun vrije tijd liever niet deden. Een aantal respondenten gaf daarbij zelfs aan dat zij hierdoor in hun vrije tijd juist praktisch bezig wilden zijn.

- *“Vergaderen doe ik dagelijks. In mijn vrije tijd doe ik liever iets anders.”*
- *“Ik vergader veel op mijn werk. In mijn vrije tijd ga ik liever met mijn handen aan de slag.”*

Er waren ook een aantal respondenten die aangaven juist een voorkeur vergaderen te hebben. Een veel gehoorde argumentatie hiervoor was dat zij op deze wijze betrokken wilden zijn bij de besluitvorming.

- *“Bij tekst 1 word ik ook betrokken bij de besluitvorming, niet alleen bij de actie.”*
- *“Ik wil graag meedenken!”*

Deze bevindingen in de kwalitatieve analyse kunnen een mogelijke onderbouwing geven voor de resultaten in de kwantitatieve analyse omtrent het interactie-effect tussen opleidingsniveau en karakter. Hieruit bleek dat er sprake was van een differentiatie in voorkeuren voor het karakter van de initiatieven voor hoogopgeleiden. Hoogopgeleiden hadden zowel een voorkeur voor het deliberatieve initiatief als het toegepaste initiatief. De analyse van de open antwoorden bieden een eventuele verklaring voor dit effect. Wellicht willen hoogopgeleiden nóg liever dan laagopgeleiden enerzijds niet vergaderen omdat zij dit al dagelijks doen, en anderzijds juist vergaderen omdat zij betrokken willen zijn bij de besluitvorming.

5. Conclusie

De focus van dit onderzoek lag op het bestuderen van verschillen in voorkeuren voor initiatieven bij inwoners van Wijk West in Utrecht. Het doel hiervan was om te achterhalen hoe de meeste inwoners in Wijk West op een passende wijze kunnen participeren. Om dit te onderzoeken is er allereerst gekeken naar een aantal kenmerken die een mogelijke invloed hebben op de keuze van inwoners om deel te nemen aan initiatieven in de wijk. Er is hierbij gebruik gemaakt van de principes van ‘invitatie’ en ‘motivatie’ van het Civic Voluntarism Model van Verba et al., (1995). Deze principes veronderstellen dat als men wil participeren, men zowel uitgenodigd moet worden als gemotiveerd moet zijn voor deelname. Dit model is in het onderzoek uitgebreid door allereerst een onderscheid te maken tussen verschillende vormen van invitatie en motivatie. Daarnaast is er op basis van het onderzoek van Broekhuizen & Michels (2017) gekeken naar een mogelijke invloed van het karakter van een initiatief op deelname. Vervolgens is de invloed van achtergrondkenmerken op deze aspecten onderzocht om na te gaan in hoeverre deze kenmerken een voorkeur voor een van de aspecten teweegbracht. Hiervoor is in dit onderzoek gebruik gemaakt van een vignetstudie, waarbij verwacht werd dat de voorkeuren van respondenten voor vignetten inzicht zouden geven in de voorkeuren van inwoners voor initiatieven. Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek kunnen een aantal conclusies getrokken worden. Deze zullen in dit hoofdstuk behandeld worden.

5.1 Benaderingswijze

Allereerst is er in deze studie onderzocht in hoeverre de benaderingswijze van een initiatief voor inwoners van invloed is op de voorkeur voor een initiatief. In eerdere onderzoeken is het principe van invitatie opgevat als gevraagd worden door vrienden en familie. In dit onderzoek is ervoor gekozen om dit aspect uit te breiden door tevens een benadering vanuit gemeenten toe te voegen.

Ten eerste kwam naar voren dat de respondenten in dit onderzoek een algemene voorkeur hadden voor een uitnodiging vanuit bekenden ten opzichte van een uitnodiging door de gemeente. Uit de resultaten van de kwantitatieve analyse bleek dat respondenten bij de beoordeling van de vignetten vaker een vignet met de benaderingswijze ‘via-via’ als favoriet kozen. Vignetten met de benaderingswijze ‘gemeente’ werden juist vaker als minst favoriet gekozen. In dit onderzoek werd niet alleen gekeken naar de algemene voorkeuren van

respondenten bij verschillende benaderingswijzen, maar ook naar verschillen tussen respondenten in hun voorkeuren. Hierbij werd onderzocht in hoeverre deze mogelijke verschillen herleid konden worden naar persoonskenmerken van respondenten.

Vanuit de literatuur werd allereerst verwacht dat het vertrouwen in de gemeente van een respondent een positieve invloed zou hebben op een voorkeur voor de benaderingswijze ‘gemeente’. Uit de resultaten bleek echter dat het vertrouwen in de gemeente van respondenten geen significante invloed heeft op een voorkeur in benaderingswijze.

Tevens werd vanuit de literatuur verwacht dat leeftijd van invloed zou zijn op een voorkeur voor benaderingswijze. De verwachting was dat oudere respondenten in tegenstelling tot jongere respondenten een grotere voorkeur zouden hebben voor een benaderingswijze vanuit de gemeente. Dit zou komen doordat ouderen in tegenstelling tot jongeren meer ontvankelijk zijn voor autoriteit. De resultaten weerleggen ook deze verwachting. Leeftijd bleek geen belangrijke voorspeller te zijn voor verschillen in voorkeuren voor benaderingswijzen. Hetzelfde geldt voor de controlevariabelen ‘geslacht’, ‘religie’, ‘algemeen vertrouwen’ en ‘ervaren invloed’. Geen van de opgenomen persoonskenmerken in dit onderzoek bleken van belang bij voorkeuren van respondenten bij een uitnodiging voor een initiatief. Hiermee kan geconcludeerd worden dat op basis van deze eigenschappen er geen sprake is van differentiatie tussen inwoners in de Wijk West bij een voorkeur voor benaderingswijzen voor initiatieven.

De hoofdeffecten van de kwantitatieve analyse werden bevestigd door de resultaten van de kwalitatieve analyse. Respondenten gaven in hun open antwoorden overwegend aan een voorkeur te hebben voor een invitatie vanuit vrienden, familie en bekenden. Een veelgehoord argument hierbij was dat respondenten deze benaderingswijze als persoonlijk beschouwen. Dit is tegenovergesteld aan de benadering vanuit de gemeente. Respondenten vonden een dergelijke uitnodiging namelijk juist onpersoonlijk. Veel gebruikte argumenten hiervoor waren dat de gemeente ‘abstract’, ‘ver weg’ en ‘algemeen’ is. Aan de hand van deze resultaten kan geconcludeerd worden dat de inwoners in Wijk West liever uitgenodigd worden voor een initiatief door vrienden, familie en bekenden dan dat zij gevraagd worden door de gemeente.

5.2 Motivatie

In dit onderzoek is daarnaast onderzocht of er sprake was van verschillen in motieven voor deelname aan initiatieven. De motieven die in dit onderzoek zijn meegenomen zijn: ‘eigen

belang', 'bridging', 'bonding' en 'altruïsme'. Uit de kwantitatieve analyse bleek dat er geen significante verschillen tussen de motieven waren. Dit betekent dat wanneer men naar de gehele steekproef kijkt er geen uitgesproken voorkeuren waren voor het ene motief ten opzichte van het ander.

Vanuit de theorie was er de verwachting dat de leeftijd en het vertrouwen in de gemeente van de respondenten mogelijk van invloed zouden zijn op een voorkeur voor de motieven. Uit de analyses blijkt dat geen van deze achtergrondkenmerken een significante invloed hadden op differentiatie tussen de motieven. Echter blijkt wel dat 'opleidingsniveau', 'geslacht', 'ervaren invloed' en het 'algemeen vertrouwen' een mogelijke invloed uitoefenen. Uit de resultaten bleek onder andere dat respondenten met een hoog opleidingsniveau een grotere voorkeur hadden voor vignetten met het motief 'eigen belang' dan respondenten met een laag opleidingsniveau. Daarnaast bleek dat respondenten met meer algemeen vertrouwen eerder kozen voor vignetten met het 'bonding' motief, en minder snel voor vignetten met het 'bridging' motief.

Ook uit de kwalitatieve analyse komt een diffuus beeld naar voren wat betreft de motieven. Hoewel er in open antwoorden verschillen in de motieven van respondenten te onderscheiden zijn, is er geen duidelijke voorkeur te bemerken voor een van de motieven. De respondenten in dit onderzoek worden voor deelname dus gedreven door wisselende motieven.

5.3 Karakter

Als laatst is in dit onderzoek onderzocht in hoeverre het karakter van een initiatief van invloed is op de keuze van respondenten om deel te nemen. Er is hierbij een onderscheid gemaakt tussen deliberatieve en toegepaste initiatieven. De initiatieven met een deliberatief karakter focussen zich op vergaderen en plannen terwijl toegepaste initiatieven meer praktische handelingen vereisen.

Uit de kwantitatieve analyse komt naar voren dat respondenten een algemene voorkeur hadden voor vignetten met een toegepast karakter. Vignetten met het toegepast vignetenkenmerk zijn door respondenten in dit onderzoek namelijk vaker gekozen als meest favoriete vignet, ten opzichte van de vignetten met het deliberatieve karakter. Daarnaast bleek ook dat respondenten deze vignetten minder vaak als minst favoriet aanwezen. Dit houdt in dat inwoners uit Wijk

West over het algemeen liever kiezen voor initiatieven waarbij er praktische handelingen vereist worden, in plaats van initiatieven waarbij het vergaderen centraal staat.

Vanuit de literatuur werd verwacht dat opleidingsniveau van invloed zou zijn op de voorkeur van respondenten voor het karakter van het initiatief. De verwachting was dat hoogopgeleiden in tegenstelling tot laagopgeleiden eerder een voorkeur zouden hebben voor initiatieven met een deliberatief karakter dan met een toegepast karakter. Uit de analyses komt naar voren dat opleiding inderdaad van invloed is op de voorkeur van respondenten bij het type initiatief. Er is echter sprake van een minder eenduidige richting dan verwacht. Respondenten met een hoge opleiding hebben volgens de resultaten namelijk eerder een voorkeur voor vignetten met een deliberatief kenmerk. Daarentegen heeft ook een groot deel van de hoogopgeleiden juist een afkeer voor vignetten met dit kenmerk. Dit wil zeggen dat de verwachting dat opleidingsniveau van invloed is op de voorkeur voor het karakter van het initiatief niet volledig bevestigd is aangezien de hoogopgeleiden niet overtuigend kozen voor één type.

Uit de resultaten kwam verder naar voren dat er sprake was van een negatief interactie-effect van vertrouwen in de gemeente ten opzichte van het karakter van het initiatief. Respondenten met minder vertrouwen hadden een voorkeur voor initiatieven met een deliberatief karakter.

De resultaten uit de kwalitatieve analyse kwamen ook bij dit aspect overeen met de hoofdeffecten. Respondenten gaven in hun open antwoorden aan voornamelijk aangetrokken te zijn tot vignetten met het toegepaste karakter. Argumenten die hiervoor gegeven werden hadden deels te maken met de vaardigheden van respondenten. Veel respondenten gaven namelijk aan meer affiniteit te hebben met praktische vaardigheden. Andere respondenten gaven aan voornamelijk een afkeer te hebben tegen vergaderen en daarom liever praktisch bezig te zijn.

5.4 Beantwoording hoofdvragen onderzoek

De eerste hoofdvraag in dit onderzoek betrof de vraag: *“Welke verschillen zijn er in de wijze waarop inwoners van Wijk West sociaal betrokken zouden willen zijn bij hun directe leefomgeving?”*. Naar aanleiding van het onderzoek kan geconcludeerd worden dat de benaderingswijze voor initiatieven voor het merendeel van de inwoners van Utrecht-West gelijk is. Er is een duidelijke voorkeur voor een uitnodiging door vrienden, familie en bekenden. Echter de wijzen waarop de inwoners gemotiveerd zijn voor deelname aan de initiatieven lopen

uiteen. Het is gebleken dat er geen eenduidige motivatie is waardoor de inwoners betrokken willen worden. Wel kan er geconcludeerd worden dat de inwoners meer neigen naar toegepaste initiatieven. In andere woorden, de inwoners van Utrecht-West steken liever de handen uit de mouwen dan dat zij vergaderen.

De tweede hoofdvraag die deze studie stelde was: *“In hoeverre kunnen deze verschillen tussen voorkeuren voor de wijze waarop men betrokken wil worden gekoppeld worden aan achtergrondkenmerken van de inwoners van Wijk West?”* De resultaten van dit onderzoek laten zien dat het moeilijk is om de verschillen terug te leiden naar achtergrondkenmerken. Er zijn inderdaad een aantal verbanden gevonden tussen bepaalde achtergrondkenmerken van inwoners en aspecten van initiatieven. Zo blijkt dat het opleidingsniveau van inwoners een mogelijke voorspeller kan zijn voor mogelijke verschillen in voorkeuren voor het karakter van een initiatief. Hetzelfde geldt voor ‘geslacht’, ‘algemeen vertrouwen’ en ‘ervaren invloed’ en de motieven voor deelname. Deze verbanden zijn echter niet eenduidig bij beide analyses. Hierdoor moet geconcludeerd worden dat de verschillen in voorkeuren nauwelijks teruggekoppeld kunnen worden naar de gemeten achtergrondkenmerken in dit onderzoek.

6. Discussie

6.1 Interpretatie resultaten

Een deel van de bevindingen in dit onderzoek lijkt overeen te komen met eerdere onderzoeken. Andere bevindingen zijn echter meer onverwacht en vereisen meer toelichting. In dit hoofdstuk worden de bevindingen nagegaan, en wordt er, waar mogelijk, een verklaring gegeven voor de onverwachte uitkomsten.

Allereerst lijkt de bevinding dat inwoners liever benaderd willen worden door vrienden, familie en bekenden overeen te komen met de resultaten uit het onderzoek van Broekhuizen & Michels (2017). Hoewel in deze studie gevraagd worden door bekenden een motivator is in plaats van een benaderingswijze, komt er ook hier naar voren dat respondenten het belangrijk vinden om via-via gevraagd te worden. In het kader van de persuasion theory van Cialdini (1984) lijkt het dus zo te zijn dat het liking principe sterker op de voorgrond treedt dan het authority principe. Wanneer men gevraagd wordt voor deelname aan initiatieven is men gevoeliger voor een dergelijke vraag vanuit vrienden, familie en bekenden dan vanuit de gemeente.

De bevinding dat inwoners een algemene voorkeur hebben voor toegepaste initiatieven is echter nog niet eerder in andere onderzoeken naar voren gekomen. Dit heeft ermee te maken dat het simpelweg nog niet eerder onderzocht is of inwoners voorkeuren hebben voor een bepaald karakter van een initiatief. In het onderzoek van Broekhuizen en Michels (2017) is dit onderscheid tussen initiatieven op basis van karakter wel gemaakt maar is er niet getest in hoeverre deze differentiatie invloed heeft op voorkeuren van respondenten. Dit onderzoek biedt dus nieuwe inzichten in de manier waarop inwoners zich verhouden tegenover initiatieven vanuit gemeenten.

De motieven voor participatie in dit onderzoek bleken niet overduidelijk te verschillen voor de respondenten. Dit is in tegenstelling met eerdere onderzoeken. Zo kwam in het onderzoek van Broekhuizen en Michels (2017) onder andere naar voren dat respondenten bij burgerinitiatieven een overtuigende voorkeur hadden voor altruïstische motieven. In het onderzoek van Verhoeven en Tonkens (2011) hadden de respondenten juist voorkeur voor de sociale motieven. Hiervoor zijn een aantal mogelijke verklaringen.

Allereerst stonden in het onderzoek van Broekhuizen en Michels (2017) zogeheten burgerinitiatieven centraal. Bij deze initiatieven ligt het initiatief specifiek bij de inwoners zelf. Dit is anders dan in dit onderzoek, doordat ook de gemeente hier een mogelijke initiërende rol had. Het zou kunnen dat inwoners meer geneigd zijn om anderen te helpen wanneer mede-inwoners het initiatief opgezet hebben, dan wanneer de gemeente dit doet. In het onderzoek van Verhoeven en Tonkens (2011) werden daarnaast niet de potentiële deelnemers maar de initiatiefnemers van initiatieven ondervraagd. Het kan zo zijn dat de motieven voor het initiëren van een initiatief minder ver uiteenlopen dan de motieven voor deelname aan een initiatief. Een derde verklaring voor dit verschil kan te maken hebben met de opzet van deze studie. In dit onderzoek werden respondenten namelijk gevraagd welke van de vignetten, en dus ook welke motieven, zij het meest aantrekkelijk vonden. Hierbij werd geen optie geboden om meerdere motieven als even belangrijk aan te wijzen. Dit is anders dan bij de onderzoeken van Verhoeven & Tonkens (2011) en Broekhuizen & Michels (2017). Hier werden de respondenten gevraagd elk motief (of vignet) afzonderlijk een score te geven. Bij beide studies gaven respondenten gelijke scores aan meerdere motieven. Het ontbreken van een duidelijke voorkeur van de respondenten in dit onderzoek kan dus te maken hebben met het feit dat de respondenten, net als in de voorgaande onderzoeken, meerdere motieven belangrijk vonden maar dat het meetinstrument in deze studie simpelweg niet in staat was dit vast te leggen. Als de respondenten namelijk ook de optie hadden gehad om de vignetten afzonderlijk te beoordelen hadden ze mogelijkerwijs meerdere vignetten een hoge score toegekend. Doordat dit echter niet mogelijk was, koos de ene respondent in dit onderzoek wellicht optie A en de andere respondent optie B, met een diffuus resultaat als gevolg.

De bevinding dat hoogopgeleiden zowel een expliciete voorkeur als afkeur hadden voor het deliberatieve initiatief was in tegenstelling met de hypothese. De invloed van het karakter van het initiatief op voorkeuren van respondenten is nooit eerder onderzocht. Dit maakt het lastig om verklaringen te vinden voor dit onverwachte resultaat. Echter biedt de kwalitatieve component van dit onderzoek een mogelijke verklaring: hieruit blijkt namelijk dat veel respondenten als argumentatie voor het toegepaste initiatief aangaven tijdens hun werk al veel te vergaderen en daardoor liever in hun vrije tijd wat anders te doen. Het kan zo zijn dat dit specifiek geldt voor de hoogopgeleiden. Hoogopgeleiden zijn in tegenstelling tot laagopgeleiden namelijk vaak werkzaam in beroepen waar veel cognitieve werkzaamheden worden vereist, zoals vergaderen. Het kan zo zijn dat juist deze inwoners naast hun beroep afzien van nog meer vergaderen, en daardoor liever praktisch bezig willen zijn. Zij zullen dus,

ondanks dat het vergaderen wellicht beter bij hun vaardigheden past, mogelijk een voorkeur hebben voor de toegepaste initiatieven. Een dergelijke verklaring kan echter niet met zekerheid gegeven worden aangezien het aantal respondenten met een laag opleidingsniveau in dit onderzoek dermate laag was.

Een andere opvallende bevinding in dit onderzoek was dat inwoners met weinig vertrouwen eerder kozen voor het deliberatieve initiatief. Ondanks dat hier geen hypothese voor was opgesteld, was dit anders dan verwacht. Een mogelijke verklaring voor dit verband zou kunnen zijn dat inwoners met weinig vertrouwen in de gemeente het idee hebben dat zij betrokken moeten zijn bij de besluitvorming van initiatieven om er zeker van te zijn dat alles goed verloopt. Doordat bij deliberatieve initiatieven het vergaderen en maken van plannen centraal staat, heeft men hier meer zeggenschap dan bij de toegepaste initiatieven. Bij deze initiatieven zijn de plannen namelijk al gemaakt en vereist deelname van de inwoners slechts praktische handelingen. Dit zou een rede kunnen zijn waarom inwoners met weinig vertrouwen eerder een voorkeur hebben voor deliberatieve initiatieven dan toegepaste initiatieven.

Een derde opvallende bevinding in dit onderzoek was dat hoogopgeleiden eerder geneigd waren te kiezen voor het motief ‘eigen belang’ ten opzichte van het altruïstische motief. Dit verband is in voorgaande onderzoeken naar motieven voor participatie niet eerder naar voren gekomen (Verhoeven & Tonkens, 2011). Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat hoogopgeleiden ten opzichte van laagopgeleiden vaker een groter sociaal netwerk hebben. De behoeften voor het leggen van nieuwe contacten (bridging), iets samendoen met bekenden in de wijk (bonding) en anderen helpen (altruïsme) worden wellicht op andere manieren vervuld. Hoogopgeleiden die deelnamen aan een initiatief zullen dit daardoor misschien eerder doen vanuit eigen belang dan vanuit de andere motieven.

6.2 Sterke punten onderzoek

Een sterk punt aan dit onderzoek is dat uitnodiging voor inwonersparticipatie in dit onderzoek op meerdere wijzen is onderzocht. Hoewel in voorgaande onderzoeken het belang van invitatie reeds is benadrukt, is er nog niet eerder gekeken naar de invloed van verschillende benaderingswijzen op deelname (Verba et al., 1995, Lowndes, Pratchett & Stoker, 2006; Tonkens, 2009). In dit onderzoek is hierop ingegaan door zowel te kijken naar een benaderingswijze voor initiatieven vanuit de gemeente als via bekenden. De resultaten lieten zien dat inwoners een duidelijke voorkeur hebben voor een benadering boven het andere.

Hiermee kon geconcludeerd worden dat hoewel een uitnodiging voor participatie inderdaad belangrijk is, het voor inwoners wel uitmaakt wie het vraagt.

Een ander sterk punt is dat dit onderzoek ook het karakter van het initiatief in acht nam. In het onderzoek van Broekhuizen en Michels (2017) zijn de initiatieven wel onderscheiden op basis van de mate van deliberatie, maar is vervolgens niet gekeken of respondenten ook voorkeuren hadden voor een van deze initiatieven. Dit blijkt echter wel degelijk het geval aangezien de resultaten in dit onderzoek laten zien dat respondenten overwegend aangetrokken zijn tot de toegepaste initiatieven.

Tevens sterk aan dit onderzoek is het onderscheid tussen sociale motieven op basis van de ‘bridging’ en ‘bonding’ principes van de sociaal kapitaaltheorie. Alhoewel in eerdere onderzoeken het belang van sociale motieven reeds is aangetoond, is er nog niet eerder een dergelijk onderscheid gemaakt (Verhoeven & Tonkens, 2011). Door het gebruik van deze differentiatie, krijgt men meer inzicht in wat inwoners daadwerkelijk motiveert voor deelname. Doen inwoners mee omdat ze bestaande sociale contacten wil versterken, of willen ze juist het netwerk uitbreiden door nieuwe mensen te leren kennen? Aan de hand van de resultaten kan geconcludeerd worden dat hier daadwerkelijk een verschil in zit. Hoewel niet significant, lijkt het wel dat respondenten een voorkeur hebben voor het ‘bridging’ motief over het ‘bonding’ motief.

6.3 Beperkingen onderzoek

In de interpretatie van dit onderzoek moeten echter ook een aantal beperkingen in acht genomen worden waar in nader onderzoek rekening mee gehouden kan worden. Een eerste beperking aan deze studie is dat de resultaten altijd relatief geïnterpreteerd dienen te worden. Dit wil zeggen dat de gevonden effecten alleen iets zeggen over een aspect in tegenstelling tot een ander aspect. Dit heeft deels te maken met het feit dat er in dit onderzoek voor gekozen is om de respondenten de vignetten ten opzichte van elkaar te laten beoordelen. De respondenten konden de vignetten op deze manier namelijk makkelijker vergelijken en het beoordelingsproces werd veel korter dan wanneer de vignetten afzonderlijk beoordeeld moesten worden. Het nadeel van deze opzet is dat het lastig maakt om uitspraken te doen over het absolute belang van een aspect voor deelname. Zo kan er aan de hand van dit onderzoek wel geconcludeerd worden dat wanneer men de keuze krijgt tussen twee benaderingswijzen men een voorkeur heeft voor het een ten opzichte van het ander. Of de benaderingswijze

vervolgens daadwerkelijk voor deelname zorgt kan niet worden vastgesteld. Het ontbreken van de mogelijkheid voor het aantonen van dergelijke directe effecten was wellicht echter niet dermate storend voor de interpretatie van de resultaten in dit onderzoek. Dit komt doordat de focus van dit onderzoek niet lag op het aantonen van directe verbanden tussen de benaderingswijze, karakter en motivatie op deelname, maar op het aantonen van mogelijke verschillen tussen voorkeuren van inwoners voor deze aspecten.

Een tweede beperking van dit onderzoek is dat er sprake is van een vertekening in de steekproef. De respons in dit onderzoek bestond namelijk overwegend uit hoogopgeleide vrouwen met een Nederlandse achtergrond. Dit komt doordat een groot deel van de respondenten verzameld is via een online enquête die voornamelijk uitgezet is via de kanalen van de gemeente. Van tevoren was bekend dat het publiek van deze media erg homogeen is. Er is geprobeerd om hiervoor te compenseren door ook offline mensen te benaderen voor deelname aan het onderzoek. Uit de resultaten komt naar voren dat deze aanpak werkte: de verdeling naar achtergrond en opleiding is representatiever bij de enquêtes die offline zijn verzameld. Echter was er niet voldoende tijd en middelen beschikbaar om hier meer aandacht aan te besteden. Toekomstig, grootschaliger onderzoek zou hier rekening mee kunnen houden door meer deelnemers offline te benaderen.

Een derde beperking van dit onderzoek is dat de vignetstudie alleen in het Nederlands beschikbaar was. Respondenten die de Nederlandse taal niet of minder goed beheersten konden hierdoor de vragenlijst niet invullen. Tijdens de offline benadering van respondenten bleek dat er hierdoor een groep inwoners was die wel bereid waren om mee te doen aan het onderzoek maar automatisch uitgesloten werden van de steekproef. In toekomstig onderzoek zou hier gemakkelijk rekening mee gehouden kunnen worden door de vragenlijst ook in het Engels, Turks of Marokkaans aan te bieden. Het aanbieden van deze optie zou voordelig zijn voor de validiteit van het onderzoek aangezien er op deze wijze meer inwoners met een migratieachtergrond zouden meedoen. Dit zijn de inwoners die doorgaans behoren tot de zogeheten unusual suspects, een deel van de beoogde doelgroep van dit onderzoek.

7. Beleidsaanbevelingen

Als laatste onderdeel van dit onderzoek worden er op basis van de resultaten een aantal beleidsaanbevelingen opgesteld. Hiermee wordt geprobeerd een antwoord te vinden op de laatste hoofdvraag van dit onderzoek: *“In hoeverre kunnen verschillen in voorkeuren voor inwonersparticipatie door de gemeente Utrecht gebruikt worden voor het opstellen van passende communicatiestrategieën voor verschillende groepen inwoners in de Wijk West?”*

7.1 Personificatie van uitnodiging

De resultaten van dit onderzoek vertellen dat inwoners een voorkeur hebben voor een via-via benaderingswijze voor initiatieven. Een benadering vanuit bekenden wordt door inwoners doorgaans als persoonlijk gezien terwijl de gemeente als afzender eerder juist als afstandelijk, abstract en ver-weg wordt bestempeld. Dit betekent echter niet dat gemeente helemaal geen uitnodigende rol meer kan vervullen bij initiatieven. Wel benadrukt dit het belang van een passende communicatiestrategie waarbij de nadruk ligt op een meer persoonlijkere benadering. Er zijn een aantal mogelijkheden waarop dit bereikt kan worden.

Allereerst kan de gemeente bij uitnodigingen gebruik maken van persoonlijke afzenders. Dit kan door een brief of uitnodiging af te sluiten met de naam van een medewerker die de uitnodiging heeft opgesteld. Er zit namelijk een verschil in mate van vertrouwdheid wanneer men door ‘de gemeente’ benaderd wordt of bijvoorbeeld door Ali of Marian van het wijkbureau. Wanneer de gemeente daarnaast in samenwerking met inwoners van de wijk een initiatief start, is het van belang dat ook zij als afzender worden genoemd. Dit heeft meerdere redenen. Allereerst blijkt uit onderzoek dat mensen eerder een boodschap als belangrijk beschouwen wanneer het door meerdere mensen wordt gezegd. Zijn er dus meerdere organisaties en inwoners betrokken bij een initiatief, is de kans groter dat het om een belangrijk onderwerp gaat. Hierdoor zijn inwoners eerder geneigd om deel te nemen. Tevens is op deze manier de kans ook groter dat inwoners de afzender herkennen doordat inwoners namelijk eerder een van de mede-inwoners zullen herkennen in plaats van een medewerker van de gemeente. Dit is voordelig omdat men eerder in gaat op een uitnodiging van mensen die iemand kent dan van vreemden. Dit kan verklaard worden met de liking en wederkerigheid principes van Cialdini (1984).

Een andere optie waarmee een uitnodiging (vanuit de gemeente) nog verder gepersonaliseerd kan worden is door het gebruik van zogeheten *testimonials*. Dit is een communicatiestrategie die veelal wordt toegepast binnen de reclamewereld. Hierbij maakt men gebruik van kleine stukjes tekst voor het delen van gebruikerservaringen van desbetreffende producten. Verschillende onderzoeken hebben het effect van testimonials aangetoond. Boodschappen uit testimonials worden namelijk veelal door mensen als persoonlijk en waar aangenomen. Dit zou komen doordat de teksten doorgaans positief zijn en vergezeld worden met een naam en foto van de gebruiker (Martin et al., 2008). In uitnodigingen voor initiatieven zouden dergelijke testimonials gebruikt kunnen worden voor het aanhalen van ervaringen van inwoners bij deelname. Zeker wanneer men gebruik zou maken van verhalen van bestaande mede-inwoners kan dit een positieve uitkomst hebben op de deelname van respondenten. Belangrijk is hierbij echter dat de deelnemende inwoners een goede afspiegeling zijn van de bevolking in de wijk. Dit zou betekenen dat er ongeveer een gelijke verdeling zou zijn in de testimonials wanneer men kijkt naar geslacht en migratie-achtergrond. Onderzoek laat namelijk zien dat men eerder een boodschap uit een testimonial aanneemt van mensen die gelijk zijn aan henzelf (Martin et al., 2008).

Door het gebruik van testimonials kunnen tevens de bevindingen in dit onderzoek omtrent de benaderingswijze en motieven samengebracht worden. Ondanks dat er in dit onderzoek namelijk geen sprake was van een expliciete voorkeur van respondenten bij een motivatie voor deelname, kon er wel geconcludeerd worden dat voor inwoners verschillende motieven belangrijk waren voor participatie. Door simpelweg niet één, maar meerdere mogelijke motieven aan te halen in uitnodigingen kan men hier binnen een communicatiestrategie gebruik van maken. Testimonials bieden hiervoor een uitgewezen oplossing. Zo kan binnen het ene testimonial het verhaal verteld worden van een inwoner die mee doet omdat hij of zij graag nieuwe mensen leert kennen, terwijl er binnen een ander testimonial wordt ingegaan op de motivatie van zelf prettiger wonen dat door deelname is gediend. Een dergelijke aanpak heeft meerdere voordelen. Allereerst worden de inwoners er op deze manier bewust van gemaakt dat er meerdere redenen zijn waarom het voordelig is om deel te nemen. Daarnaast is de kans groter dat wanneer er meerdere motieven gebruikt zijn deze overeenkomen met de daadwerkelijke (onbewuste) motieven van inwoners. Hierdoor zullen inwoners zich sneller aangesproken voelen en hiermee overtuigd worden om deel te nemen.

Er zijn echter wel een aantal zaken waarmee rekening gehouden moet worden wil men gebruik maken van een persoonlijke communicatiestrategie. Allereerst is het van belang dat men kijkt of een dergelijke strategie wel bij het initiatief past. Gaat het bijvoorbeeld om een inspraakavond omtrent een omstreden onderwerp in de wijk, zoals het eerdergenoemde voorbeeld van de tippelzone in de Meern, kan men beter gebruik maken van de traditionele rol van de gemeente als uitnodiger. In de termen van de principes van Cialdini (1984) heeft de gemeente in dit geval namelijk expliciet de rol van autoriteit. Aangezien deze autoritaire rol meer bij de traditionele benaderingswijze benadrukt wordt, is een dergelijke communicatiestrategie hier wellicht meer gepast.

Het gebruik van testimonials biedt ook de mogelijkheid tot eventueel vervolgonderzoek. Aangezien het gebruik van testimonials bij uitnodigingen voor initiatieven (vooralsnog) niet gebruikelijk is, is het effect ervan op deelname nog niet bekend. Toekomstig onderzoek zou hierop in kunnen gaan door te kijken naar de invloed van verschillende testimonials op de aantrekkelijkheid van initiatieven. Hiervoor zou men, net zoals in deze studie, gebruik kunnen maken van een vignetstudie. In dit geval zou men echter niet alleen kijken naar het effect van de verschillende vignetten op deelname, maar ook naar het effect van de teksten in combinatie met de foto's en de persoonlijke afzender. Hoewel een dergelijk onderzoek een uitgebreide experimentele opzet zou vereisen, zou het desondanks zeer zeker tot interessante inzichten kunnen leiden.

7.2 Meedoen om nieuwe mensen te leren kennen

Ondanks dat er in dit onderzoek geen significante verschillen merkbaar waren tussen voorkeuren voor motieven van inwoners, kan er op basis van de resultaten op voorzichtige wijze een beleidsaanbeveling worden gedaan. De resultaten van de kwalitatieve analyse laten zien dat respondenten relatief vaak het motief 'bridging' noemden in hun open antwoorden. Veel inwoners gaven aan mee te willen doen aan een initiatief omdat zij nieuwe mensen wilden leren kennen. De gemeente zou in haar communicatiestrategie hier gebruik van kunnen maken door meer te focussen op het samenbrengen van inwoners. Zo zou er in de communicatie een verschuiving kunnen plaatsvinden van een focus op de activiteit zelf (we gaan een stuk groen opknappen) naar het contact dat met het initiatief tot stand kan komen (we organiseren een ontmoeting tussen mensen die iets hebben met groen). Op deze wijze wordt de faciliterende rol van de gemeente in het bijeenbrengen van inwoners meer benadrukt. Dit kan voordelig zijn voor de initiatieven aangezien inwoners op deze manier erop worden gewezen dat ze door

deelname aan het initiatief specifiek de mogelijkheid krijgen om hun sociale netwerk in de wijk te vergroten. Hierdoor zullen zij wellicht eerder geneigd zijn om deel te nemen. Deze aanname is echter niet zomaar te stellen doordat de kwantitatieve resultaten in dit onderzoek geen significant verband aantoonde tussen het ‘bridging’ motief en voorkeuren voor het initiatief. Om met zekerheid te kunnen zeggen dat een dergelijke verandering in communicatiestrategie werkt zal vervolgonderzoek gedaan moeten worden.

7.3 Handen uit de mouwen én koppie d’r bij

Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek kunnen er ook meerdere aanbevelingen rondom het karakter van een initiatief gedaan worden. Deze zullen echter minder ingaan op een communicatiestrategie maar meer focussen op de opzet van initiatieven an sich. Allereerst kan men op basis van de resultaten adviseren om in de toekomst vooral initiatieven te organiseren waarbij inwoners gevraagd worden hun handen uit de mouwen te steken. Het merendeel van de respondenten in dit onderzoek gaven namelijk aan een voorkeur te hebben voor toegepaste initiatieven. Aan de andere kant kan men op basis van de resultaten echter ook adviseren dat het van belang is om inwoners zowel de optie te bieden om praktisch bezig te zijn als te vergaderen. Een (klein) deel van de inwoners in dit onderzoek gaven namelijk aan juist aangetrokken te zijn tot initiatieven waarbij vergaderen centraal staat. Wanneer men initiatieven organiseert waarbij beide aspecten aan bod komen, zullen de voorkeuren van beide groepen inwoners beter tot zijn recht komen en zal een groter publiek aangetrokken worden.

Een manier waarop dit bewerkstelligd kan worden, is door een tweedeling aan te brengen in de opzet van initiatieven. Dit zou betekenen dat binnen het initiatief eerst deliberatieve activiteiten zouden plaatsvinden en later toegepaste activiteiten. Zo zou men er bijvoorbeeld voor kunnen kiezen om allereerst te vergaderen over de invulling van het initiatief om vervolgens in een later stadium over te gaan op de uitvoering. Door inwoners de optie te bieden om slechts bij een van deze twee onderdelen betrokken te zijn wordt er meer rekening gehouden met de voorkeuren van inwoners. Het biedt hen namelijk de mogelijkheid om alleen aan te sluiten bij het onderdeel van het initiatief dat het meest bij hun vaardigheden en/of voorkeuren past. Daarnaast kan verondersteld worden dat het überhaupt voordelig is om inwoners meerdere opties te bieden voor deelname, aangezien het inwoners immers meer keuzeruimte biedt. Zo kan er namelijk niet alleen aan inwoners gevraagd worden óf zij willen deelnemen, maar ook h^oe zij willen deelnemen.

Hoewel een dergelijke opzet bij initiatieven al vaker wordt gebruikt, is het in de toekomst vooral van belang dat dit duidelijker naar de inwoners wordt gecommuniceerd. Tot nu toe zijn veel inwoners namelijk niet bewust van een dergelijke tweedeling bij initiatieven. Door inwoners al bij de uitnodiging van het initiatief hierop te wijzen kan men binnen een communicatiestrategie hier gebruik van maken. Door daarnaast expliciet aan te geven dat dit inwoners de optie biedt om alleen betrokken te zijn bij het gedeelte van het initiatief dat bij hun voorkeuren past, zullen meer inwoners geneigd zijn om deel te nemen. De kans dat inwoners namelijk meer plezier beleven aan een initiatief is groter wanneer de activiteiten aansluiten bij hun vaardigheden en/of voorkeuren. Tevens kost het inwoners op deze wijze ook minder tijd en energie dan wanneer ze bij het gehele project betrokken zouden zijn. Oftewel, er is hier sprake van een zogeheten win-win situatie. Of dit daadwerkelijk ook op deze manier door inwoners ervaren wordt is nog niet bekend. Toekomstig onderzoek zou hierop in kunnen gaan door specifiek te kijken naar verschillen in tevredenheid tussen deelnemers van traditionele initiatieven en initiatieven met een tweedeling.

8. Referentielijst

- AD. (2017, 10 juli). *Utrechtse erfpachters nemen geen genoeg met nieuwe regeling*. Geraadpleegd op 3 april 2018, van <https://www.ad.nl/utrecht/utrechtse-erfpachters-nemen-geen-genoegen-met-nieuwe-regeling~a9c3eb60/>
- AD. (2017, 11 september). *Inspraakavond tippelzone De Meern vol, extra bijeenkomst gepland*. Geraadpleegd op 3 april 2018, van <https://www.ad.nl/utrecht/inspraakavond-tippelzone-de-meern-vol-extra-bijeenkomst-gepland~a90e636c/>
- Gemeente Utrecht (2018). *Al doende vernieuwen: Uitwerking van motie 155: vernieuwen van de wijkparticipatie*. Geraadpleegd op 5 maart 2018, van <https://www.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/bestuur-en-organisatie/initiatief-en-invloed/2017-02-notitie-Al-doende-vernieuwen.pdf>
- Basisregistratie Personen. (z.d.). Verdeling naar geslacht Utrecht-West [WistUdata]. Geraadpleegd op 29 maart 2018, van <https://utrecht.buurtmonitor.nl//jive>
- Billiet, J. (1998). Sociaal kapitaal, levensbeschouwelijke betrokkenheid en maatschappelijke integratie in België. *Tijdschrift voor Sociologie*, 19(1), 33-54.
- Brady, H. E., Verba, S., & Schlozman, K. L. (1995). Beyond SES: A resource model of political participation. *American Political Science Review*, 89(2), 271-294.
- Broekhuizen, G., & Michels, A. M. B. (2017). Non-participatie in de doe-democratie. *Bestuurswetenschappen*, 71(2), 22-38.
- Buskens, V., & Weesie, J. (2000). An experiment on the effects of embeddedness in trust situations: Buying a used car. *Rationality and Society*, 12(2), 227-253.
- Carstensen, L. L. (1995). Evidence for a life-span theory of socioemotional selectivity. *Current Directions in Psychological Science*, 4(5), 151-156.
- Cialdini, R. B. (1984). *Influence: How and why people agree to things*. New York: Morrow.
- Edelenbos, J., & Klijn, E. H. (2005). Managing stakeholder involvement in decision making: A comparative analysis of six interactive processes in the Netherlands. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 16(3), 417-446.
- Gilsing, R., Boutellier, H., Nederland, T., Noordhuizen, B., & Smits Van Waesberghe, E. (2015). *De gemeenteraad in een nieuwe rol: Over democratische legitimiteit in het sociale domein*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Granovetter, M. (1973). The strength of weak ties. *American Journal of Sociology*, 78(6), 1360-1380.

- Habermas, J. (1994). Three normative models of democracy. *Constellations*, 1(1), 1-10.
- Ham, M., & Van der Meer, J. (2015). *De ondernemende burger: De woelige wereld van lokale initiatieven*. Utrecht: Movisie.
- Haski-Leventhal, D. (2009). Altruism and volunteerism: The perceptions of altruism in four disciplines and their impact on the study of volunteerism. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 39(3), 271-299.
- Hoffman, M. L. (1978). Psychological and biological perspectives on altruism. *International Journal of Behavioral Development*, 1(4), 323-339.
- Hurenkamp, M., Tonkens, E., & Duyvendak, J. W. (2006). *Wat burgers bezielt: Een onderzoek naar burgerinitiatieven*. Amsterdam: NICIS.
- ICR Survey Research Group. (1991). *Marriott's seniors volunteerism study*. Washington, DC: Marriott Senior Living Services.
- Jung, J. M., & Kellaris, J. J. (2006). Responsiveness to authority appeals among young French and American consumers. *Journal of Business Research*, 59(6), 735-744.
- Jung, J. M., Kellaris, J. J., & Polyorat., K. (2009). A cultural paradox in authority-based advertising. *International Marketing Review*, 67(6), 1303-1309.
- Kisby, B. (2010). The big society: Power to the people? *The Political Quarterly*, 81(4), 484-491.
- Lammerts, R., & Huygen, A. (2005). *Vertrouwen door dialoog: Balans van vier jaar Utrechtse wijkaanpak*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Leijenaar, M., & Niemöller, K. (1999). Motivatie tot maatschappelijke participatie: Kwalitatief of kwantitatief? In Dekker, P (Red.), *Vrijwilligerswerk vergeleken* (pp. 125-144). Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Loyens, K., & Van de Walle, S. (2006). *Methoden en technieken van burgerparticipatie: Strategieën voor betrokkenheid van burgers bij het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling* (Rapport). Leuven: Instituut voor de Overheid.
- Lowndes, V., Pratchett, L., & Stoker, G. (2006). Diagnosing and remedying the failings of official participation schemes: The clear framework. *Social Policy and Society*, 5(2), 281-91.
- Martin, B.A.S, Wentzel, M.D., & Tomczak, T. (2008). Effects of susceptibility to normative influence and type of testimonial on attitudes toward print advertising. *Journal of Advertising*, 37(1), 29-43.

- McAdam, D. McCarthy, J.D., & Zald, M.N. (Eds.). (1996). *Comparative perspectives on social movements: Political opportunities, mobilizing structures, and cultural framings*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Michels, A. M. B. (2011). De democratische waarde van burgerparticipatie: Interactief bestuur en deliberatieve fora. *Bestuurskunde*, 20(2), 75-84.
- Movisie. (2017, 17 september). *Participatiesamenleving anno 2017: volop kansen: Hoe staat het ervoor met de participatiesamenleving?* Geraadpleegd op 15 februari 2018, van <https://www.movisie.nl/artikel/participatiesamenleving-anno-2017-volop-kansen>
- Nederland Schoon. (z.d.). *Burgerparticipatie in de praktijk: Schimmelplein, Utrecht*. Geraadpleegd op 29 maart 2018, van <https://www.nederschoon.nl/wat-jijkan-doen/zwerfafvalvergoeding/burgerparticipatie-de-praktijk-schimmelplein>
- NOS. (2013, 17 september). *Kabinet wil participatiesamenleving*. Geraadpleegd op 26 februari 2018, van <https://nos.nl/artikel/552139-kabinet-wil-participatiesamenleving.html>
- Omoto, A. M., Snyder, M., & Martino, S. C. (2000). Volunteerism and the life course: Investigating age-related agendas for action. *Basic and Applied Social Psychology*, 22(3), 181-197.
- Onderzoek Utrecht. (z.d.). Inwonersenquête: Participatie cijfers. [WistUdata]. Geraadpleegd op 29 maart 2018, van <https://utrecht.buurtmonitor.nl/dashboard/Inwonersenquete/>
- Pattie, C., Seyd, P., & Whiteley, P. (2003). Citizenship and civic engagement: Attitudes and behaviour in Britain. *Political Studies*, 51(3), 443-468.
- Domingo, A. (2016). *Monitor Burgerparticipatie 2016: Een inventarisatie van gemeentelijk beleid en activiteiten op het gebied van burgerparticipatie*. Den Haag: ProDemos.
- Putnam, R. D. (1995). Tuning in, tuning out: The strange disappearance of social capital in America. *Political Science & Politics*, 28(4), 664-683.
- Rossi, P. H., Waite, E., Bose, C. E., & Berk, R. E. (1974). The seriousness of crimes: Normative structure and individual differences. *American Sociological Review*, 39(2), 224-237.
- Tonkens, E. (2009). *Tussen onderschatten en overvragen: Actief burgerschap en activerende organisaties in de wijk*. Amsterdam: SUN Trancity.
- Tyler, T. R., & Lind, E. A. (1992). A relational model of authority in groups. *Advances in Experimental Social Psychology*, 25, 115-191

- Unger, L. S. (1991). Altruism as a motivation to volunteer. *Journal of Economic Psychology*, 12(1), 71-100.
- Van Bochove, M., Tonkens, E., & Verplanke, L. (Eds.). (2014). *Kunnen we dat (niet) aan vrijwilligers overlaten? Nieuwe verhoudingen tussen vrijwilligers en professionals in zorg en welzijn* (Eindrapport). Den Haag: Platform 31.
- Van Eijk, C.J.A., & Steen, T.P.S. (2013). Waarom burgers coproductant willen zijn: Een theoretisch model om de motivaties van coproducerende burgers te verklaren. *Bestuurskunde*, 22(4), 72-81.
- Van Deth, J., Leijenaar, M. (1994). *Maatschappelijke participatie in een middelgrote stad: Een exploratief onderzoek naar activiteiten, netwerken, loopbanen en achtergronden van vrijwilligers in maatschappelijke organisaties* (Rapport). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Van Houwelingen, P., Boele, A., & Dekker, P. (2014). *Burgermacht op eigen kracht? Een brede verkenning van ontwikkelingen in burgerparticipatie* (Rapport). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Van Os, R. (2017). *Aanvraag KIEM-subsidie Betrokkenheidsprofielen*.
- Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (1995). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Cambridge: Harvard University Press.
- Vereniging Nederlandse Gemeenten. (2016). *VNG Jaarverslag 2016: Samen voor een krachtige lokale overheid*. Den Haag: Vereniging voor Nederlandse Gemeenten.
- Verhoeven, I., & Tonkens, E. (2011). Bewonersinitiatieven: Partnerschap tussen burgers en overheid. *Beleid en Maatschappij*, 38(4), 419-437.
- Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. (2012). *Vertrouwen in burgers* (WRR-Rapport nr. 88). Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Yamagishi, T., & Yamagishi, M. (1994). Trust and Commitment in the United States and Japan. *Motivation and Emotion*, 18(2), 129-166.

9. Appendix A: Volledige enquête

Welkom

Bedankt dat u mee wilt doen aan dit onderzoek!

Het invullen van de enquête duurt ongeveer 5 minuten. De antwoorden worden zorgvuldig en anoniem verwerkt.

De enquête bestaat uit twee delen.

1. Eerst wordt u gevraagd om een aantal teksten te beoordelen. Lees deze eerst alle vier door. De teksten gaan over een uitnodiging voor het opknappen van een verwaarloosd stuk groen in de wijk. Dit is geen echt idee, maar het gaat om een verzonnen plan.
2. Daarna wordt een aantal vragen en stellingen over uzelf en uw betrokkenheid bij de wijk aan u voorgelegd.

U begint de enquête door op de button met 'Next' te drukken

Met vriendelijke groet,

Marloes Hendriks
Hogeschool Utrecht

U ziet zo allereerst vier teksten. Dit zijn uitnodigingen om mee te doen aan 'Groen Doen'. Dit is geen bestaand plan maar verzonnen voor dit onderzoek.

Lees de teksten goed door.

Succes.

Versie 1

Uitleg 'Groen Doen'

Een aantal bewoners in de wijk heeft voorgesteld om een verwaarloosd stuk groen in de wijk op te knappen. De gemeente vindt het een goed idee en stelt hulp en geld beschikbaar. Het doel is dat het een mooie groene plek wordt waar iedereen met plezier gebruik van kan maken.

Tekst 1.

"De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u zelf prettiger wonen."

Tekst 2.

"De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u mensen in de wijk helpen."

Tekst 3.

"Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u iets samendoen met mensen die u al kent in de wijk."

Tekst 4.

"Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u nieuwe mensen leren kennen in de wijk."

Hieronder ziet u nogmaals alle teksten:

Uitleg 'Groen Doen'

Een aantal bewoners in de wijk heeft voorgesteld om een verwaarloosd stuk groen in de wijk op te knappen. De gemeente vindt het een goed idee en stelt hulp en geld beschikbaar. Het doel is dat het een mooie groene plek wordt waar iedereen met plezier gebruik van kan maken.

Tekst 1.

"De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u zelf prettiger wonen."

Tekst 2.

"De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u mensen in de wijk helpen."

Tekst 3.

"Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u iets samendoen met mensen die u al kent in de wijk."

Tekst 4.

"Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u nieuwe mensen leren kennen in de wijk."

Welke van de vier teksten spreekt u het meest aan?

Tekst 1

Tekst 2

Tekst 3

Tekst 4

Licht uw antwoord hieronder toe:

Welke van de vier teksten spreekt u het minst aan?

Tekst 1

Tekst 2

Tekst 3

Tekst 4

Licht uw antwoord hieronder toe:

Wat zou voor u de belangrijkste motivatie zijn om deel te nemen aan een initiatief in de wijk?

Ik wil nieuwe mensen leren kennen in de wijk

Ik vind het leuk om iets te doen met mensen die ik al ken in de wijk

Ik wil meedoen om andere mensen in de wijk te helpen

Ik wil meedoen om zelf prettiger te wonen

Anders, namelijk: *

Hoe wordt u het liefst benaderd om mee te doen?

Via de gemeente

Via-via (buren, vrienden of bekenden)

Anders, namelijk: *

Versie 2

Uitleg 'Groen Doen'

Een aantal bewoners in de wijk heeft voorgesteld om een verwaarloosd stuk groen in de wijk op te knappen. De gemeente vindt het een goed idee en stelt hulp en geld beschikbaar. Het doel is dat het een mooie groene plek wordt waar iedereen met plezier gebruik van kan maken.

Tekst 1.

"De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u zelf prettiger wonen."

Tekst 2.

"Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal hierbij bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u mensen in de wijk helpen."

Tekst 3.

"Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u iets samendoen met mensen die u al kent in de wijk."

Tekst 4.

"De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal hierbij bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u nieuwe mensen leren kennen in de wijk."

Hieronder ziet u nogmaals alle teksten:

Uitleg ‘Groen Doen’

Een aantal bewoners in de wijk heeft voorgesteld om een verwaarloosd stuk groen in de wijk op te knappen. De gemeente vindt het een goed idee en stelt hulp en geld beschikbaar. Het doel is dat het een mooie groene plek wordt waar iedereen met plezier gebruik van kan maken.

Tekst 1.

“De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u zelf prettiger wonen.”

Tekst 2.

“Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u mensen in de wijk helpen.”

Tekst 3.

“Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u iets samendoen met mensen die u al kent in de wijk.”

Tekst 4.

“De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u nieuwe mensen leren kennen in de wijk.”

Welke van de vier teksten spreekt u het meest aan?

Tekst 1

Tekst 2

Tekst 3

Tekst 4

Licht uw antwoord hieronder toe:

Welke van de vier teksten spreekt u het minst aan?

Tekst 1

Tekst 2

Tekst 3

Tekst 4

Licht uw antwoord hieronder toe:

Wat zou voor u de belangrijkste motivatie zijn om deel te nemen aan een initiatief in de wijk?

Ik wil nieuwe mensen leren kennen in de wijk

Ik vind het leuk om iets te doen met mensen die ik al ken in de wijk

Ik wil meedoen om andere mensen in de wijk te helpen

Ik wil meedoen om zelf prettiger te wonen

Anders, namelijk: *

Hoe wordt u het liefst benaderd om mee te doen?

Via de gemeente

Via-via (buren, vrienden of bekenden)

Anders, namelijk: *

Versie 3

Uitleg 'Groen Doen'

Een aantal bewoners in de wijk heeft voorgesteld om een verwaarloosd stuk groen in de wijk op te knappen. De gemeente vindt het een goed idee en stelt hulp en geld beschikbaar. Het doel is dat het een mooie groene plek wordt waar iedereen met plezier gebruik van kan maken.

Tekst 1.

"Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u zelf prettiger wonen."

Tekst 2.

"Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u mensen in de wijk helpen."

Tekst 3.

"De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u iets samendoen met mensen die u al kent in de wijk."

Tekst 4.

"De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u nieuwe mensen leren kennen in de wijk."

Hieronder ziet u nogmaals alle teksten

Uitleg ‘Groen Doen’

Een aantal bewoners in de wijk heeft voorgesteld om een verwaarloosd stuk groen in de wijk op te knappen. De gemeente vindt het een goed idee en stelt hulp en geld beschikbaar. Het doel is dat het een mooie groene plek wordt waar iedereen met plezier gebruik van kan maken.

Tekst 1.

“Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u zelf prettiger wonen.”

Tekst 2.

“Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u mensen in de wijk helpen.”

Tekst 3.

“De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u iets samendoen met mensen die u al kent in de wijk.”

Tekst 4.

“De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u nieuwe mensen leren kennen in de wijk.”

Welke van de vier teksten spreekt u het meest aan?

Tekst 1

Tekst 2

Tekst 3

Tekst 4

Licht uw antwoord hieronder toe:

Welke van de vier teksten spreekt u het minst aan?

Tekst 1

Tekst 2

Tekst 3

Tekst 4

Licht uw antwoord hieronder toe:

Wat zou voor u de belangrijkste motivatie zijn om deel te nemen aan een initiatief in de wijk?

Ik wil nieuwe mensen leren kennen in de wijk

Ik vind het leuk om iets te doen met mensen die ik al ken in de wijk

Ik wil meedoen om andere mensen in de wijk te helpen

Ik wil meedoen om zelf prettiger te wonen

Anders, namelijk: *

Hoe wordt u het liefst benaderd om mee te doen?

Via de gemeente

Via-via (buren, vrienden of bekenden)

Anders, namelijk: *

Versie 4.

Uitleg 'Groen Doen'

Een aantal bewoners in de wijk heeft voorgesteld om een verwaarloosd stuk groen in de wijk op te knappen. De gemeente vindt het een goed idee en stelt hulp en geld beschikbaar. Het doel is dat het een mooie groene plek wordt waar iedereen met plezier gebruik van kan maken.

Tekst 1.

“Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u zelf prettiger wonen.”

Tekst 2.

“De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u mensen in de wijk helpen.”

Tekst 3.

“De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u iets samendoen met mensen die u al kent in de wijk.”

Tekst 4.

“Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u nieuwe mensen leren kennen in de wijk.”

Hieronder ziet u nogmaals alle teksten:

Uitleg ‘Groen Doen’

Een aantal bewoners in de wijk heeft voorgesteld om een verwaarloosd stuk groen in de wijk op te knappen. De gemeente vindt het een goed idee en stelt hulp en geld beschikbaar. Het doel is dat het een mooie groene plek wordt waar iedereen met plezier gebruik van kan maken.

Tekst 1.

“Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u zelf prettiger wonen.”

Tekst 2.

“De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u mensen in de wijk helpen.”

Tekst 3.

“De gemeente heeft u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit het meehelpen bij het opknappen van het verwaarloosde stukje groen. Door mee te doen kunt u iets samendoen met mensen die u al kent in de wijk.”

Tekst 4.

“Vrienden, familie of bekenden hebben u gevraagd om mee te doen. Uw bijdrage zal bestaan uit vergaderen met andere bewoners en de gemeente om hier een plan voor te maken. Door mee te doen kunt u nieuwe mensen leren kennen in de wijk.”

Welke van de vier teksten spreekt u het meest aan?

Tekst 1

Tekst 2

Tekst 3

Tekst 4

Licht uw antwoord hieronder toe:

Welke van de vier teksten spreekt u het minst aan?

Tekst 1

Tekst 2

Tekst 3

Tekst 4

Licht uw antwoord hieronder toe:

Wat zou voor u de belangrijkste motivatie zijn om deel te nemen aan een initiatief in de wijk?

Ik wil nieuwe mensen leren kennen in de wijk

Ik vind het leuk om iets te doen met mensen die ik al ken in de wijk

Ik wil meedoen om andere mensen in de wijk te helpen

Ik wil meedoen om zelf prettiger te wonen

Anders, namelijk: *

Hoe wordt u het liefst benaderd om mee te doen?

Via de gemeente

Via-via (buren, vrienden of bekenden)

Anders, namelijk: *

Bedankt voor het eerste deel van de enquête! Nu volgt nog een aantal vragen en stellingen.

Hoe betrokken bij de wijk vindt u zichzelf als u zich vergelijkt met anderen?

Helemaal niet betrokken Zeer betrokken

1   2   3   4   5   6   7

Hoeveel vertrouwen heeft u in de gemeente?

Helemaal geen vertrouwen Heel veel vertrouwen

1   2   3   4   5   6   7

Nu volgen twee stellingen:

Stelling: "Mensen zoals ik hebben geen enkele invloed op wat de gemeente doet."

Helemaal oneens Helemaal eens

1   2   3   4   5   6   7

Stelling: "De meeste mensen zijn betrouwbaar."

Helemaal oneens Helemaal eens

1   2   3   4   5   6   7

Hoe tevreden bent u met uw gezondheid?

Heel ontevreden Heel tevreden

1   2   3   4   5   6   7

Hoe volgt u voornamelijk het nieuws? U kunt meerdere antwoorden selecteren.

- Krant
- Facebook
- Twitter
- Radio
- Televisie
- Online nieuwsplatforms
- Ik volg het nieuws niet

In welk jaar bent u geboren?

Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw
- Anders

Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?

- Basisonderwijs
- Lager onderwijs (vmbo, mbo1)
- Middelbaar onderwijs (havo, vwo, mbo2-4)
- Hoger onderwijs (hbo, universitair)
- Anders, namelijk: *

Beschouwt u zichzelf op dit moment als godsdienstig of religieus?

- Ja
- Nee

In welk land bent u geboren?

- Nederland
- Marokko
- Turkije
- Suriname, Antillen, Aruba
- Ander land, namelijk:

En uw moeder?

- Nederland
- Marokko
- Turkije
- Suriname, Antillen, Aruba
- Ander land, namelijk:

En uw vader?

- Nederland
- Marokko
- Turkije
- Suriname, Antillen, Aruba
- Ander land, namelijk:

Wat is uw postcode?

_____

Heeft u nog vragen of opmerkingen over de enquête?

Wilt u op de hoogte worden gebracht van de uitkomsten? Vul dan hieronder e-mailadres in.
Wij sturen u een e-mail wanneer het onderzoek is afgerond en de resultaten bekend zijn.

Onder de ingevulde e-mailadressen verloten wij drie Hema cadeaubonnen t.w.v. 25 euro!

Hartelijk bedankt voor uw deelname aan ons onderzoek! Uw antwoorden zijn erg waardevol voor het verbeteren van de betrokkenheid in de wijk.

Mocht u nog vragen hebben over het onderzoek dan kunt u mij bereiken via
marloes.hendriks@hu.nl

Met vriendelijke groet,

Marloes Hendriks
Hogeschool Utrecht

10. Appendix B: Syntax

```
**Versie.  
AUTORECODE VARIABLES=var85  
  /INTO Versie  
  /PRINT.
```

```
Value labels  
versie  
1 "Versie 1"  
2 "Versie 2"  
3 "Versie 3"  
4 "Versie 4".
```

```
FREQUENCIES versie.
```

```
**Voorkeur versie 1.  
Recode var76 (10218=1) (10219=2)  
(10220=3) (10221=4) into v1meest.
```

```
VALUE LABELS  
v1meest  
1 "Tekst 1"  
2 "Tekst 2"  
3 "Tekst 3"  
4 "Tekst 4".
```

```
1  
FREQUENCIES v1meest.
```

```
Recode var17 (10027=1) (10028=2)  
(10029=3) (10030=4) into v1minst.
```

```
VALUE LABELS  
v1minst  
1 "Tekst 1"  
2 "Tekst 2"  
3 "Tekst 3"  
4 "Tekst 4".
```

```
FREQUENCIES v1minst.
```

```
**Voorkeur versie 2.  
Recode var72 (10210=1) (10211=2)  
(10212=3) (10213=4) into v2meest.
```

```
VALUE LABELS
```

```
v2meest  
1 "Tekst 1"  
2 "Tekst 2"  
3 "Tekst 3"  
4 "Tekst 4".
```

```
FREQUENCIES v2meest.
```

```
Recode var74 (10214=1) (10215=2)  
(10216=3) (10217=4) into v2minst.
```

```
VALUE LABELS  
v2minst  
1 "Tekst 1"  
2 "Tekst 2"  
3 "Tekst 3"  
4 "Tekst 4".
```

```
FREQUENCIES v2minst.
```

```
**Voorkeur versie 3.  
Recode var9 (10015=1) (10016=2)  
(10017=3) (10018=4) INTO v3meest.
```

```
VALUE LABELS  
v3meest  
1 "Tekst 1"  
2 "Tekst 2"  
3 "Tekst 3"  
4 "Tekst 4".
```

```
FREQUENCIES v3meest.
```

```
Recode var79 (10222=1) (10223=2)  
(10224=3) (10225=4) into v3minst.
```

```
VALUE LABELS  
v3minst  
1 "Tekst 1"  
2 "Tekst 2"  
3 "Tekst 3"  
4 "Tekst 4".
```

```
FREQUENCIES v3minst.
```

**Voorkeur versie 4.
RECODE var81 (10226=1) (10227=2)
(10228=3) (10229=4) into v4meest.

VALUE LABELS

v4meest
1 "Tekst 1"
2 "Tekst 2"
3 "Tekst 3"
4 "Tekst 4".

FREQUENCIES v4meest.

Recode var83 (10230=1) (10231=2)
(10232=3) (10233=4) into v4minst.

VALUE LABELS

v4minst
1 "Tekst 1"
2 "Tekst 2"
3 "Tekst 3"
4 "Tekst 4".

FREQUENCIES v4minst.

compute meest = v1meest.
if (Versie = 2) meest = v2meest.
if (versie = 3) meest = v3meest.
if (versie = 4) meest = v4meest.

compute minst = v1minst.
if (Versie = 2) minst = v2minst.
if (versie = 3) minst = v3minst.
if (versie = 4) minst = v4minst.

frequencies meest minst.

**Motivatie.
recode var21 (10037=1) (10038=2)
(10039=3) (10040=4) (100129=999) into
motivatie.

Value labels

motivatie
1 "bridging"
2 "bonding"
3 "altruïsme"
4 "eigenbelang"
999 "other".

FREQUENCIES motivatie.

**Benaderingswijze.
Recode var22 (10042=1) (10043=2)
(100130=3) into benaderingswijze.

Value labels
benaderingswijze
1 "gemeente"
2 "via-via"
3 "anders".

FREQUENCIES benaderingswijze.
DESCRIPTIVES benaderingswijze.

**betrokkenheid.
Recode var26 (1=1) (2=2) (3=3) (4=4)
(5=5) (6=6) (7=7) into betrokkenheid.

FREQUENCIES betrokkenheid.
DESCRIPTIVES betrokkenheid.

**vertrouwengemeente.
Recode var59 (1=1) (2=2) (3=3) (4=4)
(5=5) (6=6) (7=7) into
vertrouwengemeente.

FREQUENCIES vertrouwengemeente.
DESCRIPTIVES vertrouwengemeente.

**invloed.
Recode var60 (1=1) (2=2) (3=3) (4=4)
(5=5) (6=6) (7=7) into invloed.

FREQUENCIES invloed.
DESCRIPTIVES invloed.

**vertrouwenalg.
recode var63 (1=1) (2=2) (3=3) (4=4)
(5=5) (6=6) (7=7) into vertrouwenalg.

FREQUENCIES vertrouwenalg.
DESCRIPTIVES vertrouwenalg.

**gezondheid.
Recode var64 (1=1) (2=2) (3=3) (4=4)
(5=5) (6=6) (7=7) into gezondheid.

FREQUENCIES gezondheid.
DESCRIPTIVES gezondheid.

```

**leeftijd.
COMPUTE leeftijd= 2018-var32.

FREQUENCIES leeftijd.
DESCRIPTIVES leeftijd.

**geslacht.
Recode var33 (10075=0) (10076=1)
(10203=999) into geslacht.

value labels
geslacht
0 "man"
1 "vrouw".

FREQUENCIES geslacht.
DESCRIPTIVES geslacht.

Do repeat dummy= man vrouw
/nummer= 0 to 1.
if (geslacht=man) dummy=0.
if (geslacht=vrouw) dummy=1.
end repeat.

FREQUENCIES man vrouw geslacht.

**opleiding.
Recode var34 (1=0) (2=0) (3=0) (4=1)
(999=SYSMIS) into opleiding.

VALUE LABELS
opleiding
0 "laag"
1 "hoog".

**geloof.
Recode var35 (10084=0) (10085=1) into
geloof.
FREQUENCIES geloof.

VALUE LABELS
geloof
0 "ja"
1 "nee".

FREQUENCIES geloof.

```

```

**afkomst.
**afkomst moeder.
Recode var46 (10118=0) (10119=1)
(101120=1) (101121=1) (10123=1) into
afkomstmoeder.

Value Labels
afkomstmoeder
0 "nederlands"
1 'niet-nederlands'.

FREQUENCIES afkomstmoeder.

**Afkomst vader.
Recode var38 (10098=0) (10099=1)
(10100=1) (10101=1) (10102=1) into
afkomstvader.

VALUE LABELS
afkomstvader
0 'nederlands'
1 'niet-nederlands'.

FREQUENCIES afkomstvader.

**Afkomst.
Compute Afkomst=1.
if (afkomstmoeder=0) Afkomst=0.
if (afkomstvader=0) Afkomst= 0.
if (afkomstmoeder=1) afkomst=1.
if (afkomstmoeder=1) afkomst=1.

VALUE LABELS
afkomst
0 'nederlands'
1 'niet-nederlands'.

FREQUENCIES afkomst.
DESCRIPTIVES afkomst.

Compute Nederlands=1.
if (afkomst=0) nederlands=1.
if (afkomst=1) nederlands=0.
FREQUENCIES nederlands.
DESCRIPTIVES nederlands.

Compute nietnederlands=1.
if(afkomst=0) nietnederlands=0.
if (afkomst=1) nietnederlands=1.
FREQUENCIES nietnederlands.

```

DESCRIPTIVES nietnederlands.

Descriptives leeftijd geslacht opleiding
geloof vertrouwengemeente vertrouwenalg
invloed afkomst.

FREQUENCIES leeftijd geslacht
opleiding geloof vertrouwengemeente
vertrouwenalg invloed afkomst.

**Controlevraag motivatie.

FREQUENCIES var21.

Recode var21 (10037=1) (10038=2)
(10039=3) (10040=4) (10129=5) into
motivatiecontrole.

Value labels

motivatiecontrole

1 "Bridging"

2 "Bonding"

3 "Altruisme"

4 "Eigenbelang"

5 "Anders".

FREQUENCIES motivatiecontrole.

Do repeat dummy= bridgingcon
bondingcon altruismecon eigenbelangcon
anderscon

/nummer= 1 to 5.

if (motivatiecontrole eq nummer)

dummy=1.

if (motivatiecontrole ne nummer)

dummy=0.

end repeat.

FREQUENCIES bridgingcon bondingcon
altruismecon eigenbelangcon anderscon.

**Controlevraag benaderingswijze.

FREQUENCIES var22.

Recode var22 (10042=1) (10043=2)
(10130=3) into benaderingswijzecontrole.

Value labels

benaderingswijzecontrole

1 "gemeente"

2 "viavia"

3 "anders".

Do repeat dummy= gemeentecon
viaviacon anderscon

/nummer= 1 to 3.

if (benaderingswijzecontrole eq nummer)
dummy=1.

if (benaderingswijzecontrole ne nummer)
dummy=0.

end repeat.

FREQUENCIES gemeentecon viaviacon
anderscon.

**-----.

* vigX_Y is variable X op vignette Y.

compute benader_1 = 1.

compute kenmerk_1 = 1.

compute motief_1 = 1.

compute benader_2 = 1.

compute kenmerk_2 = 2.

compute motief_2 = 2.

compute benader_3 = 2.

compute kenmerk_3 = 1.

compute motief_3 = 3.

compute benader_4 = 2.

compute kenmerk_4 = 2.

compute motief_4 = 4.

if (versie=2) benader_1 = 1.

if (versie=2) kenmerk_1 = 2.

if (versie=2) motief_1 = 1.

if (versie=2) benader_2 = 2.

if (versie=2) kenmerk_2 = 1.

if (versie=2) motief_2 = 2.

if (versie=2) benader_3 = 2.

if (versie=2) kenmerk_3 = 2.

if (versie=2) motief_3 = 3.

if (versie=2) benader_4 = 1.

if (versie=2) kenmerk_4 = 1.

if (versie=2) motief_4 = 4.

if (versie=3) benader_1 = 2.

if (versie=3) kenmerk_1 = 1.

if (versie=3) motief_1 = 1.

if (versie=3) benader_2 = 2.

if (versie=3) kenmerk_2 = 2.

if (versie=3) motief_2 = 2.

if (versie=3) benader_3 = 1.

if (versie=3) kenmerk_3 = 1.

if (versie=3) motief_3 = 3.

if (versie=3) benader_4 = 1.

if (versie=3) kenmerk_4 = 2.

```

if (versie=3) motief_4 = 4.
if (versie=4) benader_1 = 2.
if (versie=4) kenmerk_1 = 2.
if (versie=4) motief_1 = 1.
if (versie=4) benader_2 = 1.
if (versie=4) kenmerk_2 = 1.
if (versie=4) motief_2 = 2.
if (versie=4) benader_3 = 1.
if (versie=4) kenmerk_3 = 2.
if (versie=4) motief_3 = 3.
if (versie=4) benader_4 = 2.
if (versie=4) kenmerk_4 = 1.
if (versie=4) motief_4 = 4.
EXECUTE.

**OMZETTEN DATASET.
**-----

VARSTOCASES
  /ID=id
  /MAKE benader_vig FROM benader_1
benader_2 benader_3 benader_4
  /MAKE motief_vig FROM motief_1
motief_2 motief_3 motief_4
  /MAKE kenmerk_vig FROM kenmerk_1
kenmerk_2 kenmerk_3 kenmerk_4
  /INDEX=Vignette(4)
  /KEEP=Vrid var85 var76 var77 var17
var18 var72 var73 var74 var75 var9 var16
var79 var80 var81
  var82 var83 var84 var21 var21O41Othr
var21O129Othr var22 var22O44Othr
var22O130Othr var26 var59
  var60 var63 var64 var87O236
var87O237 var87O238 var87O239
var87O240 var87O241 var87O242 var32
var33
  var34 var34O83Othr var35 var36
var36O92Othr var46 var46O123Othr
var38 var38O102Othr var39 var49
  Versie motivatie benaderingswijze
betrokkenheid vertrouwengemeente
invloed vertrouwenalg
  gezondheid leeftijd geslacht man vrouw
anders opleiding geloof v1meest v1minst
v2meest v2minst
  v3meest v3minst v4meest v4minst
meest minst bridgingcon bondingcon

```

```

altruismecon eigenbelangcon anderscon
gemeentecon viaviacon anderscont
  /NULL=DROP.

```

```

**Favoriet.
compute favoriet = (vignette = meest).
EXECUTE.

```

```

**Hernoemen vignetten.
compute gemeente = (benader_vig = 1).
compute deliberatief = (kenmerk_vig = 1).
compute eigenbelang = (motief_vig = 1).
compute altruisme = (motief_vig = 2).
compute bonding = (motief_vig = 3).
compute bridging = (motief_vig = 4).
execute.

```

```

**Conditional Logit analyse favoriet.
compute dv = 2 - favoriet.

```

```

**Model 1.
DATASET ACTIVATE DataSet1.
COXREG dv
  /STATUS=favoriet(1)
  /STRATA=id
  /METHOD=ENTER gemeente
deliberatief altruisme bonding bridging
  /CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
ITERATE(20).

```

```

*interacties leeftijd (gem. 48,4).
DESCRIPTIVES leeftijd.
compute leeftijd_eigenbelang = (leeftijd-
48.4)*eigenbelang.
compute leeftijd_altruisme= (leeftijd-
48.4)*altruisme.
compute leeftijd_bridging= (leeftijd-
48.4)*bridging.
compute leeftijd_bonding= (leeftijd-
48.4)*bonding.
compute leeftijd_gemeente= (leeftijd-
48.4)*gemeente.
compute leeftijd_deliberatief= (leeftijd-
48.4)*deliberatief.

```

```

**Model 2 met leeftijd.
COXREG dv
  /STATUS=favoriet(1)

```



```

/STRATA=id
/METHOD=ENTER gemeente
deliberatief altruisme bonding bridging
leeftijd_gemeente
leeftijd_deliberatief
leeftijd_altruisme
leeftijd_bonding
leeftijd_bridging
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
ITERATE(20).

```

```

*interacties opleiding.
compute opleiding_eig=
opleiding*eigenbelang.
compute opleiding_altr=
opleiding*altruisme.
compute
opleiding_bonding=opleiding*bonding.
compute opleiding_bridging=
opleiding*bridging.
compute opleiding_gemeente=
opleiding*gemeente.
compute opleiding_deliberatief=
opleiding*deliberatief.

```

```

**Model 3 met opleiding.
COXREG dv
/STATUS=favoriet(1)
/STRATA=id
/METHOD=ENTER gemeente
deliberatief altruisme bonding bridging
eigenbelang
opleiding_gemeente
opleiding_deliberatief
opleiding_altr
opleiding_bonding
opleiding_bridging
opleiding_eig
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
ITERATE(20).

```

```

**interacties vertrouwengemeente
(gem=4.58).
compute vertrouwgem_eig=
(vertrouwengemeente-4.58)*eigenbelang.
compute vertrouwgem_altr=
(vertrouwengemeente-4.58)*altruisme.
compute vertrouwgem_bridging=
(vertrouwengemeente-4.58)*bridging.

```

```

compute vertrouwgem_bonding=
(vertrouwengemeente-4.58)*bonding.

```

```

compute
vertrouwgem_gemeente=(vertrouwengeme
ente-4.58)*gemeente.
compute vertrouwgem_deliberatief=
(vertrouwengemeente-4.58)*deliberatief.

```

```

**model 4 met vertrouwengemeente.

```

```

COXREG dv
/STATUS=favoriet(1)
/STRATA=id
/METHOD=ENTER gemeente
deliberatief altruisme bonding bridging
eigenbelang
vertrouwgem_gemeente
vertrouwgem_deliberatief
vertrouwgem_altr
vertrouwgem_bonding
vertrouwgem_bridging
vertrouwgem_eig
/CRITERIA= pin(.05) Pout(.10)
ITERATE(20).

```

```

**Controle variabelen.

```

```

*interacties geslacht.
compute man_eigenbelang=
man*eigenbelang.
compute man_altruisme= man*altruisme.
compute man_bridging= man*bridging.
compute man_bonding= man*bonding.
compute man_gemeente= man*gemeente.
compute man_deliberatief=
man*deliberatief.

```

```

**model 5 met geslacht.

```

```

COXREG dv
/STATUS=favoriet(1)
/STRATA=id
/METHOD=ENTER gemeente
deliberatief altruisme bonding bridging
eigenbelang
man_gemeente
man_deliberatief
man_altruisme
man_bridging
man_bonding
man_eigenbelang

```

```
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
ITERATE(20).
```

```
*interacties geloof.
compute geloof_eigenbelang=
geloof*eigenbelang.
compute geloof_altruisme=
geloof*altruisme.
compute geloof_bridging=
geloof*bridging.
compute geloof_bonding=
geloof*bonding.
compute geloof_gemeente=
geloof*gemeente.
compute geloof_deliberatief=
geloof*deliberatief.
```

```
**Model 6 met geloof.
COXREG dv
/STATUS=favoriet(1)
/STRATA=id
/METHOD=ENTER gemeente
deliberatief altruisme bonding bridging
eigenbelang
geloof_gemeente
geloof_deliberatief
geloof_altruisme
geloof_bonding
geloof_bridging
geloof_eigenbelang
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
ITERATE(20).
```

```
**interacties vertrouwen algemeen.
compute vertrouwenalg_eig=
(vertrouwenalg-5.23)*eigenbelang.
compute vertrouwenalg_altr=
(vertrouwenalg-5.23)*altruisme.
compute vertrouwenalg_bridging=
(vertrouwenalg-5.23)*bridging.
compute vertrouwenalg_bonding=
(vertrouwenalg-5.23)*bonding.

compute vertrouwenalg_gemeente=
(vertrouwenalg-5.23)*gemeente.
compute vertrouwenalg_deliberatief=
(vertrouwenalg-5.23)*deliberatief.
```

```
**Model 7 met vertrouwenalgemeen
(controle).
```

```
COXREG dv
/STATUS=favoriet(1)
/STRATA=id
/METHOD=ENTER gemeente
deliberatief eigenbelang altruisme bonding
bridging
vertrouwenalg_gemeente
vertrouwenalg_deliberatief
vertrouwenalg_altr
vertrouwenalg_bonding
vertrouwenalg_bridging
vertrouwenalg_eig
/CRITERIA = pin(.05) pout(.10)
ITERATE(20).
```

```
**interacties invloed (gem=3.62).
compute invloed_eigenbelang= (invloed-
3.62)*eigenbelang.
compute invloed_altr= (invloed-
3.62)*altruisme.
compute invloed_bonding= (invloed-
3.62)*bonding.
compute invloed_bridging= (invloed-
3.62)*bridging.
```

```
compute invloed_gemeente= (invloed-
3.62)*gemeente.
compute invloed_deliberatief= (invloed-
3.62)*deliberatief.
```

```
**model 8 met invloed.
COXREG dv
/STATUS=favoriet(1)
/STRATA=id
/METHOD=ENTER gemeente
deliberatief altruisme bonding bridging
eigenbelang
invloed_gemeente
invloed_deliberatief
invloed_altr
invloed_bonding
invloed_bridging
invloed_eigenbelang
/CRITERIA = pin(.05) pout(.10)
ITERATE(20).
```

```
**.....
**interacties eigenbelang.
```

```

compute motivatie_bridging=
bridgingcon*bridging.
compute motivatie_bonding=
bondingcon*bonding.
compute motivatie_altruisme=
altruismecon*altruisme.
compute motivatie_eigenbelang=
eigenbelangcon*eigenbelang.

```

```

**Model controleren eigenbelang.
COXREG dv
  /STATUS=favoriet(1)
  /STRATA=id
  /METHOD=ENTER gemeente altruisme
bonding bridging deliberatief
motivatie_altruisme
motivatie_bonding
motivatie_bridging
/CRITERIA= pin(.05) Pout(.10)
ITERATE(20).

```

```

**Interacties controlevraag
benaderingswijze.
Compute gemeentecon_gemeente=
gemeentecon*gemeente.

```

```

**Model controleren benaderingswijze.
COXREG dv
  /STATUS=favoriet(1)
  /STRATA=id
  /METHOD=ENTER gemeente altruisme
bonding bridging deliberatief
gemeentecon_gemeente
/CRITERIA= pin(.05) Pout(.10)
ITERATE(20).

```

```

**-----
**Analyse met minstfavoriet.

```

```

**Minstfavoriet.
compute minstfav = (vignette = minst).
compute dv_minst = 2-minstfav.
EXECUTE.

```

```

**Model 1.
COXREG dv_minst
  /STATUS=minstfav(1)

```

```

  /STRATA=id
  /METHOD=ENTER gemeente
deliberatief altruisme bonding bridging
eigenbelang
  /CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
ITERATE(20).

```

```

**Model 2 met leeftijd.
COXREG dv
  /STATUS=minstfav(1)
  /STRATA=id
  /METHOD=ENTER gemeente
deliberatief altruisme bonding bridging
eigenbelang
leeftijd_gemeente
leeftijd_deliberatief
leeftijd_altruisme
leeftijd_bonding
leeftijd_bridging
leeftijd_eigenbelang
  /CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
ITERATE(20).

```

```

**Model 3 met opleiding.
COXREG dv
  /STATUS=minstfav(1)
  /STRATA=id
  /METHOD=ENTER gemeente
deliberatief altruisme bonding bridging
eigenbelang
opleiding_gemeente
opleiding_deliberatief
opleiding_altr
opleiding_bonding
opleiding_bridging
opleiding_eig
  /CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
ITERATE(20).

```

```

**model 4 met vertrouwengemeente.
COXREG dv
  /STATUS=minstfav(1)
  /STRATA=id
  /METHOD=ENTER gemeente
deliberatief altruisme bonding bridging
eigenbelang
vertrouwgem_gemeente
vertrouwgem_deliberatief
vertrouwgem_altr
vertrouwgem_bonding

```

```
vertrouwgem_bridging
vertrouwgem_eig
/CRITERIA= pin(.05) Pout(.10)
ITERATE(20).
```

**Model 5 met geslacht.

```
COXREG dv
/STATUS=minstfav(1)
/STRATA=id
/METHOD=ENTER gemeente
deliberatief altruisme bonding bridging
eigenbelang
man_gemeente
man_deliberatief
man_altruisme
man_bridging
man_bonding
man_eigenbelang
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
ITERATE(20).
```

**Model 6 met geloof.

```
COXREG dv
/STATUS=minstfav(1)
/STRATA=id
/METHOD=ENTER gemeente
deliberatief altruisme bonding bridging
eigenbelang
geloof_gemeente
geloof_deliberatief
geloof_altruisme
geloof_bonding
geloof_bridging
geloof_eigenbelang
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
ITERATE(20).
```

**Model 7 met vertrouwenalgemeen
(controle).

```
COXREG dv
/STATUS=minstfav(1)
/STRATA=id
/METHOD=ENTER gemeente
deliberatief eigenbelang altruisme bonding
bridging
vertrouwenalg_gemeente
vertrouwenalg_deliberatief
vertrouwenalg_altr
vertrouwenalg_bonding
```

```
vertrouwenalg_bridging
vertrouwenalg_eig
/CRITERIA = pin(.05) pout(.10)
ITERATE(20).
```

**model 8 met invloed.

```
COXREG dv
/STATUS=minstfav(1)
/STRATA=id
/METHOD=ENTER gemeente
deliberatief altruisme bonding bridging
eigenbelang
invloed_gemeente
invloed_deliberatief
invloed_altr
invloed_bonding
invloed_bridging
invloed_eigenbelang
/CRITERIA = pin(.05) pout(.10)
ITERATE(20).
```

CROSSTABS

```
/TABLES=minstfav BY favoriet
/FORMAT=AVALUE TABLES
/CELLS=COUNT COLUMN
/COUNT ROUND CELL.
```